

P R I R E D I L I:

VESNA BENJAK, predsjednica Građanskog odjela Županijskog suda u
Varaždinu

ZLATKO LODETA, sudac Županijskog suda u Varaždinu

GORDANA HRASTIĆ, sudska savjetnica Županijskog suda u Varaždinu

GRAĐANSKO PRAVO

I STVARNO PRAVO.....	2 -15
II OBVEZNO PRAVO.....	16 - 46
III OBITELJSKO PRAVO.....	46 - 50
IV NASLJEDNO PRAVO.....	51 - 61
V RADNO PRAVO.....	62 - 79
VI PARNIČNI POSTUPAK.....	79-100
VII PARNIČNI TROŠKOVI	100-106
VIII OVRŠNI POSTUPAK I POSTUPAK OSIGURANJA.....	107-119
IX MJENIČNO I ČEKOVNO PRAVO.....	120

I STVARNO PRAVO

SUBJEKTI PRAVA VLASNIŠTVA – FIZIČKA OSOBA

Obrtnička radnja ne može biti vlasnik nekretnina

(Čl. 1. st. 1. Zakon o obrtu - «Narodne novine», broj 77/93, 82/96, 90/96, 64/01 i 71/01)

Vlasnik nekretnina može biti samo fizička i pravna osoba a ne i obrtnička radnja, budući da ista nije pravna osoba.

«Obzirom da obrtnička radnja nije pravna osoba, to ona ne može biti vlasnik nekretnina i to **bez obzira što je kao takva upisana u zemljišnoj knjizi**. Vlasnik nekretnine može biti samo fizička i pravna osoba. Rečena obrtnička radnja nije pravna osoba. Međutim, bitno je to, a što je utvrđeno tijekom postupka, da je tužitelj vlasnik navedene obrtničke radnje. Istina, mora se priznati, da je u ovršnom postupku predmetne nekretnine trebalo dosuditi tužitelju kao fizičkoj osobi, a nadalje te iste nekretnine u zemljišnoj knjizi upisati na tužitelja kao fizičku osobu, a ne na obrtničku radnju, koja nije pravna osoba.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 330/03-2 od 11. ožujka 2003.

JAVNA DOBRA U OPĆOJ UPORABI

Put kao javno dobro

(Čl. 35. st. 4. i čl. 22. st. 2. Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima – «Narodne novine», broj 91/96)

Ne može se tražiti posjedovna zaštita u parnici za smetanje posjeda zbog nemogućnosti prolaženja preko puta kao javnog dobra, već nemogućnost prolaženja po javnom putu, tužitelj treba raspraviti i riješiti kod nadležnih organa za korištenje i upotrebu javnih puteva.

«Naime, korištenjem puta za koji je utvrđeno da predstavlja javno dobro, ne može se steći posjed prava stvarne služnosti, pa se stoga ne može niti tužitelju na istome pružiti posjedovna zaštita. Na navode žalbe tužitelja o nemogućnosti prolaženja po predmetnom javnom putu i posljedice koje bi iz toga mogao trpjeti, valja reći da tužitelj nema pravo na posjedovnu zaštitu u parnici za smetanje posjeda, ali to ne znači da isti kod nadležnih organa za korištenje i upotrebu javnih puteva ne može predmetni spor raspraviti i kod istih riješiti.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 418/03-2 od 30. travnja 2003.

SAMOVLAST SMETANJA POSJEDA

Samovlast

(Čl. 20. Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima – «Narodne novine», broj 91/96)

Radnja koja u sebi sadrži znakove svjesnog zadiranja u tuđi posjed, te znakove samovlašća i nasilja, mora se smatrati činom smetanja posjeda a ne samo oštećenjem tuđe stvari.

«Obzirom na stajalište žalbe o prirodi štetne radnje tuženika, kao čina smetanja posjeda, valja navesti da, doduše **svako oštećenje tuđe stvari nije ujedno i smetanje posjeda**, no, ona radnja koja u sebi sadrži i znakove svjesnog zadiranja u tuđi posjed, te znakove samovlašća i nasilja, mora se smatrati činom smetanja posjeda, jer je u smislu odredbe čl. 20. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima – samovlast je zabranjena, jer i bez obzira na to kakav je posjed, nitko ga nema pravo samovlasno smetati, a svaki onaj koji posjedniku, bez njegove volje, oduzima posjed ili ga u posjedu uznemirava, samovlasno je smetao njegov posjed.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 866/03-2 od 23. lipnja 2003.
SUDSKA ZAŠTITA POSJEDA

Izreka presude

(Čl. 22. Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima – «Narodne novine», broj 91/96)

Kod smetanja posjeda sud je u izreci presude dužan utvrditi čin smetanja posjeda, narediti uspostavu posjedovnog stanja kakvo je bilo u času smetanja te zabraniti takvo ili slično smetanje ubuduće.

«Prvostupanjski sud valja prije svega, upozoriti, da prema odredbi čl. 22. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (dalje: ZV) posjednik, kojemu je posjed samovlasno smetan, ovlašten je svoj posjed štiti putem suda, zahtijevajući da se **utvrdi čin smetanja njegovog posjeda, naredi uspostava posjedovnog stanja kakvo je bilo u času smetanja, te zabrani takvo ili slično smetanje ubuduće.** Pritom, niti je posjednik ovlašten, a niti je sud dužan, utvrđujući čin smetanja i izričući zabranu takvog ili sličnog smetanja ubuduće, zaprijetiti istovremeno izricanjem novčane kazne počinitelju smetanja. Obzirom na način na koji sud pruža posjedovnu zaštitu, posjednik je u zahtjevu za zaštitu posjeda dužan određeno navesti kako objekt smetanja posjeda, tako i čin smetanja posjeda, dakle, svaku radnju kojom ga je počinitelj smetanja uznemiravao u dotadašnjem načinu vršenja njegovog posjeda, odnosno, kojom mu je posjed oduzet.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 866/03-2 od 23. lipnja 2003.

ZAŠTITA SUPOSJEDNIKA

Smetanje suposjeda verbalnim činom

(Čl. 24. st. 1. Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima – «Narodne novine», broj 91/96)

Da bi do smetanja suposjeda došlo verbalnim činom smetanja, tada postupci i izrečene riječi jedne strane moraju imati značaj

ozbiljne prijetnje koja izaziva strah, te isto tako posljedicu promjene u dotadašnjem stanju suposjeda.

«Da bi do smetanja suposjeda došlo verbalnim činom smetanja, odnosno riječima, tada postupci i izrečene riječi jedne strane moraju imati značaj ozbiljne prijetnje, koja izaziva strah, te isto tako i posljedicu da druga strana odustane od svoje radnje, odnosno da dođe do promjene u dotadašnjem stanju posjeda (suposjeda), odnosno faktične vlasti na prijeporu. Kako tužena svojim verbalnim činom nije niti isključila, a niti bitno ograničila dotadašnji način izvršavanja vlasti tužitelja na prijepornoj nekretnini to po stajalištu ovog suda nije bilo osnova usvajanja u tom dijelu, tužbenog zahtjeva tužitelja za smetanje suposjeda nekretnine.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž.931/03-2 od 26. kolovoza 2003.

ZAŠTITA SUPOSJEDNIKA

Predmet zaštite suposjeda

(Čl. 10. Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima – «Narodne novine», broj 91/96)

Predmetom zaštite u postupku smetanja suposjeda u sporovima radi smetanja posjeda ne može biti «zajednički prolaz na dvorište» iz razloga što je isti nedovoljno određen te protivan odredbi čl. 10. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, koja odredba propisuje da predmet zaštite u postupku smetanja posjeda odnosno suposjeda u sporovima radi smetanja posjeda jest faktična vlast odnosno posjed glede neke stvari (posjed stvari) ili pravo stvarne služnosti glede neke nekretnine (posjed prava).

«Prvostupanjski sud je utvrdio činom smetanja suposjeda zajedničkog prolaza na dvorište kuće br. 26a i br. 28a sve u K. ulici u Varaždinu. Time je prvostupanjski sud prije svega izrekom, a isto tako i razlozima obrazloženja kao predmetom zaštite suposjeda odredio «zajednički prolaz na dvorište..». Međutim, predmetom zaštite u postupku smetanja posjeda odnosno suposjeda ne može biti «zajednički prolaz» kao posebnim predmetom zaštite. **Predmetom zaštite u**

postupku smetanja posjeda odnosno suposjeda u sporovima radi smetanja posjeda jest faktična vlast odnosno posjed glede neke stvari (posjed stvari) ili pravo stvarne služnosti glede neke nekretnine (posjed prava), a koju ima pravo tražiti posjednik stvari, odnosno posjednik prava. U konkretnom slučaju očito su tužitelji predmetom suposjedovne zaštite smatrali nekretninu kao stvar koja je inače tijekom postupka, a tako i u obrazloženju pobijane presude označena sa čkbr. 2... k.o. Varaždin, a na kojoj se nalaze stambeni objekti stranaka kao i njihove gospodarske zgrade, te je i dio te nekretnine koji je označen kao zajednički kolni ulaz i prolaz između stranaka prijeporan, a što je sve pobliže opisano u skici lica mjesta mjerničkog vještaka. Iz navedenih razloga, a zbog toga što prvostupanjski sud povodom zahtjeva tužitelja, nije od njega zatražio niti je tijekom postupka pravilno odredio predmet posjedovne zaštite, to je po stajalištu ovog suda kao i prema pravilnom isticanju žalbe, izreka pobijanog rješenja u tom dijelu nedovoljno razumljiva i određena, a što može imati za posljedicu i njezinu neovršivost u eventualnom ovršnom postupku.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž.931/03-2 od 26. kolovoza 2003.

VLASNIŠTVO POSEBNOG DIJELA ZGRADE (ETAŽNO VLASNIŠTVO) – ZAJEDNIČKI DIJELOVI

Jedinstvo stambenih prostora i pripadajućih dijelova zgrade

(Čl. 42. st. 1., čl. 66. i čl. 370. st. 3. Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima – «Narodne novine», broj 91/96)

Prema načelu jedinstva stambenih prostora i pripadajućih dijelova zgrade svaki stan mora imati pristup preko zajedničkih prostora zgrade, radi čega predmetna «veranda» koja predstavlja zajednički dio zgrade, jer se iz nje ulazi u stan tužiteljica, na stubište koje vodi u zajednički podrum stranaka i na stubište koje vodi na tavanski dio stana tuženice i na tavan koji koriste tužiteljice, ima namjenu zajedničkog prostora zgrade te se pravo koristiti verandu od strane tuženice temelji na pravu njenog suvlasništva u toj zgradi (vlasniku posebnog dijela zgrade pripada odgovarajući suvlasnički

dio cijele nekretnine umjesto njegova dosadašnjeg sudjelovanja u zajedničkom nedjeljivom vlasništvu zajedničkih dijelova višestambene zgrade s pravom trajnog korištenja zemljišta).

«Prvostupanjski sud u razrješenju spornog odnosa polazi od pravne odredbe čl. 370. st. 3. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (dalje: ZV) prema kojem, **vlasniku posebnog dijela zgrade pripada odgovarajući suvlasnički dio cijele nekretnine umjesto njegova dosadašnjeg sudjelovanja u zajedničkom nedjeljivom vlasništvu zajedničkih dijelova višestambene zgrade s pravom trajnog korištenja zemljišta.** Prema čl. 66. ZV-a vlasništvo određeno na posebnom dijelu nekretnine proizlazi i ostaje neodvojivo povezano s odgovarajućim suvlasničkim dijelom nekretnine na kojem je uspostavljeno. Predmetna veranda u funkcionalnom smislu predstavlja zajednički dio zgrade jer se s nje ulazi u stan tužiteljica, na stubište koje vodi u zajednički podrum stranaka i na stubište koje vodi na tavanski dio stana tuženice i na tavan koji koriste tužiteljice. Prema načelu jedinstva stambenih prostora i pripadajućih dijelova zgrade svaki stan mora imati pristup preko zajedničkih prostora zgrade, radi čega predmetna veranda ima namjenu zajedničkog prostora zgrade te se pravo koristiti verandu od strane tuženice temelji na pravu njenog suvlasništva u toj zgradi, **pa je tužbeni zahtjev tužiteljica gdje traže da se tuženici oduzme pravo na suposjed te verande, koje joj pripada temeljem čl. 42. st. 1. ZV-a, neosnovan.** Nadalje, prvostupanjski sud ističe da u smislu Uredbe o održavanju zgrade (NN 64/97), ako vlasnici međuvlasničkim ugovorom ne urede drugačije, zajedničkim dijelovima zgrade smatraju se između ostalog i prethodne zajedničke terase i stubišta. U tijeku postupka pokazala se nespornom činjenica da su stranke svoja (su-)vlasnička prava stekle na osnove kupnje stanova na kojima postoji stanarsko pravo, uz tvrdnju da je njihov prednik kupio predmetnu verandu pri čemu su se pozivale na zapisnik o bodovanju stana i skicu izmjere etažnog vlasništva. Međutim, građevinski vještak u svom nalazu stambenu zgradu u kojoj se nalaze predmetni stanovi tretira kao visoku prizemnicu građenu u obliku slova L, pri čemu sporno stubište (veranda) predstavlja zajednički dio zgrade. Prema tome, može se zaključiti da su stranke svoja stvarna prava stekle na osnovu kupnje stanova, kao dijelova višestambene zgrade, pri čemu nisu mogle steći, niti su stekle samovlasništvo zgrade (zgrada), obzirom da je zgrada sadržavala i sadrži zajedničke dijelove, a dioba na dva samostalna objekta nikada nije izvršena.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 541/03-2 od 27. svibnja 2003.

DERIVATIVNO STJECANJE PRAVA VLASNIŠTVA – PRAVNI POSAO

Stjecanje prava vlasništva na temelju pravnog posla

(čl. 305. st. 2. i čl. 73. Zakon o obveznim odnosima - «Narodne novine», broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99;

čl. 119. i čl. 120. Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima – «Narodne novine», broj 91/96)

Ukoliko je tuženik sklopio valjanu usmenu kupoprodajnu pogodbu, mogao je steći tek pravnu osnovu za upis kupljenih nekretnina s imena tužiteljice na svoje ime u zemljišne knjige, a tako dugo dok kupac nije upisan kao suvlasnik nekretnine može samo postaviti određeni zahtjev prema tužiteljici za upis prava suvlasništva.

«Naime, iz navoda tužiteljice, a suprotno zaključivanju prvostupanjskog suda, moglo bi se zaključiti da je između tužiteljice i tuženika doista došlo do sklapanja određenog pravnog posla, najvjerojatnije kupoprodajnog ugovora, kao što tuženik tvrdi u žalbi, kojim ugovorom je tužiteljica tuženiku prodala 1/2 dijela suvlasničkog dijela stana za iznos od 21.000 DEM, time da tuženik svoju obvezu na isplatu kupoprodajne cijene, uz njezinu suglasnost, izvrši njezinim kćerkama na jednake dijelove (što je valjano ispunjenje obveze u smislu odredbe čl. 305. st. 2. Zakona o obveznim odnosima – dalje: ZOO). Pritom tuženika valja upozoriti da, obzirom na njegovu izričitu tvrdnju o stjecanju prava suvlasništva na temelju pravnog posla, protutužbeni zahtjev ne može glasiti na utvrđenje prava suvlasništva, jer se pravo vlasništva na temelju pravnog posla ne nekretninama stječe tek upisom u zemljišne knjige, pa dakle, i pravo suvlasništva, kako je to izričito navedeno u odredbi čl. 119. i čl. 120. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (dalje: ZOV). To znači, da **kupac koji je sklopio valjani ugovor o kupoprodaji nekretnine, sklapanjem samog ugovora ne stječe vlasništvo nekretnine, ako se nije upisao u zemljišne knjige, pa sve do tog upisa, ne može zahtijevati, da ga se, kao kupca, utvrdi vlasnikom nekretnine.** Ukoliko je tuženik sklopio valjanu usmenu kupoprodajnu pogodbu (ukoliko je usmeni ugovor u pretežitom dijelu ispunjen) na osnovi čl. 73. ZOO-a, mogao je steći tek pravnu osnovu za upis kupljenih nekretnina s imena tužiteljice na svoje ime, a sve dok to

pravo ne realizira upisom u zemljišne knjige, ne može se smatrati suvlasnikom tih nekretnina, a svoje pravo može realizirati stavljanjem određenog zahtijeva prema tužiteljici za upis prava suvlasništva.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 621/03-2 od 12. svibnja 2003.

ORIGIRARNO STJECANJE PRAVA VLASNIŠTVA - GRADENJE

Stjecanje prava vlasništva građenjem

(Čl. 127. i čl. 152. Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima – «Narodne novine», broj 91/96)

Pravo vlasništva može se uknjižiti samo na određenoj zemljišno-knjižnoj čestici a ne i na fizički određenom dijelu čestice, iz kojeg razloga je tužitelj dužan, prije nego postavi tužbeni zahtjev na trpljenje, provesti parcelaciju nekretnine, kako bi se tužitelj dio nekretnine formirao kao posebna čestica.

«Prema ocjeni ovog suda pravilno tuženik ističe da se tužitelj poziva na stjecanje prava vlasništva dijela nekretnine na osnovu utvrđenja sudske presude kojom je utvrđeno da je to vlasništvo stekao temeljem građenja, dakle, na originaran način, a ne na osnovu pravnog posla (derivativnim putem) dakle, da nema osnova za tužiteljev zahtjev za izdanje tabularne izjave. Očito je, da obzirom na uknjižbu tuženikovog vlasništva na cijeloj nekretnini, od koje je tužitelj sudskom presudom utvrđen vlasnikom fizički određenog dijela nekretnine, uknjižbu nije ovlašten tražiti (u zemljišnoknjižnom predmetu) ukoliko za to ne postoji pravna osnova, koja se u konkretnom slučaju očito mora sastojati u ishodu odgovarajuće sudske odluke, no potrebno je postaviti tužbeni zahtjev na trpljenje. Nadalje, pravo vlasništva može se uknjižiti samo na određenoj zemljišno-knjižnoj čestici, a ne i na fizički određenom dijelu čestice, radi čega je očito da prije odlučivanja (o pravilno postavljenom tužbenom zahtjevu) treba provesti parcelaciju predmetne nekretnine, kako bi se tužitelj dio nekretnine formirao kao posebna čestica.»

**Županijski sud u Varaždinu, Gž. 628/03-2 od 18. lipnja 2003.
PRESTANAK PRAVA VLASNIŠTVA ODREKNUĆEM**

Očitovanje o odreknuću od prava vlasništva

(Čl. 133. st. 1. Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima – «Narodne novine», broj 91/96)

Očitovanje o odreknuću od prava vlasništva mora biti dano u obliku isprave prikladne za zemljišno knjižni upis brisanja prava vlasništva, dok namjera nevršenja vlasničkih prava kroz duži period nije osnova upisa brisanja prava vlasništva.

«Prvostupanjski sud navodi da tužitelj u tužbi spominje da je tuženik napustio predmetne nekretnine bez namjere vršenja vlasničkih prava, no isti sud ukazuje na sadržaj odredbe čl. 133. st. 1. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (dalje: ZV) prema kojem je za odreknuće od vlasništva potrebno očitovanje u obliku isprave prikladne za zemljišnoknjižni upis brisanja prava vlasništva. Po ocjeni ovog suda iz činjeničnog utemeljenja tužbe, jasno proizlazi da se tuženik nije odrekao prava vlasništva predmetnih nekretnina, kao i da nije s tužiteljem sklopio takav pravni posao koji bi mu dao osnova za vršenje samostalnog poštenog posjednika.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 332/03-2 od 18. ožujka 2003.

**OPSEG PRAVA OVLAŠTENIKA PRAVA SLUŽNOSTI
PRIJEVOZA**

Služnost prijevoza

(Čl. 176. Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima – «Narodne novine», broj 91/96)

Prijevoz vršen s čestice koja predstavlja javno dobro, ne smatra se prijevozom za korist nekretnine ovlaštenika prava

služnosti, radi čega tužiteljica zabranom takvog prolaženja nije mogla niti biti ometana u vršenju prava služnosti.

«Prvostupanjski sud materijalno pogrešno primjenjuje, na utvrđeno činjenično stanje, odredbu čl. 177. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (dalje: ZV) koja određuje da ovlaštenik prava služnosti pri izvršavanju svojih ovlasti pora postupati obzirno..., obzirom da prema ocjeni ovog suda na sporni odnos treba primijeniti čl. 176. ZV-a koja određuje ovlaštenika prava služnosti. Naime, nekretnina može biti opterećena pravom služnosti u korist svagdašnjih vlasnika nekretnine, a nesporno je da tužiteljica upravo takvo pravo ima za potrebe svoje nekretnine čkbr. 193, u naravi livada. Međutim, po prvostupanjskom sudu je pravilno utvrđeno, što žalba nije dovela u sumnju, da je sporni prijevoz vršen s čestice koja predstavlja javno dobro, dakle, taj provoz nije bio vršen za korist tužiteljčine nekretnine, pa spor nije nastao u okviru vršenja tužiteljčinih prava služnosti za potrebe njene nekretnine nego je ona vršila provoz drva jalše s javnog dobra, a vršenje takovog provoza ne izvire iz njenog prava služnosti, radi čega zabranom prolaženja nije mogla niti biti ometana u vršenju prava služnosti, jer taj provoz nije po toj osnovi niti vršen.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 632/03-2 od 10. lipnja 2003.

OVLAŠTENJA GLEDE ZALOŽENIH POKRETNINA

Prijenos prava vlasništva vozila nakon izvršenog pljenidbenog popisa

(čl. 135. st. 1. Ovršni zakon - «Narodne novine», broj 57/96, 29/99)

Sastavljanjem pljenidbenog popisa stječe se zakonsko založno pravo na pokretnini (vozilu) temeljem odredbe čl. 135 st. 1 Ovršnog zakona, pa ono tereti popisane pokretninu, neovisno o tome na koga je vlasništvo te pokretnine prenijeto.

«Utvrđeno je, da je u navedenom ovršnom postupku dana 05. lipnja 2001. g., navedeno vozilo obuhvaćeno pljenidbenim popisom i procjenom u predmetu Ovr -/01, a da je tuženik H. S. dana 08. lipnja 2001. g. ugovorom o darovanju zaključenim s tužiteljicom, istoj uz

određene nekretnine, darovao i navedeni automobil. Kod toga sud na temelju utvrđenog nalazi utemeljenim da je sastavljanjem navedenog pljenidbenog popisa od 05.06.2001. g., tužitelj P. B. stekao zakonsko založno pravo na navedenom osobnom vozilu, obzirom da to proizlazi iz izričite odredbe čl. 135. st. 1. Ovršnog zakona (dalje: OZ), gdje se navodi da ovrhovoditelj stječe pljenidbenim popisom založno pravo na popisanim pokretninama. Obzirom da se založni vjerovnik ima pravo namiriti iz vrijednosti zaloga bez obzira na to da li pravo vlasništva na istoj ima osoba koja je stvar dala u zalog ili neka treća osoba, to **prijenos prava vlasništva predmetnog vozila od strane tuženika H. S., nakon izvršenog pljenidbenog popisa, nije od utjecaja za nastavak ovršnog postupka**, tj. ne sprečava daljnje vođenje postupka radi namirenja tražbine tužitelja B. P., prema dužniku – tuženiku H. S.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 268/03-2 od 27. veljače 2003.

OSIGURANJE PRIJENOSOM PRAVA VLASNIŠTVA

Prijenos prava vlasništva nekretnine radi osiguranja

(Čl. 32. st. 4. Zakon o zemljišnim knjigama – «Narodne novine», broj 91/96;

Čl. 34. st. 3. Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima – «Narodne novine», broj 91/96;

Čl. 273-283 Ovršni zakon – «Narodne novine», broj 57/96 i 29/99)

Nakon što u postupku sudskog i javnobilježničkog osiguranja protivnik osiguranja prenese pravo vlasništva svoje nekretnine na predlagatelja osiguranja, ostaje mu samo pravo na korištenje te nekretnine.

«Potonje i prethodno vlasništvo regulira odredba čl. 32. st. 4. Zakona o zemljišnim knjigama (dalje: ZZK). Naime, vlasništvo ograničeno rokom čijim će istekom vlasništvo prijeći na stjecatelja, odnosno pod uvjetom čijim bi ispunjenjem trebalo to dogoditi, upisuje se u korist stjecatelja koji će, pošto istekne rok ili se ispuni uvjet, postati vlasnik, s time da će se pri upisu točno navesti rok ili uvjet, te naznačiti stjecateljevo vlasništvo kao potonje. **Upis potonjeg vlasništva djeluje kao predbilježba vlasništva,**

s time da će se taj upis moći opravdati ako istekne rok ili se ispuni uvjet stjecanja. Idućicu odredbu sadrži i Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (dalje: ZV). Naime, prema čl. 34. st. 4. ZV-a, **vlasnik čije će pravo vlasništva prestati ispunjenjem uvjeta ili isteka roka (prehodni vlasnik) dužan je postupati obzirno prema onome tko čeka da postane vlasnik (potonji vlasnik), te mu prenijeti vlasništvo pošto istekne rok ili se ispuni uvjet pri čemu će se njihov međusobni odnos prosuđivati kao da je prehodni vlasnik plodouživatelj**. Kad je vlasništvo uvjetovano ili oročeno djelovanjem prema trećima, tada samim ispunjenjem uvjeta, odnosno istekom roka ono pripada potonjem vlasniku, ako zakonom nije drugačije određeno, a pravna raspolaganja stvarju koju je bio poduzeo prehodni vlasnik gubi učinak. Naprijed citirane zakonske odredbe spominju se zbog toga jer je očigledno da je sud prvog stupnja kada je žalitelja uknjižio kao prehodnog vlasnika, a protustranku kao potonjeg vlasnika u zemljišnim knjigama očigledno postupao po naprijed citiranim propisima. Naime, da bi se ispitala zakonitost i pravilnost pobijanog rješenja mora se poći od zemljišnoknjižnog stanja, kakvo je bilo u trenutku kada je zemljišni prijedlog stigao sudu. Ovo stoga jer ovaj sud odlučuje o žalbi na temelju činjeničnog i pravnog stanja kakvo je bilo u času kad je zemljišnoknjižni prijedlog stigao zemljišnoknjižnom sudu (čl. 124. st. 4. rečenica druga ZZK). Međutim, iz sadržaja upisa u zemljišnim knjigama na predmetnim nekretninama očigledno je da je u konkretnom slučaju došlo do sudskog, odnosno javnobilježničkog osiguranja prijenosom vlasništva na stvari i prijenosom prava, koje je regulirano odredbama čl. 273-283 Ovršnog zakona (dalje: OZ). Dakle, **OZ regulira prijenos prava vlasništva na stvari radi osiguranja novčane tražbine vjerovnika**, te se taj Zakon u odnosu na naprijed spomenute zakone smatra specijalnim zakonom (lex specialis). Stoga, da bi se ispitala pravilnost i zakonitost pobijanog rješenja, valja primijeniti odredbe OZ-a. Prema odredbi čl. 275. st. 1. OZ ako sporazumom o osiguranju novčane tražbine vjerovnika odnosno prijenosom prava vlasništva radi osiguranja te novčane tražbine nije drugačije određeno, protivnik osiguranja i dalje je ovlašten koristiti stvar čije je vlasništvo preneseno na predlagatelja osiguranja, a predlagatelj osiguranja nije ovlašten stvar otuđiti niti opteretiti. Dakle, protivniku osiguranja nakon što je u zemljišnim knjigama prenio vlasništvo nad tim nekretninama na predlagatelja osiguranja **jedino ostaje od vlasničkih prava – pravo korištenja**. Naprotiv, sva druga prava koja izvire iz prava vlasništva, ona mu prestaju. Čl. 30. ZV-a definiran je sadržaj prava vlasništva, a i vlasnička ovlaštenja. Po toj odredbi pravo vlasništva je stvarno pravo na određenoj stvari koje ovlašćuje svoga nositelja da sa tom stvari i koristima od nje čini što ga je volja, te da svakog drugog od toga isključi, ako to nije protivno tuđim pravima ni zakonskim

ograničenjima (čl. 30. st. 1. ZV-a). U granicama iz st. 1. spomenutog članka vlasnik ima, među ostalim, pravo posjedovanja, uporabe, korištenja i raspolaganja svojom stvari. Dakle, tom zakonskom odredbom je propisan sadržaj i vrsta vlasničkih prava. Kad se ova odredba dovede u vezu s odredbom čl. 275. st. 1. OZ-a prema kojoj, kako je već rečeno protivnik osiguranja nakon što je prenio u vlasništvo svoju stvar predlagatelju osiguranja, radi namirenja njegove tražbine, jedino ostaje pravo korištenja stvari. Obzirom na takvo stanje stvari a ovo obzirom da je protustranka kao protivnik osiguranja prenio vlasništvo na predlagatelja osiguranja (temeljem Sporazuma o osiguranju novčane tražbine) po ocjeni ovog suda **protivnik osiguranja nije ovlašten stvar, odnosno nekretninu koju je prenio u vlasništvo predlagatelja osiguranja dalje otuđivati**. Stoga je sud prvog stupnja kod odlučivanja o prijedlogu predlagateljica za uknjižbu prava vlasništva na predmetnim nekretninama, trebao imati u vidu odredbe čl. 273-283 OZ-a. Naime, po ocjeni ovog suda nakon što protivnik osiguranja u postupku sudskog i javnobilježničkog osiguranja prijenosom vlasništva na stvari i prijenosom prava na predlagatelja osiguranja prenese vlasništvo svoje nekretnine, protivnik osiguranja nakon toga ne može raspolagati tim nekretninama, ne može ih otuđiti, jer više nije vlasnik tih nekretnina. Naprotiv, vlasnik tih nekretnina je predlagatelj osiguranja.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 662/03-2 od 22. svibnja 2003.

PRAVO ZADRŽANJA (RETENCIJE)

Premještaj vozila zbog nepropisno parkirano vozila

(Čl. 161. st. 1. Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima – «Narodne novine», broj 91/96;

Čl. 286. do 289. Zakon o obveznim odnosima - «Narodne novine», broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99;

Čl. 9. st. 1. Pravilnik o premještanju, blokiranju i deblokiranju vozila na području grada Varaždina – «Službeni vjesnik Grada Varaždina br. 2/99)

Koncesionar nema pravo zadržati vozilo u posjedu iako mu nije isplaćen propisan trošak premještanja vozila, ukoliko vlasnik premještenog vozila traži da mu se vozilo izda (osim u slučaju kada je premješteno vozilo vlasništvo stranog državljanina ili se radi o vozilu

sa stranom registracijom, tuženik je ovlašten vozilo izdati tek nakon što se izvrši isplata troškova premještaja i dokaže da je izvršena uplata troškova mandatne kazne).

«U odnosu na žalbene navode tuženika (koncesionara) kojima ponavlja svoje tvrdnje o pravu zadržanja osobnog automobila tužitelja, valja ponoviti da tuženiku ne pripada pravo retencije u smislu odredbi Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO), iz razloga što tuženik nije ovlašten držati osobno vozilo tužitelja u posjedu, obzirom je prema odredbi čl. 9. st. 1. Pravilnika o premještanju, blokiranju i deblokiranju vozila na području grada Varaždina, dužan izdati vlasniku uz zapisnik i račun o preuzimanju vozila, a **samo u slučaju kada je premješteno vozilo vlasništvo stranog državljanina ili se radi o vozilu sa stranom registracijom**, tuženik je ovlašten vozilo izdati tek nakon što se izvrši isplata troškova premještaja i dokaže da je izvršena uplata troškova mandatne kazne. Prema tome, iz navedene odredbe jasno proizlazi zaključak da tuženik nema prava zadržanja vozila u svom posjedu, ukoliko vlasnik premještenog vozila traži da mu se vozilo izda, pa je, dakle, shvaćanje tuženika u odnosu na ovlaštenja prava zadržanja u smislu odredbi ZOO-a, pogrešno i neprihvatljivo. Prvostupanjski sud, nalazi osnovanom vlasničku tužbu tužitelja, a sukladno odredbi čl. 161. st. 1. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (dalje: ZV), smatrajući prigovore tuženika o njegovom pravu na posjed navedenog automobila, neosnovanim, zaključujući da tužitelju pravo na posjed ne pripada ni u smislu odredbi čl. 286. do 289. ZOO-a.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 647/03-2 od 19. svibnja 2003.

II OBVEZNO PRAVO

SUBJEKTIVNO PREINAČENJE TUŽBE - ZASTARA

Zastara

(Čl. 192. st. 3. Zakon o parničnom postupku – «Narodne novine», broj 53/91, 91/92, 112/99 i 88/01)

Kod subjektivnog preinačenja tužbe, za ocjenu osnovanosti prigovora zastare potraživanje od značaja je vrijeme podnošenja tužbe, a ne vrijeme preinačenja tužbe na novog tuženika.

«Prema odredbi čl. 192. st. 3. Zakona o parničnom postupku (dalje: ZPP) osoba koja stupa u parnicu umjesto tuženika mora primiti parnicu u onom stanju u kakvom se ona nalazi u trenutku kad u nju stupa, zbog čega pravne posljedice podnošenja tužbe za novog tuženika nastupaju kada i za prvog tuženika. Drugim riječima, **posljedice subjektivnog preinačenja tužbe su takve da se ima smatrati da je tužba protiv novog tuženika podnesena onda kada je podnesena protiv prvobitnog tuženika, a postojanje parnice računa se od vremena kad je tužba dostavljena prvom tuženiku**, zbog čega sve procesnopravne i materijalnopravne prigovore treba cijeliti od dana podnošenja tužbe protiv prvog tuženika. Kako je tuženik pristao na subjektivno preinačenje tužbe, sve pravne posljedice podnošenja tužbe za tuženika nastupaju kada i za prvobitnog tuženika, zbog čega u pogledu ocjene osnovanosti prigovora zastare potraživanja tužitelja **nije od značaja vrijeme preinačenja tužbe na tuženika, nego vrijeme podnošenja tužbe**, pa obzirom na činjenicu da je štetni događaj nastao 27. kolovoza 1995. g., a da je tužba prvostupanjskom sudu podnesena 06. srpnja 1998.g., mora se zaključiti da potraživanje tužitelja s osnove naknade štete nije zastarjelo, zbog čega tuženik neosnovano ističe navedeni prigovor.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 178/03-2 od 03. veljače 2003.

ZASTOJ ZASTARIJEVANJA NEMATERIJALNE ŠTETE

Zastoj zastarijevanja

(Čl. 383. Zakon o obveznim odnosima – «Narodne novine», broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99)

Zastoj zastarijevanja nematerijalne štete može se prihvatiti samo za akutno stanje tužiteljeve bolesti – npr. moždani udar i njegovo bolničko zbrinjavanje do otpusta iz bolnice uz pozitivnu ocjenu stanja njegove svijesti.

«Prema ocjeni ovog suda prvostupanjski sud je pravilno i potpuno utvrdio da se liječenje tužitelja od posljedica nastalih u štetnom događaju treba smatrati završenim najkasnije 25.02.1997. godine, kada je prema nalazu i mišljenju Invalidske komisije utvrđena njegova 100%-tna radna nesposobnost, kao pretpostavka za ostvarenje invalidske mirovine. Naime, jasno je, da je ocjena preostale radne sposobnosti, ako je pretpostavka za odluku o trajnom radnopravnom statusu tužitelja (za potrebe njegova umirovljenja) konačna odluka nadležnog tijela koje definitivno određuje stanje njegove radne sposobnosti, a upravo je radna sposobnost temeljna odrednica i za ocjenu životne sposobnosti. Ocjena preostale radne sposobnosti dana u takvu svrhu radi toga ne bi mogla biti donijeta (ne bi bile utemeljene zakonske pretpostavke za njeno donošenje) ukoliko bi se liječenjem koje je u tijeku moglo utjecati na uspješno ozdravljenje u smislu otklanjanja posljedica nesreće, osposobljavanjem za rad. Zbog toga je od konačnog utvrđenja stanja tužiteljeve radne (i životne) sposobnosti tj. od 25.02.97.g. do podnošenja tužbe tj. do 06.02.02. g. protekao rok od gotovo 5 g., a obzirom da se u konkretnom slučaju radi o zastarnom roku, prema pravilnom materijalnom stajalištu prvostupanjskog suda, od 3 godine u smislu čl. 376. st. 1. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO), (za one oblike štete za koje je za početak tijeka zastare mjerodavan dan završetka liječenja) to je do podnošenja tužbe taj rok već odavno istekao. Ako bi se prihvatila tvrdnja tužitelja da je u određenom periodu došlo do zastoja tijeka zastare u smislu odredbe čl. 383. ZOO-a (zbog privremene tužiteljeve nesposobnosti uzrokovane moždanim udarima) i u odnosu na te činjenične i materijalnopravne okolnosti, prvostupanjski sud je dao dostatnu ocjenu kada je naveo da je nakon oba moždana udara i nakon provedene rehabilitacije u Spec. bolnici za reumatske bolesti i rehabilitaciju tužitelj ocijenjen osobom koja je pri svijesti, koja je orijentirana u vremenu i prostoru, što tada isključuje eventualni daljnji zastoj zastarijevanja, koji se može prihvatiti samo za akutno stanje tužiteljeve bolesti – moždani udar i njegovo bolničko zbrinjavanje do otpusta iz Spec. bolnice u Var. Toplicama uz pozitivnu ocjenu stanja njegove svijesti (dakle, za period od oko dva i pol mjeseca) pa su činjenični i materijalnopravni zaključci iznijeti po prvostupanjskom sudu u navedenom smislu potpuno pravilni i osnovani. Prema tome, obzirom da u smislu odredbe čl. 384. st. 2. ZOO-a eventualni zastoj zastarijevanja može za vrijeme zastarijevanja samo za toliko (za vrijeme trajanja zastoja) produžiti rok određen za zastaru, to je jasno da je trogodišnji rok zastare i uz eventualni zastoj prije podnošenja tužbe, za sve osnove neimovinske štete odavno istekao prije utuženja. **Za nastup zastare za materijalnu štetu** pravilno je zaključio prvostupanjski sud da **zastarom**

samog prava zastaruju i povremena potraživanja koja nastanu nakon zastare prava. Rok za zastaru samog prava iz kojeg proistječu povremena potraživanja je 5 god. (Čl. 373. ZOO-a). Tužiteljevi zahtjevi za naknadu materijalne štete odnose se na izgublenu zaradu (gubitak dijela plaće, odnosno primitak naknade plaće u umanjenom iznosu umjesto plaće, odnosno na primitak invalidske mirovine umjesto plaće, prema čemu tužitelj postavlja zahtjev za isplatu razlike u obliku zahtjeva za naknadu dospjelih iznosa te razlike, odnosno rente). Međutim, za gubitak zarade zbog posljedica nesreće, tužitelj je saznao odmah nakon nesreće, te je prvi iznos takve naknade dospio protekom prvog mjeseca nakon nesreće, koja se nesporno dogodila 08.09.1995. godine, radi čega je do utuženja i uz eventualni zastoj potraživanja protekao 5 godišnji rok, pa je **samo pravo zastarjelo**, što se onda odnosi i na dospjela povremena davanja i na buduća povremena davanja (čl. 373. st. 2. ZOO-a).»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 86/03-2 od 28. siječnja 2003.

ROKOVI ZASTARE KOD UGOVORA O OSIGURANJU

Zastara

(Čl. 380. st. 1. Zakon o obveznim odnosima - «Narodne novine», broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99)

Kod ugovora o osiguranju od posljedica nesretnog slučaja, osigurani slučaj predstavlja sama nezgoda koju doživi osiguranik a ne nastupanje posljedica te nezgode, pa okolnost da su neke ozljede kao posljedica pada, odnosno nastanka osiguranog slučaja utvrđene tek kasnije, nema utjecaja za ocjenu dužine i tijeka zastarnog roka.

«Kako se kod ugovora o osiguranju od posljedica nesretnog slučaja osiguranim slučajem smatra sama nezgoda koju doživi osiguranik (u konkretnom slučaju radilo se o padu uslijed kojeg je došlo do ozljeđivanja tužitelja), a ne nastupanjem posljedica nezgode, u konkretnom slučaju nema uvjeta za primjenu odredbe čl. 380. st. 2. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO) u pogledu početka tijeka i dužine zastarnog roka, budući da je nesporno da je osigurani slučaj nastao tijekom 1992. g., pa okolnost da su neke ozljede kao posljedica pada,

odnosno nastanka osiguranog slučaja utvrđene tek 2000. g., nema utjecaja za ocjenu dužine i tijeka zastarnog roka, niti se mogu smatrati okolnostima koje bi dovele do primjene odredbe čl. 380. st. 2. ZOO-a.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 274/03-2 od 03. ožujka 2003.

PRIGOVOR ZASTARE

Prigovor zastare je prigovor materijalnog prava

(Čl. 360. st. 1. Zakon o obveznim odnosima - «Narodne novine», broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99)

Prigovor zastare je prigovor materijalnopravne prirode i o njemu sud odlučuje presudom, pa ako prigovor zastare ocijeni osnovanim, sud će odbiti tužbeni zahtjev.

«Prigovor zastare je prigovor materijalnog prava, zbog čega je prvostupanjski sud bio dužan raspraviti okolnosti vezane uz ocjenu osnovanosti navedenog prigovora, budući da o ocjeni osnovanosti, odnosno neosnovanosti prigovora zastare potraživanja tužitelja zavisi i odluka o odgovornosti tuženika za naknadu štete koja je predmet tužbenog zahtjeva tužitelja, pa prema tome ocjena o osnovanosti ili neosnovanosti prigovora zastare utječe na odluku od tužbenom zahtjevu tužitelja.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 335/03-2 od 17. ožujka 2003.

ZASTARA TROŠKOVA ZAJEDNIČKE PRIČUVE

Zastara povremenih potraživanja

(Čl. 372. Zakon o obveznim odnosima – «Narodne novine», broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99)

Troškovi zajedničke pričuve zastaraju za tri godine od dospelosti svakog pojedinog davanja

«Pogrešno je stajalište tuženika, da je tražbina tužitelja zastarjela, jer u odnosu na potraživanje zajedničke pričuve, treba primijeniti odredbu čl. 378. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO). **Zastarni rok od jedne godine primjenjuje se samo u odnosu na ona potraživanja koja su izričito taksativno navedena** u odredbi čl. 378 st. 1 toč. 1-4 ZOO-a. Kako u navedenoj odredbi nije navedeno i potraživanje troškova s osnove zajedničke pričuve, to se u odnosu na zastaru potraživanja mora primijeniti odredba čl. 372. ZOO-a, koja određuje zastaru za povremena potraživanja koja dopijevaju godišnje ili u kraćim vremenskim razmacima, a koja potraživanja, u smislu odredbe čl. 372. ZOO-a, zastarijevaju za 3 godine od dospelosti svakog pojedinog davanja.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 420/03-2 od 07. travnja 2003.

ZASTARA - REGRESNO PRAVO

Regresno potraživanje temeljem obveznog osiguranja u prometu

(Čl. 371. Zakon o obveznim odnosima – «Narodne novine», broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99)

Regresno potraživanje tužitelja prema štetniku temeljem obveznog osiguranja u prometu zastarijeva u općem zastarnom roku od pet godina.

«Pogrešno tuženik smatra da u odnosu na ocjenu zastare potraživanja tužitelja treba primijeniti odredbu čl. 376. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO), jer se u konkretnom slučaju ne radi o zahtjevu za naknadu štete prouzročenu tužitelju radnjom tuženika, već se radi o regresnom potraživanju tužitelja prema štetniku, a temeljem obveznog osiguranja u prometu, pa takvo potraživanje zastarijeva u općem zastarnom roku od pet godina, sukladno odredbi čl. 371. ZOO-a (tako i VS RH Rev. Br. 1941/86, 2339/88, stav prihvaćen na sjednici Građanskog odjela VS RH od 25.2.1985.g.) pri čemu se zastarni rok iz čl.

380. st. 3. ZOO-a odnosi na ugovore o osiguranju imovine i osoba, a ne na ugovore o obveznom osiguranju u prometu.

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 795/03-2 od 17. lipnja 2003.

USKLADIVANJE VALUTE SA UVOĐENJEM JEDINSTVENE VALUTE - EUR-a

Novčane obveze

(Odluka Europskog parlamenta EC reg. 1103/97)

Ukoliko je novčana obveza bila izražena u DEM u protuvrijednosti kuna, a u trenutku donošenja presude više nije postojala valuta DEM, tuženik se može obvezati samo na platež EUR-a u protuvrijednosti valute RH.

«Presudu je valjalo uskladiti sa uvođenjem umjesto nacionalnih valuta, jedinstvene valute EUR-a - Odlukom Europskog parlamenta EC reg. 1103/97, kojom je **ustanovljen stalni paritet njemačke marke i EUR-a (1 EUR-o iznosi 1,955830 DEM)**. Stoga je u konkretnom slučaju dosuđeni iznos od 34.000 DEM valjalo pretvoriti u EUR-e te tuženika obvezati da plati tužitelju ukupan iznos od 17.383,92 EUR-a, te mjesečne iznose anuiteta od 1.000 DEM pretvoriti u EUR-e, a što iznosi 511,29 EUR-a, a isto tako je valjalo odrediti isplatu kamate od dospjeća pojedinih mjesečnih anuiteta do isplate, time da kamata teče u DEM do 31.12.01. g. a od 01.01.2002. god. **Kamata teče u EUR-ima, i to po stopi koju banke u mjestu ispunjenja plaćaju na štedne uloge po viđenju u EUR-ima.**»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 93/03-2 od 06. veljače 2003.

ZAKAŠNJENJE VJEROVNIKA

Vraćanje vrijednosnog pisma uz napomenu dostavljača «obaviješten, nije tražio»

(Čl. 325. st. 1. Zakon o obveznim odnosima – «Narodne novine» broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99)

Ukoliko se dužniku vrati vrijednosno pismo uz napomenu dostavljača «obaviješten, nije tražio» ne znači da je vjerovnik istu odbio primiti, niti da je pao u zakašnjenje, iz razloga što ponašanje vjerovnika mora biti jasno i ciljano usmjereno upravo na sprečavanje dužnika da ispuni svoju obvezu.

«Odbivši prigovor dužnika kao neosnovan, sud prvog stupnja u razlozima pobijanog rješenja navodi da činjenica što je dužniku vraćeno vrijednosno pismo uz napomenu dostavljača **«obaviješten, nije tražio»** a koje je bilo upućeno punomoćnici vjerovnika, nikako ne znači da je ista odbila primiti navedeno pismo. Nadalje se navodi kako je opće poznata činjenica da u slučaju kada primatelj pismena isto ne želi primiti, da tada tu činjenicu dostavljač označi «odbio primitak». Dakle, ako primatelj pismena odbija primitak pismena, tada u tom slučaju dostavljač ne ostavlja obavijest primatelju da si pismeno dođe podignuti u poštanski ured, jer je primatelj pismena jasno dao do znanja da odbija primitak pismena, pa stoga nema smisla da podigne u poštanskom uredu ono što je odbio primiti. Prema čl. 325. st. 1. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO) **vjerovnik dolazi u zakašnjenje ako bez osnovanog razloga odbija primiti ispunjenje ili ga svojim ponašanjem spriječi**. Sud prvog stupnja u razlozima pobijanog rješenja navodi razloge zbog kojih smatra da u konkretnom slučaju nisu ispunjenje pretpostavke iz citirane zakonske odredbe. Ovo stoga, jer vjerovnici nisu odbili primitak rečenog vrijednosnog pisma, a niti su svojim ponašanjem spriječili dužnika da izvrši svoju obvezu iz rečene izvršne isprave. **Tek kad bi vjerovnici odbili primitak, tada bi doista došli oni u zakašnjenje**. S druge strane, dužnik je mogao ispuniti svoju obvezu polaganjem dužnog iznosa u sudski polog, a ovo u slučaju kada se dostava nije mogla izvršiti vjerovnicima. Konačno, navodi se da je doista nesporna činjenica da punomoćnica vjerovnika nije otišla po ostavljenoj obavijesti u poštanski ured preuzeti vrijednosno pismo u ostavljenom joj roku, a takovo njezino ponašanje ne može se smatrati usmjerenom na sprečavanje dužnika da ispuni svoju obvezu, jer **ponašanje vjerovnika mora biti jasno i ciljano**

usmjereno upravo na sprečavanje dužnika da ispuni svoju obvezu, a što u konkretnom slučaju nije slučaj.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 77/03-2 od 30. siječnja 2003.

NAKNADA MATERIJALNE NENOVČANE ŠTETE

Materijalna nenovčana i nereparirana šteta postaje određena donošenjem prvostupanjske sudske presude

(Čl. 189. st. 2. Zakon o obveznim odnosima – «Narodne novine», broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99)

Opseg naknade materijalne nenovčane štete, kao novčane obveze, može biti poznat tek kada je na pravno obvezujući način izražen u novcu (tj. kada nenovčana obveza dobije značenje novčane obveze) - donošenjem prvostupanjske presude i zbog toga se početak tijeka zatezne kamate određuje od dana donošenja prvostupanjske presude.

«Predmetom spora je, kako je to pravilno utvrdio i prvostupanjski sud, naknada nenovčane materijalne i nereparirane štete. Opseg naknade nenovčane materijalne štete, kao novčana obveza, može biti poznat tek onda kad je na pravno obvezujući način izražen u novcu ili drugim riječima **kada nenovčana materijalna šteta dobije značenje novčane obveze**. Smatra se da takva tražbina postaje određena tek donošenjem prvostupanjske sudske presude. Zbog toga se i za takav slučaj kamata, odnosno **početak tijeka zatezne kamate određuje od dana donošenja prvostupanjske presude**, a kako je to pravilno odlučio i prvostupanjski sud te temeljem čl. 277. st. 1. Zakona o obveznim odnosima odredio da zakonska kamata po stopi utvrđenoj zakonom teče I-tuženiku od dana donošenja presude, a time pravilno i odbio tužitelja sa zahtjevom za isplatu kamate od dana štetnog događaja. Naime, presudom prvostupanjskog suda se nenovčana šteta smatra obvezom naknade štete novčanog karaktera.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 392/03-2 od 27. ožujka 2003.

ZAKONSKA ZATEZNA KAMATA NA IZNOS MATERIJALNE NENOVČANE ŠTETE

Zatezna kamata

(Čl. 189. st. 2. Zakon o obveznim odnosima – «Narodne novine», broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99)

Zakonska zatezna kamata na iznos materijalne nenovčane štete pripada tužiteljici isključivo od dana donošenja prvostupanjske presude.

«U odnosu na naknadu štete nastale tužiteljici zbog uništene veste, marame i čarapa, treba upozoriti da se radi o naknadi nenovčane materijalne štete, koja, prema utvrđenjima prvostupanjskog suda, **nije reparirana**, jer tužiteljica nije nabavila novu odjeću koja joj je uništena u štetnom događaju, pa tužiteljici, kao što to pravilno utvrđuje i prvostupanjski sud, zbog toga pripada pravo na naknadu štete, u smislu odredbe čl. 189. st. 2. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO) **prema vrijednosti uništenih stvari na dan presuđenja**. No, činjenica da tužiteljica nije zatražila naknadu štete za uništenu odjeću (vestu, maramu i čarape) prema vrijednosti na dan presuđenja, nije zapreka da prvostupanjski sud odluči o osnovanosti navedenog dijela zahtjeva u visini u kojoj je tužiteljica naknadu štete s te osnove i zatražila, time da na **naknadu nenovčane materijalne štete koja nije reparirana, tužiteljici pripada zatezna kamata isključivo od donošenja prvostupanjske presude, a ne od dana procjene troškova uništene odjeće**. Naime, okolnost što je visina štete utvrđena u određeno vrijeme prije zaključenja glavne rasprave, ne može biti razlogom da se kamate odrede od dana utvrđenog iznosa štete, jer je tužiteljica imala mogućnost zahtijevati novu procjenu za oštećene stvari u vrijeme presuđenja, a sukladno odredbi čl. 189. st. 2. ZOO-a. Kako tužiteljica nije zahtijevala utvrđenje troškova naknade štete za uništenu odjeću u vrijeme presuđenja, niti je u tom smislu povećala tužbeni zahtjev, to je sud bio dužan, u odnosu na naknadu štete za uništenu vestu, maramu i čarape, odlučiti u okviru zahtjeva postavljenog od strane tužiteljice, jer je tužiteljica imala mogućnost, kao što je to već navedeno, uskladiti svoj zahtjev u odnosu na visinu nenovčane materijalne štete prema vrijednosti na dan presuđenja.»

**Županijski sud u Varaždinu, Gž. 90/03 od 27. siječnja 2003.
VS RH, Rev. 430/03 od 03.03.2004.**

ZAKONSKA ZATEZNA KAMATA NA IZNOS NAKNADE NENOVČANE MATERIJALNE ŠTETE

Zakonska zatezna kamata na iznos nenovčane materijalne štete

(Čl. 189. st. 2. Zakon o obveznim odnosima – «Narodne novine» 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99)

Zakonska zatezna kamata na iznos materijalne nenovčane štete pripada tužiteljici isključivo od dana donošenja prvostupanjske presude.

«U odnosu na žalbene navode tužiteljice, valja ponoviti da se, doduše, u smislu odredbe čl. 186. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO) **obveza naknade štete smatra dospjelom u trenutku nastanka štete**, međutim, u konkretnom slučaju radi se o nenovčanoj materijalnoj šteti koja je dosuđena tužiteljici u novcu, prema cijenama u vrijeme presuđenja, zbog čega zatezna kamata u tom slučaju teče od dana donošenja prvostupanjske presude kojom je visina naknade određena. Pritom valja navesti da opseg naknade nenovčane štete, kao novčana obveza u smislu odredbe čl. 394. ZOO-a, može biti poznat tek onda kad je na pravno obvezujući način izražen u novcu, a to nikako ne može biti prilikom nastanka same štete. Naime, naknada za nenovčanu materijalnu štetu prilikom prouzročenja štete još ne predstavlja novčanu obvezu kao glavnica, izraženu točno određenim brojem jedinica, jer je broj novčanih jedinica točno određen tek presudom kojom je utvrđena obveza na naknadu štete, a tek od presude teku zatezne kamate jer su u tom trenutku ispunjeni svi uvjeti za takovu posljedicu dužnikova zakašnjenja – dospjelost potraživanja naknade štete koja ja nastupila već kad je šteta nastala, a određivanjem naknade dalo je naknadi za nenovčanu materijalnu štetu značenje novčane obveze u smislu odredbe čl. 394. ZOO-a, pa zbog navedenih razloga tužiteljica neosnovano smatra da joj pripada pravo na zakonske zatezne kamate na naknadu nenovčane materijalne štete počevši od 05. studenog 1999. godine kao dana nastanka štete. Tužiteljici je šteta nastala sječom stabala bukve, a naknada štete za posječena stabla utvrđuje se prema vrijednosti posječenih stabala. Prema odredbi čl. 189. st. 2. ZOO-a **visina naknade štete određuje se prema cijenama u vrijeme donošenja sudske odluke, pa zatezne kamate na dosuđenu naknadu pripadaju oštećeniku također od donošenja sudske odluke**, pri čemu pravo oštećenika na zatezne kamate od dana donošenja presude ne utječe ni niti činjenica da naknada nenovčane materijalne štete nije zatražena niti dosuđena prema cijenama u vrijeme

donošenja presude, budući oštećeniku pripada pravo uskladiti zahtjev za naknadu štete s odredbom čl. 180. st. 2. ZOO-a.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 488/03-2 od 22. travnja 2003.

NAKNADA NEMATERIJALNE ŠTETE ZBOG NARUŽENOSTI

Utvrđenje stupnja naruženosti

(Čl. 200. Zakon o obveznim odnosima – «Narodne novine», broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99)

Dokaz medicinskim vještačenjem na okolnost stupnja naruženosti tužiteljice, potrebno je provesti na način da vještak prije davanja nalaza i mišljenja pregleda samu tužiteljicu.

«I po ocjeni ovog suda da bi se utvrdio stupanj naruženosti potrebno je da vještak ili vještaci pregledaju tužiteljicu, i da na taj način **detaljno opišu kakve je ožiljke zadobila** na licu tužiteljica, da li su oni u ravnini sa okolnom kožom, kakve su boje, odnosno da li se bojom razlikuju od okolne kože i sl. Naime, vještaci su dali svoj nalaz i mišljenje na temelju medicinske dokumentacije, a da uopće nisu pregledali tužiteljicu, odnosno a da ju uopće nisu vidjeli. Stoga je i po ocjeni ovog suda činjenično stanje nepotpuno utvrđeno glede stupnja naruženja tužiteljice.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 276/03 od 11. ožujka 2003.

NAKNADA NEMATERIJALNE ŠTETE ZBOG NARUŽENOSTI

Duševni bolovi zbog naruženja

(Čl. 200. Zakon o obveznim odnosima – «Narodne novine», broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99)

Kod odlučivanja o zahtjevu za pretrpljene duševne bolove zbog naruženja sud je dužan voditi računa o objektivnim i subjektivnim okolnostima slučaja.

«Kod odlučivanja o zahtjevu za pretrpljene duševne bolove zbog naruženja potrebno je imati u vidu uz **stupanj naruženja i druge okolnosti slučaja, a to je spol i dob oštećenika, činjenicu da li je naruženje zamjetljivo, da li se može prikriti odjećom i u kojoj situaciji se ne može, te koliko je to učestalo i koliko može imati utjecaja na treće osobe, a to znači imati na umu lokaciju ozljede, obim ozljede**, a sve to kao elemente koji utječu na psihičku ravnotežu oštećene osobe u konkretnom slučaju tužitelja, a time i na njegovo psihičko stanje u cjelini, a imajući u vidu sve te elemente u razumnoj mjeri. Sud je dakle, dužan voditi računa kako o objektivnim, tako i subjektivnim okolnostima slučaja»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 756/03-2 od 10.07.2003.

NAKNADA NEMATERIJALNE ŠTETE - DUŠEVNI BOLOVI ZBOG POVREDE ČASTI I UGLEDA

Duševni bolovi

(Čl. 200. Zakon o obveznim odnosima – «Narodne novine», broj 53/91, 73/91, 3/94 i 7/96, 112/99)

Neistinite izjave tuženika u sudskom spisu sa kojima je bio upoznat samo određen krug osoba, te koje tuženik nije širio u okviru sredine u kojem stranke žive, a kod praktično izostalog liječničkog

tretmana koji bi upućivao na strani tužitelja na psihičke smetnje uzrokovane upravo tim događajem, nisu takove povrede koje bi obzirom na intezitet, trajanje i prilike sredine uzrokovale duševne bolove zbog povrede časti i ugleda kod tužitelja.

«Temeljem utvrđenog odlučnog činjeničnog stanja prvostupanjski sud zaključuje da po tuženiku iznijete neistinite izjave o tužitelju, tijekom jednog od sudskih postupaka vođenih između njih, konkretno u predmetu P.____, **za koje je znao samo određeni broj službenih osoba koje su te izjave bile dužne čuvati kao poslovnu tajnu, a koje izjave nije širio tuženik već je to činio tužitelj**, ne predstavljaju osnov temeljem kojeg bi bilo opravdano usvajanje tužbenog zahtjeva tužitelja za dosudu nematerijalne štete radi pretrpljenih duševnih bolova zbog povrede časti i ugleda. U konkretnom slučaju, kako je to pravilno zaključio prvostupanjski sud, a nakon pravilno i potpuno utvrđenog činjeničnog stanja, neistinite izjave tuženika u sudskom spisu sa kojima je bio upoznat samo određen krug osoba, te koje tuženik nije širio u okviru sredine u kojem stranke žive, a kod praktično izostalog liječničkog tretmana koji bi upućivao na strani tužitelja na psihičke smetnje uzrokovane upravo tim štetnim događajem, i po stajalištu ovog suda, nisu takove povrede koje bi obzirom na intezitet, trajanje i prilike sredine uzrokovale duševne bolove zbog povrede časti i ugleda kod tužitelja.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž-59/03-2 od 12. veljače 2003.

ODGOVORNOST NAKLADNIKA

Naknada nematerijalne štete

(Čl. 22. st. 1. i 5. Zakon o javnom priopćavanju – «Narodne novine», broj 83/96, 143/98 i 96/01)

Iako je tužitelju dosuđen iznos naknade štete na koji je obvezan pisac teksta temeljem odredbi Zakona o obveznim odnosima, za istu štetu odgovara i nakladnik lista u kojem su objavljene informacije koje su imale za posljedicu nastanak nematerijalne štete na strani tužitelja (nakladnik i pisac teksta nisu solidarni dužnici) i to temeljem Zakona o javnom priopćavanju.

«U odnosu na prigovor drugotuženika (nakladnika) da je tužitelj dosuđenim iznosom naknade štete na koji je obvezan I. M. kao pisac teksta u cijelosti podmiren, valja navesti da se u konkretnom slučaju radi o šteti nastaloj tužitelju, koju su prouzročili, kako I. M. kao pisac teksta, tako i drugotuženik kao nakladnik, pri čemu **I. M. odgovara za naknadu štete prema odredbama Zakona o obveznim odnosima, dok drugotuženik odgovara za naknadu štete prema odredbama Zakona o javnom priopćavanju.** Iako se, samo načelno, radi o istom štetnom događaju, nema nikakve dvojbe da je šteta tužitelju prouzročena i od strane drugotuženika, kao nakladnika lokalnog lista u kojem su objavljene informacije koje su imale za posljedicu nastanak nematerijalne štete na strani tužitelja, zbog čega se mora smatrati da oba tuženika u smislu odredbe čl. 206. st. 3. u vezi sa st. 1. i čl. 208. st. 3. Zakona o obveznim odnosima odgovaraju tužitelju za nastalu štetu.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 197/03-2 od 10. veljače 2003.

NAKNADA U OBLIKU NOVČANE RENTE

Uzročna veza profesionalne bolesti i priznanja prava na invalidsku mirovinu

(čl. 188. st. 1. i 2. Zakon o obveznim odnosima – «Narodne novine», broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99)

Pravo na naknadu u obliku novčane rente ima tužitelj samo ako je upućen u invalidsku mirovinu i zbog posljedica profesionalne bolesti.

«Točno je da, u smislu odredbe čl. 188. st. 1. i 2. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO), oštećeniku u slučaju tjelesne ozlijede ili oštećenja zdravlja, pripada pravo na naknadu štete u obliku novčane rente, doživotno ili za određeno vrijeme. Okolnost da je kod tužitelja utvrđena nesposobnost za rad zbog bolesti u omjeru 80%, te zbog profesionalne bolesti u omjeru od 20%, **daje osnovu tužitelju za naknadu štete s osnove gubitka zarade koju trpi zbog odlaska u invalidsku mirovinu, samo u slučaju da tužitelj uopće ne bi bio upućen u invalidsku mirovinu samo zbog narušena zdravlja, dakle, da**

kod tužitelja nisu bile prisutne i posljedice profesionalne bolesti (gluhoća), jer se u tom slučaju mora smatrati da **posljedice profesionalne bolesti predstavljaju adekvatnu uzročnu vezu nastanka potpune radne nesposobnosti tužitelja i priznanja prava na invalidsku mirovinu**. Ukoliko, međutim, bi tužitelju pripadalo pravo na invalidsku mirovinu zbog narušenog zdravstvenog stanja, i ne uzimajući u obzir posljedice profesionalnog oboljenja tužitelja (gluhoća), onda se mora zaključiti da posljedice profesionalnog oboljenja tužitelja ne predstavljaju adekvatnu uzročnu vezu u odnosu na postojanje radne nesposobnosti tužitelja i prava na invalidsku mirovinu, zbog čega ne bi postojala obveza tuženika na naknadu bilo kakve štete tužitelju s osnove izgubljene zarade. Dakle, potrebno je po prvostupanjskom sudu raspraviti i utvrditi da li je upravo utvrđeno profesionalno oboljenje tužitelja, uz ranije narušeno zdravstveno stanje zbog bolesti, utjecalo na umirovljenje tužitelja, odnosno da li bi tužitelj bio umirovljen i bez utvrđenog profesionalnog oboljenja.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 627/03-2 od 19. svibnja 2003.

POTRAŽIVANJE NAKNADE ŠTETE UZROKOVANE KAZNENIM DJELOM

Prethodno pitanje

(Čl. 377. st. 1. Zakon o obveznim odnosima - «Narodne novine», broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99)

U slučaju kad postoje određene procesne smetnje zbog kojih se protiv počinitelja ne može provesti kazneni postupak, parnični sud je ovlašten utvrđivati da li je šteta uzrokovana kaznenim djelom (prethodno pitanje).

«Zastarni rok iz čl. 377. st. 1. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO) primjenjuje se samo ako je kazneni postupak dovršen osuđujućom presudom kaznenog suda kojom je utvrđeno postojanje kaznenog djela i odgovornost počinitelja (štetnika). Točno je da je kaznenu odgovornost štetnika ovlašten utvrđivati samo kazneni sud u kaznenom postupku, međutim u slučaju kad postoje određene procesne smetnje zbog kojih se protiv počinitelja ne može provesti kazneni postupak, parnični sud je

ovlašten utvrđivati da li je šteta uzrokovana kaznenim djelom. Obzirom na činjenicu da je osiguranik tuženika Č. D. umro tijekom provođenja kaznenog postupka, što je dovelo do obustave kaznenog postupka, prvostupanjski sud je bio ovlašten utvrditi da je pok. Č. D. počinio djelo zbog kojeg je protiv njega pokrenut kazneni postupak, te je na temelju sadržaja provedenih vještačenja utvrdio da je šteta koju tužitelj potražuje tužbenim zahtjevom nastala postupanjem osiguranika tuženika koje sadrži obilježja kaznenog djela.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 151/03 od 03. veljače 2003.

POTRAŽIVANJE NAKNADE ŠTETE UZROKOVANE KAZNENIM DJELOM

Vežanost suda za presudu kaznenog suda

(Čl. 12. st. 3. Zakon o parničnom postupku - «Narodne novine», 53/91, 91/92 i 112/99 i 88/01)

Sud je vezan za kaznenu presudu samo u pogledu postojanja kaznenog djela i kaznene odgovornosti počinitelja ali ne može biti vezan i na odgovornost počinitelja kaznenog djela za štetu ukoliko ona nije nastala, ili ukoliko ona ne pripada oštećeniku u skladu sa ostalim pozitivnim propisima.

«Sama činjenica da je tuženik pravomoćnom presudom kaznenog suda proglašen krivim za kazneno djelo protiv života i tijela – tjelesnom ozljedom, opisanom u čl. 98. Kaznenog zakona, **ne opravdava ujedno i zahtjev tužitelja za naknadu štete**, jer je sud, u smislu odredbe čl. 12. st. 3. Zakona o parničnom postupku, za kaznenu presudu vezan samo u pogledu postojanja kaznenog djela i kaznene odgovornosti učinitelja, pri čemu **sud ne može biti vezan kaznenom presudom u odnosu na odgovornost počinitelja kaznenog djela za štetu ukoliko ona nije nastala, ili ukoliko ona ne pripada oštećeniku u skladu sa ostalim pozitivnim propisima.**»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 919/03-2 od 06.08.2003.

ŠTETA KOJU UZROKUJE DOMAĆA ŽIVOTINJA

Razgraničenje između objektivne odgovornosti i odgovornosti po načelu krivnje

(Čl. 154. st. 1. i čl. 173. Zakon o obveznim odnosima – «Narodne novine», broj 53/91, 73/91, 3/94 i 7/96, 112/99)

Primjena propisa o odgovornosti za naknadu štete po kriteriju krivnje ili po kriteriju o odgovornosti od opasne stvari (domaće životinje), ovisi o pasmini (vrsti) domaće životinje.

«Ponovljena, a suprotna tvrdnja tužiteljice u žalbi, da je pas opasna stvar, pa prema tome i pas tuženice, nema uporišta u provedenim dokazima, a pogotovo ne u nalazu i mišljenju saslušanog vještaka (radi se o pasmini psa – **čistokrvni škotski ovčar**). Valja pritom ukazati i na činjenicu da je tužiteljica, kako to proizlazi iz provedenih dokaza, dobro poznavala psa tuženice, da je, dolazeći nenajavljena u sumrak u dvorište tuženice gurajući tačke sa natovarenim «kaučem», uz izazivanje buke, nedvojbeno preuzela rizik neadekvatne reakcije psa tužene, pa se, i po ocjeni ovog suda, mora smatrati da se napad dogodio pod izuzetnim okolnostima i slučajno, zbog čega **navedeni slučajni događaj ne može biti pripisan niti u krivnju tuženice a ne radi se o njenoj objektivnoj odgovornosti**, jer njen pas, u odnosu na tužiteljicu (njen tjelesni integritet) ne predstavlja opasnu stvar.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 198/03-2 od 10. veljače 2003.

ISKLJUČENJE ODGOVORNOSTI REPUBLIKE HRVATSKE KAO IMATELJA OPASNE STVARI ZA NASTALU ŠTETU

Isključenje odgovornost imatelja opasne stvari

(Čl. 174. Zakon o obveznim odnosima - «Narodne novine» broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99)

Republika Hrvatska kao imatelj opasne stvari (pištolja) ne odgovara u slučaju kada je do ozljeđivanja opasnom radnjom djelatnika MUP Republike Hrvatske došlo u vrijeme kada isti nije bio na službenoj dužnosti.

«Stoga, po stajalištu ovog suda, tuženica (Republika Hrvatska) nije odgovorna za nastalu štetu tužiteljima u smislu odredbe čl. 174. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO), jer nisu ispunjene zakonske pretpostavke da bi se prilikom odlučivanja o tužbenom zahtjevu mogle primijeniti navedene zakonske odredbe. Obzirom da je tijekom postupka utvrđeno, a konačno i nesporno da je do ozljeđivanja opće opasnom radnjom H. I. došlo na zabavi u svezi dočeka Nove godine u društvenom domu u K., pri čemu H. I., doduše zaposlenik MUP RH, u to vrijeme nije se nalazio na dužnosti, pa nisu ispunjene zakonske pretpostavke da bi zbog opisanog postupka imenovanoga za štetu nastalu tužiteljima odgovarala Republika Hrvatska. Konačno niti iz odredbi Zakona o unutrašnjim poslovima (NN 55/89) kao niti iz odredbi Zakona o unutarnjim poslovima (pročišćeni tekst NN 29/91) a koje su zakonske odredbe bile na snazi u vrijeme opisanog štetnog događaja ne proizlazi odgovornost RH za štetu nastalu upotrebom vatrenog oružja zaposlenika MUP-a, a koja je šteta nastala izvan obavljanja redovite službene dužnosti, dakle, na privatnoj zabavi na kojoj je imenovani H. I. sudjelovao, a kojom je prilikom došlo do usmrćenja oštećene. Obzirom na naprijed navedeno, sud prvog stupnja je pogrešno primijenio materijalno pravo kada je usvojio tužbeni zahtjev tužitelja, pogrešno držeći da je za štetu nastalu navedenom radnjom imenovanog kao djelatnika MUP RH, odgovorna RH kao vlasnik oružja.»

**Županijski sud u Varaždinu, Gž. 126/03 od 10. srpnja 2003.
VS RH Rev. 1123/03 od 23. ožujka 2004.**

ODGOVORNOST REPUBLIKE HRVATSKE ZA ŠTETU NASTALU U VEZI S OBAVLJANJEM VOJNE SLUŽBE

Odgovornost za štetu od opasne stvari ili opasne djelatnosti

(Čl. 48. st. 2. Zakon o službi u oružanim snagama Republike Hrvatske - «Narodne novine», broj 52/91)

Odgovornost Republike Hrvatske za štetu nastalu u vezi s obavljanjem vojne službe, utvrđena je odredbama Zakonom o službi u oružanim snagama Republike Hrvatske kao posebnim zakonom.

«Iz odredbe čl. 48. st. 2. Zakona o službi u oružanim snagama Republike Hrvatske jasno proizlazi, da za štete počinjene u vezi s obavljanjem vojne službe, Republika Hrvatska odgovara po općim propisima o naknadi štete. To znači da Republika Hrvatska kao i svaki štetnik, u smislu citirane odredbe Zakona o službi u oružanim snagama Republike Hrvatske odgovara bilo po **principu presumirane krivnje**, dakle, ukoliko je Republika Hrvatska štetu prouzročila tužitelju namjerno ili iz nepažnje, ili po **principu uzročnosti (objektivne odgovornosti)**, ukoliko je šteta nastala u vezi s opasnom stvari, odnosno zbog obavljanja opasne djelatnosti. Kako se sukladno odredbi čl. 177. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO) tuženica (RH) može osloboditi odgovornosti samo ako dokaže da šteta potječe od nekog uzroka koji se nalazio izvan opasne stvari, a čije djelovanje se nije moglo predvidjeti, izbjeći ili otkloniti, ili ako dokaže da je šteta nastala isključivo radnjom oštećenika, odnosno treće osobe, koju nije mogla predvidjeti, odnosno čije posljedice nije mogla otkloniti, i kako tuženica ni tijekom postupka, a ni u žalbi, nije navodila nikakve okolnosti koje bi upućivale na mogućnost oslobođenja tuženice od odgovornosti za štetu tužitelju zbog pada na stubama u krugu vojarnje za vrijeme služenja vojnog roka, to je, prvostupanjski sud pravilno zaključio o odgovornosti tuženice za svu štetu nastalu tužitelju, kao posljedici štetnog događaja od 1. studenog 1998. godine. Naime, prvostupanjski sud je utvrdio da je tužitelj za vrijeme služenja vojnog roka pao po kamenim stubama sa željeznom oblogom na rubovima, da je u vrijeme nastanka štetnog događaja padala kiša, da su stube, a pogotovo željezne obloge na njihovih rubovima bile mokre i klizave, da se neposredno uz stube nalazi rešetka kojom je pokriven oborinski kanal, sa «rasklimanim», a na nekim mjestima i nepričvršćenim poprečnim nastavcima, zbog čega ovaj sud ocjenjuje da **uspinjanje, odnosno silaženje mokrim i klizavim stubama, znači korištenje opasnom stvari**, zbog čega smatra da šteta, nastala u vezi s opasnom stvari, sukladno odredbi čl. 173. ZOO-a, potječe od te stvari, i zbog toga tuženica kao imalac opasne stvari, odgovara za štetu nastalu njezinom upotrebom.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 340/03-2 od 17. ožujka 2003.

OBJEKTIVNA ODGOVORNOST PRAVNE OSOBE ZADUŽENE ZA ODRŽAVANJE CESTA

Odgovornost u svezi obavljanja poslova od javnog interesa

(Čl. 174. Zakon o obveznim odnosima - «Narodne novine», broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99;

Čl. 12. i čl. 24. st. 2. i 3. Pravilnik o održavanju i zaštiti javnih cesta – «Narodne novine», broj 14/91)

Betonski blokovi postavljeni uzdužno i poprečno na cesti predstavljaju opasnu stvar, iz kojeg razloga pravna osoba zadužena za održavanje cesta odgovara po principu objektivne odgovornosti.

«Odredbom čl. 12. Pravilnika o održavanju i zaštiti javnih cesta (dalje: Pravilnik), propisan je način uvida javnih cesta i objekata, koji između ostaloga obavlja i služba obilaska javnih cesta i objekata (ophodarska služba) a koja se realizira i izvan redovnog radnog vremena. Nadalje, odredbom čl. 24. st. 2. i 3. istog Pravilnika određeno je da površinu ceste treba održavati tako da budu čiste osobito od masnih mrlja, blata... te da treba odmah ukloniti po saznanju materijal ili pojedinačno kamenje koje pada na kolnik...a ako nije moguće ugroženo mjesto treba označiti prometnim znakovima. U smislu navedenog, a i drugih propisa, jasno je da je upravo I tuženiku (Hrvatske ceste d.o.o.) povjereno **održavanje cesta u stanju kojem omogućava sigurno odvijanje prometa**, te se u tom smislu, **betonski blokovi postavljeni na raznim uzdužnim i poprečnim pozicijama na cesti, koji mogu prouzročiti značajniju štetu na nailazećem vozilu i koji su takvu štetu prouzročili, ne mogu smatrati redovnim onečišćenjem javne ceste**, odnosno ne podliježu čišćenju javne ceste od strane nadležnog gradskog komunalnog poduzeća nego predstavljaju opasnost za promet, a to je stanje koje mora biti praćeno od strane tuženikove ophodarske službe i po I tuženiku otklonjeno. Konačno i sam je I tuženik priznanjem pasivne legitimacije, prihvatio je takvu kvalifikaciju betonskih blokova na cesti (predmeti koji su opasnost za sigurno odvijanje prometa, a ne redovno onečišćenje ceste). U konkretnom slučaju I tuženik, iako pozivan po prvostupanjskom sudu, nije dostavio ophodarski dnevnik, čijim bi sadržajem eventualno mogao dokazati da je redovno vršio ophodnju ceste, te da nije odgovoran za konkretno stanje sigurnosti tog dijela ceste, pa je u tom smislu za ishod postupka nebitno da li I tuženik odgovara za nastalu štetu po principu pretpostavljene

krivnje ili po principu kauzaliteta. Međutim, više betonskih blokova na cesti, raspoređenih na način kao u konkretnom slučaju, u noćnim uvjetima i u uvjetima smanjene vidljivosti, predstavlja opasnu stvar za nailazeće vozilo i u tom smislu je odgovorna osoba za stanje ceste i objektivno odgovorna prema oštećeniku.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 479/03-3 od 15. travnja 2003.

ODGOVORNOST ZA MATERIJALNE NEDOSTATKE STVARI

Kupnja vozila «po viđenju»

(čl. 490. st. 2. i 497. st. 1. Zakon o obveznim odnosima – «Narodne novine» broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99)

Iako kupac kupuje vozilo «po viđenju» prodavatelj odgovara za materijalne nedostatke koji se nisu mogli otkriti uobičajenim pregledom, ukoliko je tvrdio da vozilo nema nikakvih nedostataka.

«Niti okolnost da iz sadržaja pismene isprave koja je sačinjena prilikom sklapanja ugovora proizlazi da kupac kupuje vozilo po viđenju i u stanju u kakvom ga je pronašao i da nema nikakvih prigovora glede kvalitete vozila i kupoprodajne cijene, koju okolnost tuženik posebno ističe u žalbi, ne isključuje odgovornost tuženika kao prodavatelja za nedostatke prodanog vozila, budući da iz sadržaja prvostupanjskog postupka nedvojbeno proizlazi da je riječ o nedostatku koji se nije mogao otkriti uobičajenim pregledom prilikom preuzimanja vozila, odnosno na probnoj vožnji, pa u takovoj situaciji tuženik odgovara za skriveni nedostatak koji je otkriven prilikom redovitog korištenja vozila, pogotovo obzirom na činjenicu da je prilikom sklapanja ugovora tvrdio da motocikl nema nikakvih nedostataka. Obzirom na činjenicu da tuženik nije reagirao na pravodobnu i urednu obavijest tužitelja o skrivenom nedostatku motocikla, tužitelju u smislu odredbe čl. 490. st. 2. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO) pripada pravo na raskid ugovora. Raskid ugovora zbog nedostatka stvari sukladno odredbi čl. 497. st. 1. ZOO-a ima isti učinak kao i raskid dvostranih ugovora zbog neispunjenja, koji učinci su utvrđeni odredbom čl. 132. ZOO-a. Imajući u vidu sadržaj citiranih odredbi, prvostupanjski sud je pravilno obvezao tuženika na

vraćanje isplaćenog iznosa kupoprodajne cijene, te naknadu štete koja se odnosi na trošak rastavljanja mašine zbog utvrđenja kvara na motociklu, koja pripada tužitelju u smislu odredbe čl. 488. st. 2. ZOO-a.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 566/03-2 od 06. svibnja 2003.

OSOBE KOJE SU DUŽNE SKLOPITI UGOVOR O OSIGURANJU

Ugovor o osiguranju putnika od posljedica nesretnog slučaja – smrti putnika odnosno trajnog invaliditeta putnika

(Čl. 75., čl. 76. i čl. 78. Zakon o osiguranju – «Narodne novine», broj 9/94)

Ugovor o osiguranju putnika od posljedica nesretnog slučaja – smrti putnika, odnosno trajnog invaliditeta putnika, dužni su sklopiti između ostalih i vlasnici tj. korisnici tračnih vozila, koji u tom slučaju odgovaraju samo za štete utvrđene na osnovi ugovora o osiguranju putnika od posljedica nesretnog slučaja u visini osigurane svote koja je navedena u polici osiguranja.

«Tužitelje valja upozoriti, da su u smislu odredbe čl. 75. Zakona o osiguranju, putnici u javnom prometu obvezno osigurani od posljedica nesretnog slučaja – smrti, odnosno trajnog invaliditeta putnika. Isto tako, u smislu odredbe čl. 76. istog Zakona, vlasnici prijevoznih sredstava na koje se primjenjuju odredbe Zakona o osiguranju, dužni su sklopiti ugovor o obveznom osiguranju s ovlaštenim društvom za osiguranje. Između ostalih vlasnika, odnosno korisnika vozila koja služe za prijevoz putnika u javnom prometu, ugovor o osiguranju putnika od posljedica nesretnog slučaja – smrti putnika, odnosno trajnog invaliditeta putnika, dužni su sklopiti i vlasnici, odnosno korisnici tračnih vozila za prijevoz putnika. Sukladno odredbi čl. 78. Zakona o osiguranju, HŽ kao vlasnik tračnih vozila (vlakova) zaključile su ugovor o osiguranju putnika od posljedica nesretnog slučaja (policu osiguranja) 12.3.1998. g., kojom policom su osigurani putnici u javnom prometu prijevoznim sredstvima ugovaratelja osiguranja, i to za slučaj smrti i za slučaj trajnog invaliditeta, a prema osiguranim svotama navedenim u polici osiguranja. Kako je prvostupanjski sud utvrdio da je tuženica temeljem ugovora o osiguranju

putnika u javnom prometu, sklopljenog između HŽ kao ugovaratelja osiguranja i tuženice kao osiguratelja, obzirom na nastanak nesretnog slučaja, isplatila nasljednicima pok. S. B., kao korisnicima osiguranja iz navedene police osiguranja, osiguranu svotu u iznosu od kn na jednake dijelove, to je pravilno i stajalište prvostupanjskog suda da tuženica osim odgovornosti utvrđene odredbom čl. 78. Zakona o osiguranju ne odgovara tužiteljima ni po kojoj drugoj osnovi, niti za bilo koju drugu vrstu štete, osim štete utvrđene na osnovi ugovora o osiguranju putnika od posljedica nesretnog slučaja.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 272/03 od 03. ožujka 2003.

REGRESNO PRAVO

Pravo na regres u slučaju da vozilo nije registrirano u trenutku prometne nezgode

(Čl. 86. Zakon o osiguranju – «Narodne novine», broj 9/94;
Čl. 91. Zakon o osiguranju – «Narodne novine», broj 46/97)

Hrvatski ured za osiguranje ima pravo na regres prema osobi koja je odgovorna za štetu nanесenu uporabom vozila čiji se vlasnik, odnosno korisnik, nije osigurao od automobilske odgovornosti.

«Sud prvog stupnja zauzima stajalište o neutemeljenosti tužbenog zahtjeva. Ovo stoga, budući je tuženik 27. 04. 1998. godine prezentirao sudu prometnu dozvolu za vozilo «Zastava 750» oznake VŽ___, iz koje je vidljivo da **nije registrirano u trenutku prometne nezgode**, budući je registracija istekla još posljednjeg dana mjeseca veljače 1996. godine, a ponovno izvršena 16.04.1996. godine. Stoga je sud u konkretnom slučaju primijenio odredbu čl. 86. Zakona o osiguranju (NN br. 9/94) (dalje: ZO), prema kojoj **oštećena osoba kojoj je šteta nanесena uporabom vozila čiji se vlasnik, odnosno korisnik, nije osigurao od automobilske odgovornosti, podnosi odštetni zahtjev jednom od društva za osiguranje koje se bavi osiguranjem od automobilske odgovornosti.** Prema st. 2. čl. 86. ZO proizlazi da društvo za osiguranje iz st. 1 navedenog članka, za isplaćeni iznos štete i trošak obrade, tereti fond za naknadu štete pri Hrvatskom uredu za osiguranje, a on ima pravo regresa

prema osobi koja je odgovorna za štetu. Prema odredbi čl. 91. Zakona o osiguranju (46/97) proizlazi da oštećena osoba kojoj je šteta nanescena uporabom vozila čiji se vlasnik, odnosno korisnik nije osigurao od automobilske odgovornosti, podnosi odštetni zahtjev Hrvatskom uredu za osiguranje, a on može obradu i isplatu takovih šteta povjeriti svojem članu, a koji je obvezan štetu obraditi i isplatiti na teret garancijskog fonda. Hrvatski ured za osiguranje ima pravo na naknadu iznosa od osobe koja je odgovorna za štetu, pa dakle, **tužitelj kao osiguravajuće društvo, ukoliko je isplatio štetu oštećenoj osobi, naplaćuje se iz garancijskog fonda Hrvatskog ureda za osiguranje, a taj ured tada ima pravo potraživati isplatu štete od osobe koja je odgovorna za štetu.** Obzirom na navedeno, sud nije našao utemeljenim tužbeni zahtjev, pa je isti odbijen kao neosnovan. Prigovarajući naime, presudi suda prvog stupnja zbog pogrešne primjene materijalnog prava, žalitelj ističe da se štetni događaj zbio 20.03.1996. godine, dakle, prije stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama ZO, pa da je oštećenik imao pravo odštetni zahtjev uputiti tužitelju, te da je tužitelj bio u obvezi isplatiti nastalu štetu. Ovi navodi ne stoje. Štetni događaj se dogodio 20.03.1996. godine, dakle za vrijeme važenja ZO (NN 9/94), gdje u odredbi čl. 86. stoji, da **oštećena osoba kojoj je šteta nanescena uporabom vozila čiji se vlasnik, odnosno korisnik nije osigurao od automobilske odgovornosti, podnosi odštetni zahtjev jednom od društava za osiguranje koje se bavi osiguranjem od automobilske odgovornosti, i da društvo za osiguranje za isplaćeni iznos štete i trošak obrade tereti fond za naknadu štete pri Hrvatskom uredu za osiguranje.** Hrvatski ured za osiguranje, prema st. 3. čl. 86. ZO ima pravo na regres prema osobi koja je odgovorna za štetu i to za isplaćeni iznos štete, kamatu i troškove.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 654/03-2 od 29.05.2003.

OPOZIV DAROVANJA ZBOG NEMARNOSTI

Razlozi za opoziv darovanja

(Pravna pravila paragrafa 947. i 948. bivši Opći građanski zakonik)

Motivi darovatelja za sklapanje ugovora o darovanju i njegova očekivanja u ispunjenju određenih obveza ili određenog ponašanja

daroprimca nisu ni od kakvog značaja u odnosu na ocjenu pretpostavki za opoziv darovanja iz razloga što je darovni ugovor besplatni pravni posao.

«Tužitelj očito gubi iz vida činjenicu da je **darovni ugovor besplatni pravni posao**, kako je to izričito navedeno u pravnom pravilu paragrafa 938. Općeg građanskog zakonika (dalje: OGZ), a koja pravna pravila se primjenjuju na temelju Zakona o načinu primjene pravnih pravila donesenih prije 06. travnja 1941. godine (NN 783/91). Obzirom na prirodu darovnog ugovora, očigledno da tuženica nije preuzela, a što jasno proizlazi iz sadržaja darovnog ugovora, nikakvu obvezu uzdržavanja ili brige oko tužitelja, pa okolnosti, koje u vezi zaključenja darovnog ugovora u žalbi iznosi tužitelj, nisu ni od kakvog značaja u odnosu na ocjenu pravilnosti njegovog zahtjeva za opoziv darovanja. Zdravstveno stanje tužitelja, kako je opisano u žalbi, motivi tužitelja za sklapanje ugovora o darovanju i očekivanja tužitelja u ispunjenju određenih obveza ili određenog načina ponašanja tuženice prema tužitelju, eventualno mogu imati određeni značaj u odnosu na ocjenu valjanosti ugovora, ukoliko se na strani tužitelja eventualno radi o manama volje pri sklapanju ugovora, ali navedene okolnosti nisu ni od kakvog značaja u odnosu na ocjenu postojanja pretpostavki za opoziv darovanja, a sukladno pravnim pravilima paragrafa 947. i 948. bivšeg OGZ-a, a koja pravna pravila su kao pravna osnova, navedena u zahtjevu tužitelja za opoziv darovanja. Treba ponoviti da prema pravnom pravilu paragrafa 947. bivšeg OGZ-a, **darovatelju pripada pravo opozvati darovanje, ako se nalazi u teškim materijalnim prilikama i bez sredstava za nužno uzdržavanje, a koje prilike su nastupile naknadno po zaključenju darovnog ugovora.** Što se tiče razloga za opoziv darovanja navedenog u pravnom pravilu paragrafa 948. bivšeg OGZ-a, darovanje se može opozvati u slučaju ako se **daroprimac pokaže krajnje nezahvalnim prema darovatelju, a takva nezahvalnost postoji u slučaju nanošenja ozljeda životu, tijelu, časti, slobodi i imovini darovatelja, pri čemu ponašanje ili radnje poduzete prema darovatelju od strane daroprimca moraju imati elemente kaznenog dijela, te, osim toga, i razumno opravdavati opoziv darovanja.** Pritom valja napomenuti da je pitanje neharmonosti odnosno nezahvalnosti, kao razlog za opoziv darovanja faktično pitanje, pa samo u slučaju, da sud utvrdi postojanje takvih okolnosti i takva ponašanja daroprimca, koja se, obzirom na njihovu težinu i posljedice na odnose između stranaka, razumno mogu smatrati takvim stupnjem neharmonosti koje opravdava opoziv darovanja, može opozvati darovanje.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž.911/03-2 od 06. kolovoza 2003.

PRAVA ČLANA UPRAVE NAKON ISTEKA MANDATA

Vremensko ograničenje prava člana uprave

(Čl. 244. Zakon o trgovačkim društvima – «Narodne novine», broj 11/93, 34/99, 52/00)

Prava koja član uprave ostvaruje za vrijeme mandata člana uprave – moraju biti vremenski ograničena na isto razdoblje za koje imenovan (tj. za vrijeme trajanja mandata), a ukoliko je utvrđeno pravo člana uprave na naknadu plaće za razdoblje izvan zakonom izričito određenog vremena trajanja mandata člana uprave (najduže 5 godina), tada je takva odredba Ugovora u suprotnosti s prisilnim propisima i kao takva ništava.

«Odredbom čl. 4 Aneksa menadžerskog ugovora utvrđeno je da u slučaju opoziva direktora (tužitelja) ili bilo kakve radnje koja nije u skladu s odredbom čl. 21 menadžerskog ugovora, direktor ima pravo na isplatu naknade plaće koju bi tužitelj (direktor) ostvario kao direktor tuženika u vremenu od opoziva do 18. kolovoza 2009. godine. Prema ocjeni ovog suda citirana odredba Aneksa u suprotnosti je s odredbom čl. 244. st. 1. Zakona o trgovačkim društvima (dalje: ZTD), koja utvrđuje trajanje mandata članova uprave najduže na vrijeme od pet godina, jer je odredbom čl. 2 Aneksa **utvrđeno pravo tužitelja na naknadu plaće za razdoblje duže od 10 godina**, računajući od donošenja odluke o imenovanju tužitelja direktorom tuženika (10. prosinca 1997. g.). Kako **mandat članova uprave prema izričitoj odredbi čl. 244. st. 1. ZTD-a iznosi najduže pet godina**, ocjena je ovog suda da je odredba čl. 4 Aneksa kojom je utvrđeno pravo tužitelja na **naknadu plaće za razdoblje izvan zakonom izričito određenog vremena trajanja mandata člana uprave- direktora, u suprotnosti s prisilnim propisom i kao takva ništava** u smislu odredbe čl. 103. u vezi s čl. 105. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO). Naime, prema odredbi čl. 103. st. 1. ZOO-a ugovor koji je protivan Ustavu Republike Hrvatske, prisilnim propisima i moralu društva ništav je ako cilj povrijeđenog pravila ne upućuje na neku drugu sankciju ili ako zakon o određenom slučaju ne propisuje što drugo, a u smislu odredbe čl. 105. st. 1. ZOO-a ništavost neke odredbe ugovora ne povlači ništavost i samog ugovora. Na ništavost sud pazi po službenoj dužnosti i na nju se može pozvati svaka zainteresirana osoba, sukladno odredbi čl. 109. ZOO-a, pa citirana odredba ovlašćuje sud da po službenoj dužnosti ocjenjuje ništavost

spornog pravnog posla, odnosno odredbe menadžerskog ugovora. Kako je tužitelj kao član uprave – direktor tuženika svoja prava, ovlasti i obveze utvrđene menadžerskim ugovorom mogao ostvarivati u razdoblju od najviše pet godina, na koje vrijeme je utvrđen mandat člana uprave odredbom čl. 244. st. 1. ZTD-a, prema ocjeni ovog suda tužitelj bi svoje pravo na naknadu plaće utvrđeno odredbom čl. 4 Aneksa menadžerskom ugovoru, u slučaju ispunjenja uvjeta predviđenih istom odredbom aneksa, eventualno mogao ostvariti jedino u razdoblju koje odgovara vremenu trajanja mandata koji je zakonom ograničen na razdoblje od najviše pet godina. Kako je dakle mandat članova uprave vremenski ograničen izričitom zakonskom odredbom, prava koja član uprave ostvaruje po toj osnovi moraju također biti vremenski ograničena na isto razdoblje i ne mogu se protezati na razdoblje u kojem član uprave više ne bi niti mogao obavljati svoju dužnost, osim u slučaju ponovnog imenovanja.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 387/03-2 od 31. ožujka 2003.

UGOVOR O ZAKUPU RASKINUT PO SILI ZAKONA

Pravo na naknadu za korištenje poslovnog prostora nakon što je ugovor o zakupu raskinut po sili zakona

(Čl. 35. st. 2. Zakon o zakupu poslovnog prostora – «Narodne novine», broj 91/96 i 27/97)

Zakupodavac ima umjesto zakupnine pravo na naknadu za korištenje poslovnog prostora temeljem odredbe članka 219. Zakona o obveznim odnosima i to nakon što je ugovor o zakupu raskinut po sili zakona.

«Prvostupanjski sud je pobijanom presudom udovoljio tužbenom zahtjevu tužitelja i obvezao tuženike na plaćanje naknade za korištenje poslovnog prostora koji se nalazi u zgradi društvenog doma u S., ukupne površine 101 m², temeljem odredbe Čl. 219. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO), utvrdivši da ugovor o zakupu navedenog poslovnog prostora, sklopljen između prednika tužitelja kao zakupodavca i prvotuženika kao zakupnika, **nije usklađen s odredbama Zakona o zakupu poslovnoga prostora i da se stoga u smislu odredbe čl. 35. st. 2. navedenog Zakona smatra raskinutim po sili zakona**, pa da tuženici

nakon isteka roka za usklađenje postojećih ugovora o zakupu poslovnog prostora, odnosno isteka otkaznog roka utvrđenog otkazom ugovora od strane tužitelja od 01. studenog 1998. godine koriste predmetni poslovni prostor bez pravne osnove, pa **tužitelju pripada pravo na naknadu koristi** koju tuženici imaju od korištenja poslovnog prostora u visini najnižeg iznosa zakupnine za poslovne prostore za trgovačko-ugostiteljsku djelatnost prema Odluci o davanju u zakup poslovnih prostora Općine (grada). Kako se prvotuženik temeljem ugovornog odnosa s tužiteljem nalazio u posjedu poslovnog prostora, prema ocjeni ovoga suda prvotuženik se i nakon raskida ugovora o zakupu mora smatrati posjednikom navedenog poslovnog prostora, budući da je, bez obzira na činjenicu da se u neposrednom posjedu poslovnog prostora prema sadržaju prvostupanjskog postupka nalazi drugotuženik po ovlaštenju prvotuženika, prvotuženik posredni posjednik u smislu odredbe Čl. 10. st. 3. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, zbog čega je tužitelj ovlašten zahtijevati od prvotuženika naknadu koristi koju ostvaruje korištenjem poslovnog prostora u smislu odredbe Čl. 219. ZOO-a.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž-12/03 od 13. siječnja 2003.

ODUSTANAK OD UGOVORA O ZAKUPU

Način raskida ugovora o zakupu

(Čl. 50. i čl. 51. Zakon o zakupu poslovnih zgrada i prostorija – «Narodne novine», broj 52/71)

Ukoliko jedna od stranaka odustane od ugovora o zakupu zaključenog na određeno vrijeme, dužna je dati drugoj stranu izjavu o odustanku pismenim putem i odrediti joj rok do kojeg ima predati odnosno primiti ispražnjene prostorije, a taj rok ne može biti kraći od mjesec dana računajući od dana primitka izjave o odustanku od ugovora.

«Prvostupanjski sud utvrđujući odlučno činjenično stanje nije na pravilan način po ocjeni ovog suda raspravio da li je tuženik doista postupao u skladu sa odredbama čl. 50. i 51. Zakona o zakupu poslovnih

zgrada i prostorija (dalje: ZZP) a na što pravilno ističući taj žalbeni razlog ukazuje i žalba tužitelja. Naime, po stajalištu ovog suda, osnovanost tužbenog zahtjeva tužitelja ovisi od toga da li je tuženik odustajući od ugovora o zakupu postupao u skladu s odredbama čl. 50. i 51. Zakona i to kako glede razloga zbog kojih ističe da je odustao od ugovora (čl. 50. ZZP – zakupac može odustati od ugovora o zakupu u svako vrijeme a bez obzira na ugovorne ili zakonske odredbe o trajanju zakupa ako zakupodavac u primjerenom roku koji mu je zakupac za to ostavio ne dovede poslovne prostorije u stanje u kome ih je dužan predati odnosno održavati) tako i roka u kojem je to mogao učiniti (čl. 51. ZZP – strana koja odustaje od ugovora o tome je dužna drugoj strani dati izjavu o odustanku pismenim putem i odrediti joj rok do kojeg ima predati odnosno primiti ispražnjene prostorije, a da taj rok ne može biti kraći od mjesec dana računajući od dana primitka izjave o odustanku od ugovora) a o čemu, kao odlučnom ovisi i pravilnost utvrđenog činjeničnog stanja. Naime, po ocjeni ovog suda, o svim tim odlučnim činjenicama ovisi osnovanost tužbenog zahtjeva tužitelja utemeljenog na ugovoru za isplatu zakupnine za razdoblje ugovorenog otkaznog roka.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 53/03 od 23. siječnja 2003.

OBVEZNIK PLAĆANJA KOMUNALNIH USLUGA

Ugovor o zakupu

(Čl. 18. st. 5 Zakon o komunalnom gospodarstvu – «Narodne novine», broj 36/95)

Obveznik plaćanja komunalnih usluga je vlasnik nekretnine ili korisnik i to samo ako je vlasnik obvezu plaćanja ugovorom prenio na korisnika, u kojem slučaju je korisnik (zakupnik) dužan plaćati komunalne usluge (između ostalog i utrošak toplinske energije).

«Prema čl. 34. st. 2. Zakona o komunalnom gospodarstvu (dalje: ZKG) propisano je da će se propisi ranije donijeti radi provedbe Zakona o komunalnom gospodarstvu primjenjivati do donošenja novih provedbenih propisa, ako nisu u suprotnosti s odredbama ZKG-a. Stoga se u konkretnom slučaju rečena odluka može primjenjivati, ali samo ako nije u suprotnosti s odredbama novog ZKG-a, odnosno ako pojedine odredbe

nisu u suprotnosti s novim ZKG. Prema čl. 18. st. 5. ZKG-a o komunalnom gospodarstvu iz 1995. g., propisano je da je obveznik plaćanja komunalnih usluga vlasnik nekretnine ili korisnik kad je vlasnik obvezu plaćanja ugovorom prenio na korisnika. Imajući u vidu citiranu odredbu ZKG-a, očigledno je da odredba čl. 2. Odluke o načinu plaćanja izvršenja obveze plaćanja cijena komunalnih usluga iz 1982. g. (dalje u tekstu: Odluka), koju je donijela bivša Općina Varaždin (Službeni vjesnik Općine Varaždin broj 15/82) nije u suglasju sa ZKG, već je u suprotnosti, pri čemu je sud prvog stupnja potpuno ispustio iz vida da je citirana Odluka donijeta na temelju ovlaštenja iz Zakona o komunalnim djelatnostima iz 1979.g. (NN br. 15/79) i da rečeni zakon u vrijeme nastanka predmetne obveze, koja je nastala krajem 1996. i 1997. godine više nije bio na snazi. Naime, prema citiranom članku Odluke, cijenu komunalnih usluga dužni su platiti korisnici usluga, a korisnici komunalnih usluga su među ostalim i zakupci poslovnih prostorija. Stoga je u konkretnom slučaju trebalo raspraviti spor sa stajališta primjene čl. 18. st. 5. ZKG-a, pa je prvenstveno trebalo utvrditi tko je vlasnik predmetnih prostorija, odnosno da li je vlasnik tih prostorija obvezu plaćanja komunalnih usluga prenio na korisnika.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 467/03-2 od 24. travnja 2003.

III OBITELJSKO PRAVO

VLASTITA IMOVINA

Imovina stečena temeljem ugovora o doživotnom uzdržavanju

(Čl. 257. st. 2. Obiteljski zakon – «Narodne novine», broj 162/98)

Imovina stečena ugovorom o doživotnom uzdržavanju, koji ugovor su sklopili jedan bračni drug i primatelj uzdržavanja, je imovina stečena na različitom pravnom temelju od imovine koju su bračni drugovi stekli radom za vrijeme trajanja bračne zajednice, a pod koju se najčešće podvode zajednička primanja bračnih drugova.

«I po ocjeni ovog suda, prvostupanjski sud je pravilno zaključio, obzirom na nesporna ulaganja, gradnju kuće na grundištu pok. očuha L. S. od strane tuženika, prije sklapanja braka stranaka, na činjenicu da je ugovor o doživotnom uzdržavanju zaključen samo sa tuženikom, nekoliko mjeseci prije smrti pok. očuha, da je naknadno nakon nekoliko godina vlasništvo prijepornih nekretnina upisano samo na tuženika i da **unatoč tužiteljčinih posjeta, darovanja i uobičajenih pomaganja pok. očuha i obitelji, ne upućuju na to da bi se moglo osnovano smatrati da su stranke zajedničkim radom za vrijeme trajanja braka stekle tu imovinu** nego upravo suprotno da je tuženik tu imovinu stekao tijekom trajanja braka i da ista predstavlja njegovu vlastitu imovinu.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 132/03 od 06. veljače 2003.

UPRAVA I RASPOLAGANJE ZAJEDNIČKOM IMOVINOM BRAČNIH DRUGOVA

Zajedničkom imovinom bračni drugovi dužni su raspolagati sporazumno

(Čl. 277. st. 2. Zakon o braku i porodičnim odnosima- «Narodne novine», broj 11/78, 27/78, 45/89, 52/89)

Svojim udjelom u zajedničkoj imovini jedan bračni drug ne može samostalno raspolagati niti ga opteretiti pravnim poslom među živima.

«Suprotno stajalištu žalbe, ovaj sud ne nalazi osnovanim žalbeni razlog pogrešno, odnosno nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, jer je sud prvog stupnja u zakonito i pravilno provedenom postupku sukladno čl. 7. i 8. Zakona o parničnom postupku (dalje: ZPP) utvrdio da je **drugotuženi ugovorom o darovanju darovao drugotuženoj predmetne nekretnine u ½ dijela**, da je taj ugovor proveden u zemljišnim knjigama. Međutim, isto tako je utvrđeno da su predmetne nekretnine koje su bile predmet darovanja naprijed citiranog ugovora u vrijeme darovanja bile zajednička imovina tužiteljice i prvotuženika, obzirom da je ta nekretnina stečena u braku zajedničkim radom i sredstvima, te ulaganjem tužiteljice i tuženika, koji su na predmetnoj čestici sagradili opisane objekte. Nadalje, utvrđeno

je da su tužiteljica i prvotuženik sklopili brak 1963. godine koji je razveden. Obzirom da se radilo o zajedničkoj imovini tužiteljice i prvotuženika, sud prvog stupnja zauzeo je stajalište da zajedničkom imovinom bračni drugovi raspolažu sporazumno, te da svojim udjelom u zajedničkoj imovini jedan bračni drug ne može samostalno raspolagati niti ga opteretiti pravnim poslom među živima. Stoga je prvostupanjski sud zauzeo stajalište da je predmetni ugovor ništav. Osim toga, u postupku je utvrđeno da su tužiteljica i prvotuženik tijekom braka stekli predmetne nekretnine zajedničkim radom i zajedničkim sredstvima, te da su njihovi udjeli u stjecanju zajedničke imovine jednaki, odnosno da su suvlasnici predmetnih nekretnina na jednake dijelove (ovo se odnosi samo na suvlasnički dio u 1/2 dijela, tj. da su u tom suvlasničkom dijelu tužiteljica i prvotuženik suvlasnici na jednake dijelove). Nadalje, valja reći da prvotuženik prilikom sklapanja rečenog ugovora nije imao pristanak tužiteljice, odnosno da tužiteljica za sklapanje tog ugovora nije ni znala. Kraj takovog stanja stvari pravilno je sud prvog stupnja zaključio u smislu čl. 277. st. 2. Zakona o braku i porodičnim odnosima, da svojim udjelom u zajedničkoj imovini jedan bračni drug ne može samostalno raspolagati, niti ga opteretiti pravnim poslom među živima, pa je upravo zbog navedenih razloga rečeni ugovor ništav. **Obzirom da je taj ugovor ništav, drugotužena temeljem tog ugovora nije mogla steći nikakva prava, obzirom da ništavost djeluje prema svima.»**

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 531/03-2 od 29. travnja 2003.

BRAČNA STEČEVINA

Sporazum o diobi bračne stečevine

(Čl. 259. st. 1. i 3. Obiteljski zakon - Narodne novine», broj 162/98)

Sporazum o diobi bračne stečevine je valjan, samo ukoliko je zaključen u pisanom obliku, te ako su bračni drugovi na istome ovjerali svoje potpise, a proizvodi pravne učinke tek od trenutka sklapanja.

«Žalbom tužiteljica uopće ne pobija prvostupanjsko utvrđenje da su predmetne pokretnine stečene za vrijeme trajanja braka tužiteljice i

tuženika i to prihodima ostvarenim radom stranka. Takva imovina predstavlja, prema pravilnom materijalnopravnom stajalištu prvostupanjskog suda bračnu stečevinu, i to svakog bračnog druga u omjeru od ½ dijela (čl. 253. st. 1. Obiteljskog zakona, a radi se o **neoborivoj zakonskoj pretpostavci**). Da bi između bračnih drugova bio valjan sporazum o diobi postojeće imovine on mora biti u smislu odredbe čl. 259. st. 1. i 3. Obiteljskog zakona (dalje: OBZ), sklopljen u pisanom obliku, a potpisi moraju biti ovjereni te može proizvoditi pravni učinak tek od trenutka sklapanja. Prema tome neosnovano se tužiteljica poziva na postojanje usmenog dogovora o podjeli pokretnina između nje i III-tuženika.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 751/03-2 od 03.06.2003.

DONOŠENJE ODLUKE O UZDRŽAVANJU DJECE

Sud je u bračnom sporu po službenoj dužnosti dužan odlučiti i o zakonskom uzdržavanju mljt. djece stranaka

(Čl. 303. st. 1. Obiteljski zakon – «Narodne novine», broj 162/98)

Zakonski propis iz čl. 303. st. 1. Obiteljskog zakona jest imperativne naravi, što znači da sud i kad je već pokrenut postupak za uzdržavanje treba spojiti spis u kojem se vodi spor oko uzdržavanja na spis u kojem se vodi postupak radi rastave braka te u bračnom sporu odlučiti i o uzdržavanju mljt. kćerke stranaka.

«Stoga je pogrešno stajalište suda, zauzeto u pobijanoj odluci, u kojoj se poziva doduše i na odredbu čl. 303. st. 1. Obiteljskog zakona (dalje: OBZ), ali da se zbog toga što se kod tog suda vodi poseban postupak br. P-___/02 između mljt. kćerke i tuženika, radi određivanja uzdržavanja ne može u pogledu tog zahtijeva pokrenuti nova parnica, jer smatra da je to parnica između istih stranaka, a povodom istog zahtijeva. To znači da je sud u konkretnom slučaju kada je već pokrenut postupak za uzdržavanje (spis tog suda br. P-_/02, tužba podnijeta 26.08.02.g.) trebao spojiti (čl. 313. Zakon o parničnom postupku – dalje: ZPP) na predmetni spis P-_/02 (tužba podnijeta 16.09.02.g.), te sukladno citiranoj odredbi čl. 303. st. 1. OBZ-a odlučiti i o uzdržavanju mljt. kćerke.

Međutim, unatoč neispravnog stajališta suda prvog stupnja, žalbu tužitelja nije bilo moguće usvojiti. Glavna rasprava u predmetu toga suda glede uzdržavanja zaključena je 13.01.2003.g. te je donijeto rješenje da će se «presuda donijeti pismenim putem». To znači da je sud postupao po odredbi čl. 335. st. 2. ZPP-a, te da je odluku donio u roku od 8 dana od zaključenja rasprave, ali ju nije, sukladno čl. 337. st. 1. ZPP-a u roku od 8 dana i pismeno izradio. Stoga taj sud, a obzirom na zatečenu fazu postupka, u predmetu toga suda, u kojoj je odluka o uzdržavanju donijeta, ali nije pismeno izrađena presuda ni do dana odlučivanja ovog suda o žalbi tužitelja, nije mogao postupiti na izneseni pravilan način i odlučiti, po službenoj dužnosti, u postupku rastave braka, i o uzdržavanju mlljt. kćerke stranaka.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 338/03-2 od 18. ožujka 2003.

POSTUPAK RADI RJEŠAVANJA PITANJA S KOJIM ĆE RODITELJEM DIJETE ŽIVJETI

Prvostupanjski sud nije vezan mišljenjem Centra za socijalnu skrb

(Čl. 296. Obiteljski zakon – «Narodne novine», broj 162/98)

Ukoliko prvostupanjski sud ne prihvati mišljenje Centra za socijalnu skrb u svezi rješavanja pitanja s kojim će roditeljem dijete živjeti, isti nije dužan provoditi daljnje dokaze pribavom još jednog mišljenja i prijedloga organa socijalne skrbi više instance.

«Naime, tijekom postupka prvostupanjski sud je pribavio mišljenje i prijedloge organa socijalne skrbi, a koji su nadležni iste davati za područja na kojima stranke prebivaju i koji su dali svoje mišljenje o kompetentnosti jednog i drugog roditelja, a za brigu za život i skrb mlljt.. Prvostupanjski sud je protivno stajalištu žalbe, oba mišljenja ocijenio i uvažio upravo u dijelu u kojem je utvrdio da su i tužiteljica i tuženik adekvatni roditelji da zbrinjavaju svoje dijete, ali kao što je rečeno smatra da mlljt. I. treba povjeriti na život i skrb tužiteljici. Po stajalištu ovog suda, prvostupanjski sud koji nije vezan mišljenjem Centra za socijalnu skrb, nema razloga provoditi daljnje dokaze pribavom još jednog

mišljenja i prijedloga organa socijalne skrbi više instance. Stoga je prvostupanjski sud donoseći odluku o tome da mlljt. I. živi i da o njemu skrbi tužiteljica pravilno primijenio odredbu čl. 296. toč. 1. Obiteljskog zakona, te je na taj način pravilno primijenio materijalno pravo.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 246/03-2 od 27. ožujka 2003.

IV NASLJEDNO PRAVO

NASLJEDNA PRAVA STRANACA

Pravo nasljeđivanja stranaca

(Čl. 5. Zakon o nasljeđivanju «Narodne novine», broj 52/71 i 47/78)

Strani državljani glede nasljeđivanja u Republici Hrvatskoj, pod uvjetom primjene načela reciprociteta, imaju ista prava kao i domaći državljani.

«Naime, sud prvog stupnja je utemeljio pobijanu odluku na odredbama čl. 354 –365 Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (NN br. 91/96), (dalje u tekstu: ZV), kojim je propisano da **nekretnine u Republici Hrvatskoj mogu stjecati samo hrvatski državljani, dok državljani drugih zemalja trebaju suglasnost tijela u Republici Hrvatskoj.** Na taj način je zapravo sud prvoga stupnja pogrešno primijenio materijalno pravo. Ovo stoga jer su nasljedna prava stranaca regulirana odredbom čl. 5 Zakona o nasljeđivanju (dalje: ZN). Prema toj zakonskoj odredbi strani državljani u Republici Hrvatskoj pod uvjetima primjene načela reciprociteta, imaju ista prava kao i domaći državljani. Dakle, **odlučno je da li postoji reciprocitet glede nasljeđivanja nekretnina između Republike Hrvatske i Slovenije.** Stoga je sud prvog stupnja trebao primijeniti naprijed citiranu zakonsku odredbu. Ako sumnja u postojanje reciprociteta, tada je trebao od Ministarstva

pravosuđa i opće uprave zatražiti podatke da li glede nasljeđivanja između navedenih republika postoji reciprocitet.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 424/03-2 od 10. travnja 2003.

IMOVINA KOJA SE IZDVAJA IZ OSTAVINE

Izdvajanje iz ostavine može biti samo u korist potomaka koji su s ostaviteljem privređivali

(Čl. 37. Zakon o nasljeđivanju – «Narodne novine», broj 52/71 i 47/78)

Samo potomak ostavitelja ima pravo tražiti izdvajanje određenog dijela ostavine u svoju korist i to pod pretpostavkom da su ispunjeni zakonom propisani uvjeti iz čl. 37. Zakona o nasljeđivanju.

«U temeljito i zakonito provedenom postupku sukladno čl. 7. i 8. Zakona o parničnom postupku (dalje: ZPP), sud prvog stupnja je raspravio i utvrdio da tužiteljica prilikom gradnje kuće, nije stekla nikakav suvlasnički dio, kao ni njezina kćerka odnosno njezin zet, jer nije prilikom izgradnje unijela svoja sredstva prilikom gradnje nove kuće, odnosno navedenih objekata, već je samo svojim radom pomagala u izgradnji, a time nije mogla steći stvarno pravo, odnosno suvlasnički dio u ½ dijela. Osim toga, sud prvog stupnja je zauzeo stajalište da je tužiteljica zapravo pokrenula vlasničku parnicu, a ne nasljedničko-pravnu parnicu, a valja napomenuti da se u nasljedničko-pravnoj parnici ne može raspravljati o vlasničkim zahtjevima, već samo o nasljedno-pravnim zahtjevima. Osim toga, izdvajanje iz ostavine može biti samo u korist potomaka koji su s ostaviteljem privređivali, a tužiteljica nije potomak ostavitelja, pa je radi toga zauzeto stajalište da tužbeni zahtjev nije osnovan.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 337/03-2 od 26. ožujka 2003.

NASLJEDNIČKA IZJAVA

Zahtjev na poništenje nasljedničke izjave zbog zablude

(Čl. 61. st. 1. Zakon o obveznim odnosima- «Narodne novine», broj 53/91, 73/91, 3/94 i 7/96)

Ukoliko je nasljednik imao pogrešnu predodžbu o pravnoj valjanosti oporuke, a nasljedničkom izjavom se prihvatio nasljedstva temeljem oporuke uz traženje nužnog dijela, radi se o zabludi o pravu (error juris) koja nije ispričiva zabluda.

«U konkretnom slučaju tužitelj tvrdi da je bio u zabludi u odnosu na valjanost oporuke pokojnog oca, jer je istu smatrao pravno valjanom, iz razloga «jer da sud oporuku ne bi proglasio kada bi ista bila pravno nevaljana iz formalnih ili materijalnopравnih razloga», istovremeno tvrdeći u žalbi da je sud bio dužan objasniti nasljednicima da imaju pravo u posebnom postupku osporavati valjanost oporuke. Prema odredbi čl. 205. Zakona o nasljeđivanju (dalje: ZN), kad sud utvrdi da je osoba, koja je ostavila oporuku, umrla, otvorit će njenu oporuku, pročitat će je i o tome sastaviti zapisnik (proglašenje oporuke). Na takav način ostavinski sud dužan je postupiti **bez obzira da li je oporuka po zakonu pravovaljana i bez obzira ima li više oporuka.** Prema odredbi čl. 206. ZN-a pri proglašenju oporuke sud je dužan sačiniti zapisnik o proglašenju pismene oporuke, sa sadržajem navedenim u odredbi čl. 206. st. 1. ZN-a, pri čemu nije ovlašten ocjenjivati pravnu valjanost oporuke niti je dužan, nakon proglašenja oporuke, upozoravati nasljednike, kako to pogrešno smatra tužitelj, o njihovom pravu da u posebnom postupku osporavaju valjanost oporuke iz formalnopравnih odnosno materijalnopравnih razloga. **Tek u slučaju kada između nasljednika budu sporne činjenice od kojih zavisi pravna valjanost ili sadržaj oporuke, sud je dužan prekinuti ostavinsku raspravu i uputiti stranke na pokretanje parnice radi utvrđenja pravne valjanosti oporuke.** Prema tome, **isključivo nasljednicima pripada pravo na osporavanje valjanosti oporuke,** pri čemu nasljednici na ostavinskoj raspravi mogu istaknuti prigovore vezane uz njihovo pravo na nasljedstvo, valjanost oporuke, opsega ostavinske imovine i sl. Ukoliko između nasljednika ne postoji spor o navedenim činjenicama, ostavinski sud je dužan, nakon proglašenja oporuke, poduzeti ostale procesne radnje, prije svega, uzimanje nasljedničke izjave o prihvaćanju ili odricanju nasljednog dijela

koji nasljedniku pripada iz ostavinske imovine na temelju zakona ili na temelju oporuke, ili izjavu koja se odnosi na nužni dio.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 776/03-2 od 09.06.2003.

PONIŠTENJE OPORUKE ZBOG NEDOSTATKA OBLIKA

Oporuka je strogo formalan akt

(Čl. 67. i čl. 82. Zakon o nasljeđivanju - «Narodne novine», broj 52/71 i 47/78)

Oporuka pisana na pisaćoj mašini i potpisana po oporučiteljici i jednom oporučnom svjedoku je po svojem obliku ništava oporuka.

«Prvostupanjski sud je na osnovu prigovora zakonskih nasljednica utvrdio da oporuka ostaviteljice proglašena pred prvostupanjskim sudom nije pravno valjana, pa ju je poništio, jer se radi o oporuci koja je pisana na pisaćoj mašini, a potpisana je po oporučiteljici i jednom oporučnom svjedoku. Takva oporuka po svojem obliku nema karakteristike niti vlastoručne oporuke (oporučiteljica je nije napisala svojom rukom) u smislu čl. 68. Zakona o nasljeđivanju (dalje: ZN) a niti u zakonom propisani oblik pismene oporuke pred svjedocima (potpis oporučiteljice i dvaju istodobno prisutnih oporučni svjedoka). Obzirom da je oporuka strogo formalan akt u smislu odredbe čl. 67. ZN-a, a da u konkretnom slučaju zakonska forma nije zadovoljena, a da su ispunjeni uvjeti iz čl. 82. ZN-a za poništenje oporuke (poništenje oporuke traže zakonski nasljednici u roku od godine dna od njenog proglašenja) prvostupanjski sud je u ostavinskom postupku poništio ostaviteljičinu oporuku, jer se u konkretnom slučaju radi o nespornom činjeničnom osnovu na koje je potrebno primijeniti odredbe nasljednog prava. Nadalje, na pravilnost prvostupanjske odluke ne može utjecati eventualna točnost žaliteljeve tvrdnje da je ostaviteljica izjavljivala pred svjedocima da dio svoje imovine (čime da je raspolagala kao u spornoj oporuci) ostavlja žalitelju, jer navedena činjenica ne otklanja formalni nedostatak proglašene oporuke, a isto tako na pravilnost prvostupanjskog odlučivanja ne utječe ni činjenica da eventualno postoji i oporuka koja ima dostatnu zakonsku

formu, jer u tom slučaju žalitelj može svoja zakonska prava temeljem takve oporuke ostvarivati na njenoj osnovi (a ne na osnovu sporne oporuke proglašene pred prvostupanjskim sudom).»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 527/03-2 od 12. svibnja 2003.

ODGOVORNOST NASLJEDNIKA ZA DUGOVE OSTAVITELJA

Odgovornost nasljednika

(čl. 145. st. 1. Zakon o nasljeđivanju- «Narodne novine», broj 52/71 i 47/78)

Nasljednik odgovara za dugove ostavitelja prema tržišnoj vrijednosti naslijeđene imovine koju je ona imala u momentu smrti ostavitelja.

«Naime, prema odredbi čl. 145. st. 1. Zakona o nasljeđivanju (dalje: ZN) **nasljednik odgovara za dugove ostaviteljeve do visine vrijednosti naslijeđene imovine.** Opseg odgovornosti nasljednika za ostaviteljeve dugove prosuđuje se prema vrijednosti naslijeđene imovine koju je ona imala u času prijelaza na nasljednika, dakle u momentu smrti ostavitelja. Ona se procjenjuje prema tržišnoj vrijednosti stvari u času smrti, pa **kasnije promjene nastale u vrijednosti naslijeđenih predmeta ostavine, ne utječu na veličinu i opseg nasljednikove odgovornosti.** Kako iz rješenja o nasljeđivanju proizlazi da je M. B. umro 25.04.1998. godine, to je sud bio dužan vrijednost ostavinske imovine koju je tuženica naslijedila, utvrditi u vrijeme smrti pok. M. B., a ne u vrijeme neposredno prije donošenja sudske odluke. O pravilno utvrđenoj vrijednosti ostavinske imovine ovisi i odgovornost tužene za naknadu štete koju potražuje tužitelj, budući da, ukoliko zatraženi iznosi naknade štete premašuju vrijednost ostavinske imovine koju je tuženica naslijedila, sud može udovoljiti tužbenom zahtjevu samo u opsegu vrijednosti ostavinske imovine.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 748/03-2 od 02. lipnja 2003.

UPUĆIVANJE NA PARNICU ZBOG SPORA O PRAVU NA OSTAVINU

Utvrđenje da određeni novčani iznos ne spada u ostavinsku imovinu

(Čl. 223. Zakon o nasljeđivanju - «Narodne novine», broj 52/71 i 47/78)

Kada žalitelj tvrdi da u ostavinu spada manji iznos novaca, upućuje se u parnicu radi utvrđenja da određeni novčani iznos ne spada u ostavinsku imovinu.

«Prvostupanjski sud navodi da je između nasljednika **sporno koji novčani iznos sa štednih računa ostaviteljice ulazi u ostavinsku imovinu**. Bez točnog definiranja o kojim štednim računima se radi, kod koje banke i koliko su novčani iznosi koje se vode na tim računima ne može se definirati niti predmet spora, a pri tome je pogrešno žalitelja koji tvrdi da u ostavinsku imovinu spada manje novaca upućivati na parnicu da novčano potraživanje u određenom iznosu spada u ostavinsku imovinu. Naime, nakon definiranja činjeničnih tvrdnji, žalitelja je moguće uputiti na parnicu samo radi **utvrđenja da određeni novčani iznos** (u izreci rješenja prije toga potrebno je definirati novčane iznose za koje se vode računi te tvrdnje stranaka glede vlasništva tog iznosa) **ne spada u ostavinsku imovinu**. Posebno treba istaći da **bez određenja računa na kojima se vode novčana potraživanja i iznosa na koje ti računi glase nije moguće definirati predmet spora**, obzirom na činjenične tvrdnje skrbnika mljt. da se na bankovnim računima otvorenim na ime ostaviteljice nalaze novčani iznosi koji su im oni darovali (**bez oznake računa nije moguće utvrditi tijek kolanja novca, a time niti postojanje takve imovine**).»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 619/03-2 od 27. svibnja 2003.

UPUĆIVANJE NA PARNICU ZBOG SPORA O PRAVU NA OSTAVINU

Prekid ostavinske rasprave zbog spornih činjenica

(Čl. 221. st. 2. Zakon o nasljeđivanju- «Narodne novine», broj 52/71 i 47/78)

Sud će prekinuti ostavinsku raspravu i uputiti stranke da pokrenu parnicu ako su među njima sporne činjenice od kojih zavisi neko njihovo pravo, s time da je dovoljno da nasljednik samo ospori pravnu valjanost pravnog posla, s time da nasljednik razlog osporavanja nije dužan posebno obrazlagati.

«Prema čl. 221. st. 1. Zakona o nasljeđivanju (dalje: ZN) sud će prekinuti ostavinsku raspravu i uputiti stranke da povedu parnicu ako su među njima sporne činjenice od kojih zavisi neko njihovo pravo. Kada nasljednik poriče, primjerice, pravnu valjanost oporuke ili pravnu valjanost ugovora o dosmrtnom uzdržavanju, on nije dužan iznijeti sve činjenice zbog kojih osporava navedene pravne poslove. Dovoljno je da samo ospori pravnu valjanost. Drugim riječima, **dovoljno je** da se tijekom postupka u raspravljanje ostavine glede upućivanja u parnicu utvrdi samo jedna jedina sporna činjenica, tj. **da li nasljednici priznaju određeni pravni posao valjanim ili ne**. Ako samo jedan od nasljednika istakne da taj pravni posao ne priznaje pravno valjanim, tada nastaje jedna sporna činjenica, a to je pitanje pravne valjanosti pravnog posla. S druge strane, iz stilizacije čl. 221. ZN-a proizlazi da ostavinski sud upućuje nasljednike na parnicu kada su sporne činjenice od kojih zavisi neko njihovo pravo. To pak znači da ostavinski sud nije dužan raspravljati sporne činjenice, a niti pak je ovlašten tražiti da to stranke učine.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 904/03-2 od 07. srpnja 2003.

UGOVOR O DOŽIVOTNOM UZDRŽAVANJU

Procesne pretpostavke za ukidanje rješenja o nasljeđivanju i vođenju spora u vezi ostavinske imovine

(Čl. 135. Zakon o nasljeđivanju - «Narodne novine», broj 52/71 i 47/78)

Zakonski nasljednik kao jedini nasljednik pokojne ostaviteljice, ovlašten je poništavati ugovor o doživotnom uzdržavanju koji je ostaviteljica sklopila sa trećim stranama, samo u posebnoj parnici, nakon okončanja ostavinskog postupka, na osnovu legitimacije iz rješenja o nasljeđivanju.

«Postojale bi procesne pretpostavke za ukidanje rješenja o nasljeđivanju i vođenju spora u vezi ostavinske imovine ako bi se nasljednici sporili bilo o činjenicama bilo u primjeni prava o tome da li neka imovina ulazi u ostavinu. U konkretnom slučaju **zakonski nasljednik je samo jedan**, te slijedom toga njemu pripada ostavinska imovina trenutkom smrti ostaviteljice u smislu odredbe čl. 135. Zakona o nasljeđivanju (dalje: ZN). Dakle, nema dvojbe da je prema sadržaju rješenja o nasljeđivanju žalitelj legitimiran na nasljeđivanje cjelokupne ostavinske imovine, no kako je on ujedno jedini zakonski nasljednik nema procesnih pretpostavki niti potrebe da se o opsegu ostavinske imovine (zbog spora o pravnoj valjanosti ugovora o doživotnom uzdržavanju) odlučuje u okviru ostavinskog postupka, odnosno da se zbog toga ukida rješenje o nasljeđivanju, određuje prekid postupka, te upućuje na parnicu, jer se **sporni odnos ne odnosi na sunasljednike nego se radi o sporu između jedinog zakonskog nasljednika i trećih osoba**. Radi navedenog žalitelj je ovlašten poništavati ugovor o doživotnom uzdržavanju, u prvostupanjskom postupku, u posebnoj parnici, nakon okončanja ovog ostavinskog postupka na osnovu legitimacije iz rješenja o nasljeđivanju (kao jedini zakonski nasljednik).»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 526/03-2 od 12. svibnja 2003.

RASKID UGOVORA O DOŽIVOTNOM UZDRŽAVANJU

Uvjeti za raskid ugovora o doživotnom uzdržavanju

(Čl. 125. st. 3. Zakon o nasljeđivanju – «Narodne novine», broj 52/71 i 47/78)

Raskidni razlog iz čl. 125. st. 3. Zakona o nasljeđivanju nije ostvaren ako neizvršavanje obveza preuzetih ugovorom nema karakter svjesnog izbjegavanja vršenja preuzetih obveza s namjerom oslobađanja od izvršenja tih obveza.

«U pogledu postojanja razloga za raskid ugovora o doživotnom uzdržavanju u smislu odredbe čl. 125. st. 3. Zakona o nasljeđivanju (dalje; ZN), valja navesti da je **osnovna pretpostavka** o kojoj ovisi osnovanost zahtijeva za raskid ugovora o doživotnom uzdržavanju zbog neispunjenja ugovornih obveza da **ugovorna strana svjesno izbjegava vršenje obveza preuzetih ugovorom u namjeri da se tih obveza oslobodi**. Kod toga je od bitnog značaja i utvrđenje činjenice vezane uz odgovornost za neizvršavanje obveza, **jer raskid ugovora zbog neizvršavanja obveza preuzetih ugovorom ne može tražiti ona strana koja je sama kriva za neizvršavanje ugovornih obveza**. Dakle, sama činjenica da ona ugovorna strana koja je preuzela obvezu uzdržavanja druge ugovorne strane, tu obvezu ne izvršava, ne predstavlja sama za sebe razlog za raskid ugovora jer neizvršavanje obveza mora imati karakter svjesnog izbjegavanja vršenja preuzetih obveza s namjerom oslobađanja od izvršavanja tih obveza. Izvršavanje obveza iz ugovora o doživotnom uzdržavanju vezano je, očigledno uz potrebe i traženja uzdržavane osobe. Prema tome, **ukoliko uzdržavanoj osobi nije potrebno pružanje i izvršavanje svih onih obveza navedenih u ugovoru o doživotnom uzdržavanju u tom slučaju neizvršavanje tih obveza od strane davatelja uzdržavanja niti ne može predstavljati razlog za raskid ugovora** u smislu odredbe čl. 125. st. 3. ZN-a, jer tek u slučaju da uzdržavana osoba ima potrebu za pružanjem uzdržavanja na način kako je ono ugovoreno ugovorom o doživotnom uzdržavanju, a davatelj uzdržavanja odbija i izbjegava izvršavanje preuzetih obveza, nastaje raskidni razlog zbog neispunjenja obveza preuzetih ugovorom. Iz sadržaja iskaza tužitelja jasno i nedvojbeno proizlazi da tužiteljima za sada uopće nije potrebno pružanje i izvršavanje obveza koje je tuženik preuzeo ugovorom o doživotnom uzdržavanju, budući da su tužitelji u mogućnosti sve poslove oko vlastitog zbrinjavanja i održavanja

zajedničkog domaćinstva obavljati sami, pa ne samo da nemaju potrebu za pružanjem ugovorenih obveza vezanih za njihovo uzdržavanje, već od tuženika nisu ni tražili ispunjavanje bilo kakvih ugovorom preuzetih obveza, ne želeći primiti niti novčani iznos koji im je tuženik svaki mjesec slao za podmirenje troškova režija, zbog čega je više nego očigledno da nije ostvaren raskidni razlog iz čl. 125. st. 3. ZN-a.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 264/03-2 od 24. veljače 2003.

ŽALBA PROTIV RJEŠENJA O NASLJEĐIVANJU

Odricanje nasljednika od prava na žalbu

(Čl. 349. Zakon o parničnom postupku u svezi čl. 381. Zakona o parničnom postupku – «Narodne novine», broj 53/91, 91/92 i 112/99)

Nasljednici se mogu odreći prava na žalbu protiv rješenja o nasljeđivanju, tek nakon što im bude uručeno (ako rješenje o nasljeđivanju nije objavljeno).

«Prije svega valja reći da je ostavinska rasprava održana 31. kolovoza 2001. godine, a nakon što su zakonski nasljednici prvog nasljednog reda M. P. i A. P., djeca ostaviteljice, dali nasljedničke izjave, donijeto je rješenje o tome da će se rješenje o nasljeđivanju donijeti pismenim putem, a ujedno su se navedeni zakonski nasljednici odrekli prava na žalbu protiv rješenja o nasljeđivanju. Rješenje o nasljeđivanju izrađeno je 05. rujna 2001. godine i nakon toga otpremljeno strankama. Prednje odricanje od prava žalbe nije pravno valjano, jer su se nasljednici mogli odreći prava na žalbu protiv rješenja o nasljeđivanju, tek nakon što im ono bude uručeno ukoliko nije bilo objavljeno. Kao što je rečeno, nasljednici su se odrekli prava na žalbu 31. kolovoza 2001. g. dok je rješenje izrađeno tek 05. rujna 2001. g. kad je i otpremljeno strankama. Prema tome, nasljednik M. P. ima pravo na žalbu.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 168/03 od 06. veljače 2003.

NASLJEDNOPRAVNI ZAHTJEVI NAKON PRAVOMOĆNOSTI RJEŠENJA O NASLJEĐIVANJU

Pravomoćno rješenje o nasljeđivanju veže stranke koje su sudjelovale u postupku ostavinske rasprave

(Čl. 231. Zakon o nasljeđivanju – «Narodne novine», broj 52/71 i 47/78)

Ukoliko se pojedini nasljednici koji su sudjelovali na ostavinskoj raspravi izričito izjasne da određene nekretnine ne ulaze u ostavinsku imovinu, ne mogu se kasnije pozivati da su tu nekretninu stekli na temelju zakona, kao nasljednici, već se ima smatrati da su sa drugim nasljednikom zaključili izvansudsku nagodbu o diobi imovine.

«Upravo činjenica da tuženici u ostavinskom postupku nisu tvrdili da sporne nekretnine predstavljaju ostavinsku imovinu njihovog pok. oca u bilo kojem suvlasničkom omjeru, i po ocjeni ovog suda, upućuje na pravilnost zaključka prvostupanjskog suda, da su se tuženici, kao nasljednici pok. P. S., i tužiteljica, kao njegova izvanbračna supruga, sporazumjeli, sklapajući izvansudsku nagodbu, o opsegu i diobi zajedničke imovine pok. P. S. i tužiteljice, stečene tijekom trajanja izvanbračne zajednice, na način da je tužiteljici pripala u samovlasništvo imovina iz z.k.ul. br. _ k.o. M. D., odnosno nekretnine, u naravi kuća i dvorište. Nadalje, pisani oblik nije pretpostavka valjanosti ugovora o izvansudskoj nagodbi, pa, prema tome, nedostatak pisanog oblika ne isključuje njegovo postojanje.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 324/03 od 17. ožujka 2003.

NAKNADNO PRONAĐENA IMOVINA

Kada je među nasljednicima sporno da li naknadno pronađena imovina spada u ostavinu

(Čl. 232. Zakon o nasljeđivanju - «Narodne novine», broj 52/71 i 47/78)

Kada je među nasljednicima sporno da li naknadno pronađena imovina spada u ostavinu, sud predlagatelj za raspored naknadno pronađene ostavinske imovine upućuje da u parnici ostvaruju svoja prava.

«Prema ustaljenoj sudskoj praksi, ako je među nasljednicima sporno da li naknadno pronađena imovina spada u ostavinu, tada sud odbija prijedlog da se naknadno pronađena imovina rasporedi na nasljednike, a istodobno se predlagatelji za raspored naknadno pronađene ostavinske imovine upućuju da u parnici ostvaruju svoja prava. U takvom slučaju **nema mjesta prekidanju ostavinskog postupka, jer je on okončan pravomoćnim rješenjem o nasljeđivanju.**»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 352/03-2 od 18. ožujka 2003.

V RADNO PRAVO

**ZABRANA DISKRIMINACIJE GLEDE
ZAPOŠLJAVANJA**

Zabrana nejednakog postupanja prema osobi koja se zaposli (s obzirom na spol)

(Čl. 2. Zakon o radu - «Narodne novine», broj 38/95, 54/95, 65/95, 17/01 i 82/01;

Čl. 30. Zakon o mirovinskom osiguranju - «Narodne novine», broj 102/98, 127/00, 59/01, 109/01)

Tužiteljica na osnovu svog ravnopravnog radnog statusa (obzirom na spol) može raditi do 65 godine života (kao i muškarci).

«Tuženica se protivila tužbenom zahtjevu za isplatu razlike plaće i mirovine nakon 04. veljače 2000. godine, jer da je tog dana tužiteljica stekla uvjete za starosnu mirovinu. Tužiteljica se protivila osnovanosti takovog prigovora ističući da bi i nakon ispunjenja uvjeta za starosnu mirovinu imala pravo raditi jer je **zakonski razlog za prestanak radnog odnosa** u smislu člana 103. st. 1. toč. 3. Zakona o radu (dalje: ZR) **navršenje 65 godina života radnika i 20 godina staža osiguranja**. Takvo tužiteljičino protivljenje osnovanosti prigovora tuženice prvostupanjski sud je ocijenio osnovanim, jer to proizlazi iz odredbe čl. 2. ZR-a prema kojem se zabranjuje nejednako postupanje prema osobi koja se zaposli, na osnovu njenih osobnih sredstava, statusa, stanja i sl. (na temelju rase, boje kože, spola, bračnog stanja, porodičnih obveza, dobi, jezika...). U tom smislu prvostupanjski sud se poziva na čl. 30. Zakona o mirovinskom osiguranju (dalje: ZM) prema kojem tužiteljica ima pravo na starosnu mirovinu sa 60 godina i 15 godina radnog staža, ali na osnovu svog ravnopravnog radnog statusa (obzirom na spol) može raditi do 65 godine života (kao i muškarci), što proizlazi iz odredbi Zakona o radu.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 473/03-2 od 15. travnja 2003.

PREKOVREMENI RAD

Kolektivnim ugovorom za državne službenike i namještenike utvrđeni su iznosi koji istima pripadaju kao dodatak na plaću

(Čl. 84. Zakona o radu - «Narodne novine», broj 38/95, 54/95, 65/95, 17/01 i 82/01 i čl. 65. Kolektivnog ugovora za državne službenike i namještenike – «Narodne novine», broj 25/96)

Uz dodatak na plaću za otežane uvjete rada državnim službenicima pripada i pravo na povećanu plaću s osnove prekovremenog i noćnog rada te za rad nedjeljom, blagdanom ili nekim drugim danom za koji je zakonom određeno da se ne radi.

«Naime, Zakonom o državnim službenicima i namještenicima, te Zakonom o plaćama u javnim službama bio je određen način utvrđivanja plaća državnih službenika i namještenika u tijelima državne uprave, međutim, na ostala prava i obveze, kao i odgovornost državnih službenika i namještenika, koja nisu bila uređena citiranim zakonima, primjenjivani

su opći propisi o radu, odnosno u skladu s njima sklopljeni kolektivni ugovori. Navedenim zakonima nije bilo regulirano pravo na dodatke na plaću, pa se u odnosu na ostala prava koja pripadaju tužiteljima kao državnim službenicima, odnosno namještenicima primjenjuju opći propisi o radu, prvenstveno Zakon o radu, te Kolektivni ugovori sklopljeni između Vlade RH i Sindikata državnih i lokalnih službenika i namještenika RH. Stoga je potpuno pogrešna žalbena tvrdnja tužene da tužiteljima ne pripada pravo na utužene dodatke na plaću, budući u smislu odredbe čl. 84. Zakona o radu, pored prava na povećanu plaću za otežane uvjete rada, tužiteljima pripada i pravo na povećanu plaću s osnove prekovremenog i noćnog rada, te za rad nedjeljom, blagdanom ili nekim drugim danom za koji je zakonom određeno da se ne radi, a **Kolektivnim ugovorom za državne službenike i namještenike utvrđeni su iznosi koji pripadaju državnim službenicima i namještenicima kao dodatak na plaću u slučaju prekovremenog i noćnog rada, te za rad nedjeljom, blagdanom ili nekim drugim danom za koji je zakonom određeno da se ne radi**, zbog čega je prvostupanjski sud pravilno primijenio materijalno pravo udovoljivši tužbenim zahtjevima tužitelja.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 273/03-2 od 03. ožujka 2003.

PRENOŠENJE UGOVORA NA NOVOG POSLODAVCA

Otpremnina u slučaju kada se otkazuje ugovor o radu koji je prenesen na novog poslodavca

(čl. 129. Zakon o radu – «Narodne novine», broj 38/95, 54/95, 65/95, 17/01)

Radnik čiji je ugovor prenesen na način propisan čl. 129. Zakona o radu, zadržava u svezi s otkazom, otkaznim rokovima, otpremninom i drugim pitanjima iz radnog odnosa sva prava koja je stekao do dana prijenosa ugovora o radu.

«Po ocjeni ovog suda u konkretnom slučaju pravilno je prvostupanjsko materijalno pravno stajalište utemeljeno na dostatno utvrđenom činjeničnom stanju prema kojem je novi tužiteljin poslodavac nastavio obavljati poslovnu djelatnost na lokaciji ranijeg poslodavca, njegovim sredstvima za rad, te je **izričito određeno**

međusobnim ugovorom tih pravnih osoba da se prava iz ugovora o radu konkretnog radnika (tužiteljice) prenose (kao njegova obveza) na tuženika, kao novog poslodavca. Takav prijenos prava radnika, odnosno obveza poslodavca utemeljen je na odredbi čl. 129. Zakona o radu (dalje: ZR). Prema tome, nikakvim izmjenama svojih akata tuženik ne može otkloniti materijalnopravne posljedice koje propisuje ZR-a, a koje su utemeljene na preuzimanju konkretnog ugovora o radu. U tom smislu, nebitne su konkretne okolnosti koje su prethodile preuzimanju konkretnog ugovora o radu, a nebitne su i za realizaciju tužiteljinih prava u konkretnim okolnostima, eventualne materijalnopravne odredbe zakona koje tuženika ne ovlašćuju na sužavanje radničkih prava u konkretnom slučaju (koja to isključuje).»

Županijski sud u Varaždinu, Gž-118/03 od 04. veljače 2003.

ODREĐIVANJE PLAĆE SLUŽBENICIMA I NAMJEŠTENICIMA U JAVNIM SLUŽBAMA

Određivanje plaća i drugih naknada službenicima i namještenicima u javnim službama

(Čl. 12. Zakon o plaćama u javnim službama - «Narodne novine», broj 27/01)

Opći propisi o radu, odnosno u skladu s njima, sklopljeni kolektivni ugovori primjenjuju se na pitanja plaća i drugih naknada na osnovi rada službenika i namještenika u javnim službama samo ako ista nisu uređena Zakonom o plaćama u javnim službama.

«Tužitelj smatra da je njegova plaća povoljnije određena ranijim Kolektivnim ugovorom, te da mu, obzirom na odredbu Članka 7a Zakona o radu (dalje: ZR), navedena plaća pripada i za sporno razdoblje. U odnosu na ocjenu žalbenog razloga pogrešne primjene materijalnog prava, valja ponoviti samo to da je **čl. 7a ZR-a doista propisano da se na radnika uvijek primjenjuje najpovoljnije pravo, ali uz ograničenje da to pravilo ne vrijedi ako je ovim ili drugim Zakonom drugačije određeno.** Pravilno je prvostupanjski sud zaključio da je upravo odredbama Zakonom o plaćama u javnim službama isključena primjena ove odredbe, a to iz razloga, jer je čl. 3. Zakona o plaćama u

javnim službama izričito navedeno da se na pitanje plaća i drugih naknada na osnovi rada službenika i namještenika u javnim službama koja nisu uređena navedenim Zakonom, primjenjuju opći propisi o radu, odnosno u skladu s njima, sklopljeni kolektivni ugovori. Prema odredbi čl. 12. Zakona o plaćama u javnim službama, službenici i namještenici u javnim službama zatečeni na radu kod tuženice su imali pravo da nastave rad na svojim dosadašnjim radnim mjestima i da zadrže plaću prema propisima koji su bili na snazi do stupanju na snagu navedenog Zakona, ali samo do rasporeda na radna mjesta i utvrđivanja plaća prema **Pravilniku o unutarnjem redu i propisima o plaćama**, a sukladno odredbama Zakona o plaćama u javnim službama, a koje Pravilnike o unutarnjem redu javnih službi su, u smislu odredbe čl. 11. st. 3. istog Zakona, bila dužna uskladiti tijela javnih službi. Kako nije sporno da je tuženica donijela Pravilnik o unutarnjem redu u Općoj bolnici u V. Dana 27.06.2001. godine a koji je stupio na snagu 6.07.2001. godine to je prema tome tuženica bila dužna, nakon donošenja navedenog Pravilnika, tužitelju kao službeniku zatečenom na radu kod tuženice, isplaćivati plaću isključivo sa odredbama Zakona o plaćama u javnim službama. Nema nikakve dvojbe da se u odnosu na plaću tužitelja a nakon stupanja na snagu Zakona o javnim službama, ne može primijeniti, kako to pogrešno smatra tužitelj i u žalbi, odredba čl. 7a ZR, jer je njezina primjena u odnosu na iznos plaće, isključena odredbom čl. 3. Zakona o javnim službama.»

Županijski sud u Varaždinu, broj Gž-21/03-2 od 13. 01. 2003.

ODREĐIVANJE PLAĆE

Visina najniže plaće

(Čl. 242. st. 2. Zakon o radu – «Narodne novine», broj 38/95, 54/95, 65/95, 17/01 i 82/01;
Kolektivni ugovor o visini najniže plaće – «Narodne novine», broj 9/98, 37/98, 14/99, 25/02)

Kolektivnim ugovorom o visini najniže plaće ugovorena je visina najniže bruto plaće.

«Prema odredbi čl. 242. st. 1. Zakona o radu (dalje: ZR) Vlada Republike Hrvatske bila je ovlaštena odrediti **visinu najniže plaće** u

razdoblju od dvije godine o dana početka primjene ZR tj. od 1.1.1996. do 01.1.1998. Zakonom o izmjenama i dopunama ZR (NN 17/01) izmijenjena je odredba čl. 242. st. 1. ZR-a i Vlada Republike Hrvatske ponovno je dobila ovlaštenje da na prijedlog osobe koja prema odredbama ovog zakona može biti stranka kolektivnog ugovora a na način i pod uvjetima propisanim ZR-a, može odrediti visinu najniže plaće ako plaće nisu uređene kolektivnim ugovorom ili ako se kolektivni ugovor ne primjenjuje na značajan broj radnika koje ovlaštenje je imala od 10.3.2001. do dana stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama ZR-u do kraja 2002. godine. U međuvremenu, od početka 1998. godine do stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama ZR-u (NN 17/01), Vlada Republike Hrvatske je imala izričita ovlaštenja određivati visinu najniže plaće, pa se u tom razdoblju primjenjivao **Kolektivni ugovor o visini najniže plaće** (NN 9/98, 37/98, 14/99, 25/02), (dalje: Kolektivni ugovor) koji se prema Odluci o proširenju primjene kolektivnog ugovora o visini najniže plaće na sve zaposlene od dana 06. ožujka 1998. godine (dalje: Odluka) koju je donio Ministar rada i socijalne skrbi, primjenjuje na sve zaposlene, što znači da niti jedan poslodavac u Republici Hrvatskoj ne smije isplatiti plaću nižu od one koja je utvrđena tom Odlukom. Prema sadržaju Kolektivnog ugovora o visini najniže plaće, **visina najniže plaće /bruto/ ne može biti niža od najniže osnovice za obračunavanje i plaćanje doprinosa za mirovinsko i invalidsko osiguranje utvrđene posebnim propisima.** Prema Odluci o najnižoj osnovici, ako plaća služi kao osnovica za obračunavanje i plaćanje doprinosa i za ostvarivanje prava iz mirovinskog osiguranja, najniža osnovica iznosi 1.700,00 kn (NN 40/2000) koja odluka se primjenjivala u utuženom razdoblju (za razdoblje od 01.04.2000. do 31.03.2002.), zbog čega je prvostupanjski sud pravilno utvrdio visinu plaće od 1.700,00 kn umanjene za poreze i doprinose u omjeru od 20,60%, odnosno iznos plaće od 1.349,80 kn koji iznos predstavlja iznos najniže plaće. Stajalište tužitelja izneseno u žalbi da se radi o neto iznosu plaće i da je prvostupanjski sud nepravilno umanjio iznos plaće od 1.700,00 kn za poreze i doprinose, potpuno je pogrešno, budući da iz sadržaja Kolektivnog ugovora a tako i iz sadržaja Odluke o najnižoj osnovici za obračunavanje i plaćanje doprinosa i za ostvarivanje prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja, pa prema tome, iznos od 1.700,00 kn, koji se odnosi na utuženo razdoblje, predstavlja najnižu osnovicu za obračun i plaćanje doprinosa iz mirovinskog (kao i iz obveznog zdravstvenog osiguranja), zbog čega je očigledno da iznos najniže plaće ne može predstavljati neto plaću odnosno iznos koji se isplaćuje radniku pa je prvostupanjski sud pravilno primijenio materijalno pravo umanjivši iznos najniže plaće u omjeru 20,60% za poreze i

doprinosi koji terete plaću, te navedeni iznos tretirao kao iznos plaće koju bi tužitelj ostvario u radnom odnosu.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 410/03 od 31. ožujka 2003.

ISPLATA PLAĆE

Osnova za isplatu neisplaćene plaće

(Čl. 83 Zakon o radu – «Narodne novine», broj 38/95, 54/95, 65/95, 17/01 i 82/01)

Za ocjenu osnovanosti zahtjeva za isplatu neisplaćene plaće, relevantna je jedino činjenica da li su tužiteljice taj mjesec bile u radnom odnosu kod tuženika i da li su nakon obavljenog rada primile plaću odnosno troškove prijevoza.

«Iz dokumentacije priložene u spis, prije svega, prijave i odjave, odnosno promjena obveznog zdravstvenog osiguranja HZZO-u, te prijave o početku osiguranja Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje, kao i podataka iz radnih knjižica tužiteljica, nedvojbeno proizlazi da su tužiteljice od 01.11.2001.g. bile u radnom odnosu kod tuženika, zbog čega je pravilan zaključak prvostupanjskog suda, da je tuženik, kao **poslodavac** tužiteljica, u smislu odredbe čl. 83. Zakona o radu (dalje: ZR), **u obvezi isplatiti tužiteljicama plaću nakon obavljenog rada.** Ovdje valja napomenuti da sam sadržaj sklopljenog ugovora o radu, nije od presudnog značaja za ocjenu osnovanosti zahtjeva tužiteljica za isplatu plaće, jer čak i u slučaju da tužiteljice i tuženik nisu sklopili pisani ugovor o radu, navedeni propust ne bi mogao utjecati na pravo tužiteljica da nakon obavljenog rada kod tuženika, zahtijevaju isplatu pripadajuće plaće.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 72/03-2 od 27. 01. 2003.

ODGOVORNOST POSLODAVCA ZA ŠTETU UZROKOVANU RADNIKU

Pravo na naknadu gubitka zarade zbog umirovljenja

(Čl. 73. Zakon o osnovnim pravima iz radnog odnosa – «Narodne novine», broj 34/91, 26/93, 29/94;

čl. 102. Zakon o radu – «Narodne novine», broj 38/95, 54/95, 65/95, 82/01;

čl. 6. Zakon o zaštiti na radu – «Narodne novine», broj 13/83, 17/86, 47/89, 46/92, 26/93, 29/94;

čl. 15 Zakon o zaštiti na radu – «Narodne novine», broj 49/96, 94/96)

Ukoliko su posljedice profesionalne bolesti i ozljede na radu imale presudan utjecaj na tužiteljevu nesposobnost za rad koja je dovela do njegovog umirovljenja, tužitelju pripada pravo na naknadu gubitka zarade u visini razlike između invalidske mirovine koju je primao u utuženom razdoblju i plaće koju bi ostvarivao radeći na svom radnom mjestu, u cijelosti, bez obzira što je tužitelju priznato pravo na invalidsku mirovinu zbog bolesti u omjeru od 70% i profesionalne bolesti u omjeru od 30%.

«Kako je prema rješenju kojim je tužitelju priznato pravo na invalidsku mirovinu do gubitka radne sposobnosti tužitelja došlo do bolesti u omjeru od 70% i profesionalne bolesti u omjeru od 30%, a prema nalazu i mišljenju vještaka posljedice profesionalne bolesti i ozljede na radu imale su presudan utjecaj na tužiteljevu nesposobnost za rad koja je dovela do njegovog umirovljenja, ovaj sud prihvaća pravilnim zaključak prvostupanjskog suda da je profesionalna bolest uz posljedice ozljede na radu osnovi uzrok gubitka radne sposobnosti tužitelja, pa tužitelju pripada **pravo na naknadu gubitka zarade u visini razlike između invalidske mirovine koju je primao u utuženom razdoblju i plaće koju bi ostvarivao radeći na svom radnom mjestu, u cijelosti**, budući da posljedice profesionalne bolesti i ozljede na radu predstavljaju adekvatnu uzročnu vezu nastanka potpune radne nesposobnosti tužitelja i priznanja prava na invalidsku mirovinu.»

**Županijski sud u Varaždinu, Gž. 867/03-2 od 23. lipnja 2003.
VS RH, Revr. 575/03-2 od 17. veljače 2004.**

ODGOVORNOST POSLODAVCA ZA ŠTETU UZROKOVANU RADNIKU

Početak tijeka zastarnog roka kod potraživanja naknade neimovinske štete zbog postupaka poslodavca

(Čl. 200. st. 1. i čl. 376. st. 1. i 2. Zakon o obveznim odnosima - «Narodne novine», broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99;

Čl. 102. st. 1 Zakon o radu – «Narodne novine», broj 38/95, 54/95, 65/95, 17/01 i 82/01)

Ukoliko radnik zbog postupaka poslodavca pretrpi neimovinsku štetu, poslodavac odgovara po općim propisima obveznog prava, pa se i početak tijeka zastarnog roka ravna prema odredbama Zakona o obveznim odnosima (3 godine od kad je oštećenik doznao za štetu i osobu koja je tu štetu učinila – subjektivni rok – odnosno 5 godina od kada je šteta nastala- objektivni rok), a ne od pravomoćnosti odluke o poništenju tuženikove odluke o otkazu ugovora o radu tužiteljici.

«Pravilno je prvostupanjski sud ukazao da je u okviru radnopravnog odnosa, odnosno zbog postupaka poslodavca, moguće da radnica pretrpi štetu u obliku neimovinske štete, u kojem slučaju poslodavac odgovara po općim propisima obveznog prava. U tom smislu i početak zastarnog roka ravna se prema odredbama Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO). Potraživanje naknade uzrokovane štete u tom smislu zastarijeva za 3 godine od kad je oštećenik doznao za štetu i osobu koja je tu štetu učinila (subjektivni rok), odnosno u svakom slučaju potraživanje zastarijeva za 5 godina od kada je šteta nastala. Po ocjeni ovog suda neprihvatljivo je materijalnopravno stajalište prvostupanjskog suda da za ovaj oblik štete zastarni rok počinje teći od pravomoćnosti odluke o poništenju tuženikove odluke o otkazu ugovora o radu tužiteljici. Prema stajalištu sudske prakse taj trenutak je mjerodavan kao početak zastarnog roka, za ostvarenje materijalnih prava iz radnog odnosa (isplata plaće i sl.) i to iz razloga što je pravomoćnošću takve odluke uspostavljen kontinuitet trajanja radnog odnosa (do tog trenutka bila je neizvjesna egzistentnost ugovora o radu) pa je time uspostavljena obveza isplata plaće i drugih materijalnih primanja (namirenje radnikovih prava iz radnog odnosa). Međutim, tuženikova odluka o prestanku ugovora o radu uz okolnosti u kojima je donijeta mogla je biti razlogom trpljenja duševnih bolova od strane tužiteljice, a i daljnje šikanozno postupanje

prema tužiteljici moglo je na isti način djelovati. Međutim, potrebno je točno odrediti osobu štetnika i štetne radnje, a u tom kontekstu i odrediti na koji način tuženik, kao pravna osoba, odgovara za konkretnog štetnika odnosno štetnike (fizičke osobe). Treba konstatirati da je prvostupanjski sud u jednom dugotrajnom odnosu, u kojem se spominje čitav niz događaja koji su psihički traumatizirali tužiteljicu, pogrešno pošao od fikcije da je pravomoćno poništenje nezakonite odluke tuženika početak tijeka roka za naknadu štete u objektivnom smislu, što bi prema tome trebalo izjednačiti sa danom kad je šteta nastala u smislu odredbe čl. 376. st. 2. Zakona o obveznim odnosima. Naime, ukoliko je nezakoniti otkaz prouzročio štetu na psihi tužiteljice, tada je jasno da ta posljedica nije mogla nastupiti danom pravomoćnosti presude o poništenju takve tuženikove odluke (nego znatno ranije). Ukoliko se radi o kasnijim postupcima direktora tuženika i eventualno drugih osoba tuženika ili radnika tuženika tada je potrebno dokazati da se radi o šteti koju je tužiteljica pretrpjela na radu ili u vezi s radom.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 514/03-2 od 20. svibnja 2003.

SUDSKI RASKID UGOVORA O RADU

Pravo na naknadu štete kada je utvrđen sudski raskid ugovora o radu

(Čl. 116. st. 3. i čl. 10. st. 3. Zakon o radu – «Narodne novine», broj 38/95, 54/95, 65/95)

Pravo na naknadu štete u smislu odredbe čl. 116. st. 1. Zakona o radu, nema zaposlenik kojem je utvrđen sudski raskid ugovora o radu, ako ugovor o radu prestaje istog mjeseca u kojem je i utvrđen sudski raskid ugovora o radu, budući naknada štete u smislu citirane zakonske odredbe predstavlja poseban oblik naknade nematerijalne štete za duševne boli koje zaposlenik trpi zbog nedopuštenosti otkaza ugovora o radu, uz pretpostavku da zaposleniku nije prihvatljivo nastaviti radni odnos.

«Sukladno odredbi čl. 116. st. 1. Zakona o radu (dalje: ZR) zaposleniku pripada pravo na sudski raskid ugovora o radu, kao i pravo

na naknadu štete u iznosu od najmanje tri, a najviše 18 prosječnih mjesečnih plaća tog zaposlenika isplaćenih u prethodna tri mjeseca, ovisno o trajanju radnog odnosa, starosti, te obvezama uzdržavanja koje terete zaposlenika. Imajući u vidu činjenicu da je tužiteljica radila kod tuženika po ugovoru o radu na određeno vrijeme, da je aneksom ugovora o radu broj 20/99 od 01. siječnja 1999. godine produžen ranije sklopljen ugovor o radu na razdoblje od 01. siječnja do 31. siječnja 1999. godine, da je, dakle, **ugovor o radu trebao prestati koncem istog mjeseca**, budući da u smislu odredbe čl. 10. st. 3. ZR-a ugovor o radu sklopljen na određeno vrijeme prestaje istekom roka utvrđenog tim ugovorom, a da **naknada štete koja pripada zaposleniku u smislu odredbe čl. 116. st. 1. ZR-a predstavlja zapravo poseban oblik naknade nematerijalne štete za duševne boli koje zaposlenik trpi zbog nedopuštenosti otkaza ugovora o radu, uz pretpostavku da zaposleniku nije prihvatljivo nastaviti radni odnos**, a da se u konkretnom slučaju radni odnos niti ne bi nastavio jer bi prestao krajem istog mjeseca protekom roka utvrđenog aneksom ugovora o radu, ocjena je ovoga suda da tužiteljici ne pripada pravo na naknadu štete.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 644/03-2 od 19. svibnja 2003.

SUDSKI RASKID UGOVORA O RADU

Zahtjev za sudski raskid ugovora o radu u slučaju kad se postupak vodi radi nedopuštenosti otkaza ugovora o radu

(Čl. 116. st. 3 Zakon o radu – «Narodne novine», broj 38/95, 54/95, 65/95, 17/01 i 82/01)

Zahtjev za sudski raskid ugovora o radu zaposlenik može postaviti najkasnije do zaključenja glavne rasprave pred prvostupanjskim sudom, koja se vodi radi nedopuštenosti otkaza ugovora o radu.

«U pogledu zahtjeva tužiteljice za sudski raskid ugovora o radu, koji zahtjev je tužiteljica istaknula u žalbi, tužiteljicu valja upozoriti da je odredbom čl. 116. Zakona o radu (dalje: ZR) predviđena mogućnost sudskog raskida ugovora o radu uz osnovnu pretpostavku koja se odnosi na utvrđenje suda da otkaz poslodavca nije dopušten, koji zahtjev mogu

postaviti i poslodavac i radnik do okončanja glavne rasprave pred sudom prvog stupnja. Iz sadržaja citirane odredbe čl. 116. ZR-a jasno i izričito proizlazi da obje stranke ugovora o radu imaju mogućnost postavljanja zahtjeva za sudski raskid ugovora o radu, ako u tom smislu do zaključenja glavne rasprave pred sudom prvog stupnja podnesu zahtjev, odnosno tužbu s određenim tužbenim (ili protutužbenim) zahtjevom. Naime, u konkretnom slučaju radi se o sporu iz radnog odnosa, a parnični postupak za raspravljanje o takvoj vrsti zahtjeva pokreće se tužbom i sud odlučuje samo u granicama postavljenog tužbenog zahtjeva. Takva pravila postupanja predviđena su odredbama Zakona o parničnom postupku (dalje: ZPP) i to odredbom čl. 185. u vezi sa čl. 1. i 2. st. 1. ZPP-a. Prema odredbi čl. 116. st. 3. ZR-a poslodavac i zaposlenik mogu zahtjev za prestanak ugovora o radu u smislu st. 1. i 2. iste odredbe podnijeti do okončanja glavne rasprave pred sudom prvog stupnja.»

**Županijski sud u Varaždinu, Gž. 147/03-2 od 03. veljače 2003.
VS RH, Revr 365/03-4 od 18. prosinca 2003.**

OTKAZ TRUDNICI

Kad se može trudnici otkazati ugovor o radu

(Čl. 70. Zakon o radu - «Narodne novine», broj 38/95, 54/95, 65/95, 17/01 i 82/01)

Otkaz trudnici je nevažeći, samo ako je radnica u roku od petnaest dana od dostave odluke o otkazu obavijestila poslodavca o trudnoći.

«Tužiteljica se poziva na činjenicu da joj je otkaz dan, iako je trudna, što je protivno odredbi čl. 70. Zakona o radu (dalje: ZR). Neosnovano se tužiteljica poziva na potvrdu o trudnoći od 28. siječnja 2003. godine, dokumentirajući njome zabranu otkaza iz čl. 70. ZR-a jer je tim propisom izmijenjenom čl. 22. Zakona o izmjenama i dopunama ZR-a određeno da je otkaz trudnici zabranjen, no dati **otkaz je nevažeći samo ako je radnica u roku od petnaest dana od dostave odluke obavijestila poslodavca o trudnoći**. Tužiteljica se, međutim, poziva na potvrdu od 28. siječnja 2003. g., dakle, izdanu više mjeseci nakon donijetog otkaza, a u svom iskazu svjedokinja J. R. ne potvrđuje da je

tužiteljica pravodobno, u smislu navedene odredbe, tuženika obavijestila o svojoj trudnoći, što bi dati iskaz činilo ništavim.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 339/03-2 od 15. travnja 2003.

PRAVA I OBVEZE SINDIKALNOG POVJERENIKA

Izvanredni otkaz sindikalnom povjereniku

(Čl. 182. st. 1. Zakon o radu – «Narodne novine», broj 38/95, 54/95 i 65/95, 71/01, 82/01)

Poslodavac je ispunio svoju obvezu iz Čl. 182. st. 1. Zakona o radu, na način da je tražio prethodnu suglasnost za izvanredni otkaz ugovora o radu radnika – sindikalnog povjerenika, ako je tražio suglasnost od sindikata koji djeluje kod poslodavca.

«Pogrešno je stajalište tužitelja, da je tuženica, kao poslodavac, prethodnu suglasnost za otkaz ugovora o radu tužitelju kao sindikalnom povjereniku, mogla tražiti samo od predsjednika Sindikata PPDIV-a. To zbog toga jer je odredbom čl. 182. st. 1. Zakona o radu (dalje: ZR) propisano da poslodavac sindikalnom povjereniku može otkazati ugovor o radu samo uz prethodnu suglasnost sindikata, **ne propisujući konkretno da se ta suglasnost može tražiti samo od predsjednika sindikata.** Prema odredbama čl. 34. Statuta Sindikata PPDIV-a, sindikat je pravna osoba i samostalni nositelj prava i obveza u pravnom prometu, sukladnom tom Statutu i drugim aktima, što znači, da je organizacija sindikata interna stvar samog sindikata, pa je tuženica, kao poslodavac, svoju obvezu iz čl. 182. ZR-a o traženju prethodne suglasnosti ispunila ako je suglasnost tražila od sindikata koji djeluje kod tuženice, jer je isključivo interna stvar sindikata, tko i na koji način daje suglasnost za otkaz ugovora o radu sindikalnom povjereniku.»

**Županijski sud u Varaždinu, Gž. 116/03-2 od 27. siječnja 2003.
VS RH Revr.-273/03-2 od 19. kolovoza 2003.**

ZASTARA POTRAŽIVANJA IZ RADNOG ODNOSA

Početak tijeka zastarnog roka za podnošenje zahtijeva za isplatu plaća

(Čl. 131. Zakon o radu - «Narodne novine», broj 38/95, 54/95, 65/95, 17/01 i 82/01)

Kod zahtijeva za isplatu plaća, zastarni rok počinje teći danom pravomoćnog poništenja odluke poslodavca o prestanku radnog odnosa radnika.

«Prema ocjeni ovog suda, prvostupanjski sud je pravilno odredio početak tijeka zastarnog roka za podnošenje zahtijeva za isplatu plaća s danom pravomoćnog poništenja tuženikove odluke o prestanku radnog odnosa tužitelja jer je **tog dana potvrđen kontinuitet radnog odnosa tužitelja**, te su time ostvarene pretpostavke za postavljanje tužbenog zahtijeva za isplatu isplaćenih iznosa plaća i drugih primanja iz radnog odnosa, a koje pravo se temelji na pozitivnoj odluci o tužbenom zahtjevu radi poništenja nezakonite odluke tuženika. Radi se i o općeprihvaćenom stajalištu sudske prakse u vezi određenja početka tijeka zastarnog roka u takvim slučajevima, pa je u tom smislu odluka o prigovoru zastare potraživanja pravilno činjenično i materijalnopravno utemeljena na odredbi čl. 131. Zakona o radu i čl. 131. Zakona o obveznim odnosima.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 282/03-2 od 11. ožujka 2003.

OBVEZA OBAVJEŠĆIVANJA RADNIČKOG VIJEĆA

Propust poslodavca u pogledu obavješćivanja radničkog vijeća

(Čl. 144. st. 2. Zakon o radu – «Narodne novine», broj 38/95, 54/95, 65/95, 17/01 i 82/01)

Propust poslodavca u pogledu obavješćivanja radničkog vijeća o poduzetoj reorganizaciji rada koja je dovela do ukidanja radnog mjesta tužitelja, može ukazivati jedino na prekršajnu odgovornost

poslodavca, a ne može predstavljati razlog koji bi utjecao na ocjenu nedopuštenosti odluke o otkazu ugovora o radu.

«U pogledu obveze obavješćivanja u smislu odredbe čl. 144. Zakona o radu (dalje: ZR) valja navesti da je u smislu citirane odredbe **poslodavac dužan najmanje svaka tri mjeseca obavijestiti radničko vijeće o pitanjima važnim za gospodarski i socijalni položaj zaposlenika**, međutim, Zakonom o radu je kao jedina posljedica propuštanja poslodavca da postupi u smislu citirane odredbe predviđena prekršajna odgovornost, sukladno odredbi čl. 228. st. 1. ZR. Prema tome, **eventualni propust tuženika u pogledu obavješćivanja radničkog vijeća o poduzetoj reorganizaciji rada koja je dovela do ukidanja radnog mjesta tužitelja, može ukazivati jedino na prekršajnu odgovornost poslodavca, a ne može predstavljati razlog koji bi utjecao na ocjenu nedopuštenosti odluke o otkazu ugovora o radu.** Odredbom čl. 145. ZR-a predviđena je obveza poslodavca u pogledu savjetovanja sa radničkim vijećem prije donošenja odluke važne za položaj zaposlenika koja uključuje potpuno i pravovremeno dostavljanje važnih podataka za donošenje odluke i sagledavanje njezina utjecaja na položaj radnika kako bi radničko vijeće bilo u mogućnosti dati primjedbe i prijedloge odnosno kako bi rezultati rasprave stvarno mogli utjecati na donošenje odluke. **Važnim odlukama smatraju se osobito odluke o donošenju pravilnika o radu, planu zapošljavanja, premještaju i otkazu, te između ostalog i o uvođenju nove tehnologije, te promjene u organizaciji i načinu rada.** Prema tome, promjene u organizaciji i načinu rada se obzirom na sadržaj citirane odredbe čl. 145- ZR-a moraju smatrati odlukama važnim za položaj radnika, zbog čega je prije donošenja takve odluke poslodavac dužan savjetovati se sa radničkim vijećem u smislu citiranja odredbe.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž 135/03 od 03. veljače 2003.

ŠTRAJK

Nezakonit štrajk

(Čl. 210. Zakona o radu – «Narodne novine», broj 38/95, 54/95, 65/95, 17/01)

Višednevna nenajavljena obustava rada radi neisplaćene plaće a koja nije najavljena nit pak je organizirana od strane Sindikata, smatra se nezakonitim štrajkom.

«Po ocjeni ovog suda **višednevna nenajavljena obustava rada radi neisplaćene plaće** ima objektivne značajke štrajka koji je i prema ocjeni prvostupanjskog suda organiziran i proveden suprotno odredbama čl. 210. Zakona o radu (dalje: ZR). Pri tome treba istaći da je temeljem čl. 66. Zakona o izmjenama i dopunama ZR-a (NN 17/01) izmijenjen i dopunjen čl. 210. ZR-a na način da je **dopušten štrajk radi neisplate plaće u roku od 30 dana od dana dospijeća**. Takva zakonska mogućnost upućuje na potrebu organizacije takve kolektivne akcije (čina) sukladno toj zakonskoj odredbi (koja dopustivost štrajka uvjetuje ostvarenjem određenih organizacijskih pretpostavki). Na osnovu toga trebalo je zaključiti da je prema objektivnim pokazateljima tužiteljica sudjelovala u četverodnevnom štrajku koji je dopušten radi ishođenja cilja radi kojega je do štrajka došlo, **ali koji nije bio organiziran od strane Sindikata, a nije bio niti najavljen, što su pretpostavke za provođenje zakonitog štrajka iz čl. 210. st. 1. i 2. ZR-a**. Slijedom navedenog, pravilno tuženik sporne događaje kvalificira kao nezakonit štrajk i u tom smislu netočna je prvostupanjska kvalifikacija predmetnih događaja kao kolektivno odbijanje izvršenja radnih obveza na koje su radnici ovlašteni na osnovu pojedinačnih kršenja ugovora o radu od strane poslodavca što predstavlja industrijsku akcija, odnosno radi čega takva «industrijska akcija» nema značajke nedopuštenog štrajka, (pri čemu treba istaći da je točna prvostupanjska kvalifikacija da su razlozi za štrajk određeni čl. 210. st. 1. ZR-a - imajući pri tome u vidu i izmjene i dopune tog stavka iz čl. 66. Zakona o izmjenama i dopunama ZR-a (NN 17/01), pa upravo ta široka mogućnost provođenja štrajka, kao odredbe specijalnog zakona za područje radnog prava isključuje navedenu primjenu čl. 122. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO) - (ZOO je opći propis) obzirom na mogućnost primjene čl. 210. ZR-a - što je trebao biti i zaključak prvostupanjskog suda uz, njegovo izričito tumačenje propisa čl. 210. ZR-a u kojem taj propis određuje kao vrlo široko i primjenjiv, uz mogućnost različitog tumačenja.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 321/03-2 od 25. ožujka 2003.

ISPLATA PLAĆE

Jednostrano smanjenje plaće radnika

(Čl. 12. st. 1. toč. 8., čl. 83. st. 1. i 3. Zakon o radu - «Narodne novine», broj 38/95, 54/95, 65/95, 17/01 i 82/01)

Poslodavac nije ovlašten jednostrano smanjivati plaću radniku iako je u poslovnim poteškoćama.

«Naime, u žalbi tuženik inzistira na postojanju «promijenjenih okolnosti» koje su nastale nakon sklapanja ugovora o radu, te otežale ispunjenje obveze tuženika, odnosno uzrokovale nuždu da se plaće smanje na iznos od 1.800,00 kn. Navodi da sud nije uzeo u obzir činjenicu da je opće prihvaćena praksa u Republici Hrvatskoj da poslodavci smanjuju plaće radnika kako bi spasili trgovačko društvo. Prema odredbi čl. 12. st. 1. toč. 8. Zakona o radu (dalje: ZR) između ostalih uglavaka, ugovor o radu mora sadržavati uglavak o osnovnoj plaći, dodacima na plaću te razdobljima isplate primanja na koje radnik ima pravo, a u smislu čl. 83. st. 1. ZR-a poslodavac mora radniku i isplatiti takvu plaću nakon obavljenog rada (ukoliko plaća nije dostatno određena ugovorom o radu poslodavac je dužan radniku isplatiti primjerenu plaću; čl. 81. st. 3. ZR-a). Prema tome, **poslodavac nije ovlašten jednostrano mijenjati bitnu ugovornu odredbu (uglavak) pa ga na to ne ovlašćuje niti «stanje nužde» uzrokovano određenim poslovnim poteškoćama** (jedini mehanizam jednostrane izmjene ugovornih odredbi, za ubuduće, predstavlja otkaz s ponudom izmijenjenog ugovora u smislu čl. 114. st. 1. ZR-a, koja mogućnost omogućava radniku i njegovu dispoziciju prihvatljivosti izvršavanja rada za smanjenu plaću).»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 714/03-2 od 24. lipnja 2003.

ZASTARA POTRAŽIVANJA IZ RADNOG ODNOSA

Početak subjektivnog roka za potraživanje naknade prouzročene štete

(Članak 376. Zakon o obveznim odnosima - «Narodne novine», broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99)

Privremenim rješenjem HZMO tužitelju se utvrđuje samo predujam invalidske mirovine iz kojeg razloga se ima smatrati, da je tužitelj tek primitkom rješenja HZMO kojim mu je konačno utvrđena visina mirovine, saznao za visinu štete, zbog čega zastara potraživanja zahtjeva tužitelja za naknadu štete s naslova gubitka zarade zbog odlaska u mirovinu nije mogla početi teći prije nego što je tužitelj primio rješenje kojim mu je utvrđena visina mirovine.

«Prema odredbi čl. 376. st. 1. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO), na koju odredbu se i prvostupanjski sud poziva u obrazloženju pobijane presude, potraživanje naknade uzrokovane štete zastarijeva za 3 godine od kad je oštećenik doznao za štetu i za osobu koja je štetu učinila. Iz sadržaja citirane odredbe proizlazi da početak subjektivnog roka za potraživanje naknade prouzročene štete zavisi kumulativno od dviju činjenica – saznanja oštećenika za štetu i saznanja oštećenika za osobu koja je učinila štetu. Pod saznanjem oštećenika za štetu podrazumijeva se ne samo saznanje o postojanju štete, već i saznanje o opsegu štete, odnosno elementima koji utječu na visinu štete. Prvostupanjski sud smatra da je tužitelju nakon donošenja privremenog rješenja HZMO Područne službe u V. Od 20.01.1999. godine bilo poznato da postoji «izvjesna razlika između plaće KV bravara ½, te invalidske mirovine koja mu pripada od 01.01.1999.g.», slijedom čega smatra da je od konca siječnja 1999. godine počeo teći trogodišnji zastarni rok, koji je prema ocjeni prvostupanjskog suda protekao do podnošenja tužbe. Osnovano tužitelj ukazuje u žalbi da je za visinu štete saznao najranije donošenjem rješenja HZMO Područne službe u V. od 17.01.2000. godine, kojim je tužitelju utvrđena visina mirovine. Naime, rješenje od 20.01.1999. godine predstavlja privremeno rješenje kojim se tužitelju utvrđuje predujam invalidske mirovine, a rješenjem od 17.01.2000. g. je konačno utvrđena visina mirovine tužitelja, pa se mora smatrati da je tek primitkom navedenog rješenja tužitelj saznao za visinu štete, zbog čega zastara potraživanja zahtjeva tužitelja za naknadu štete s naslova gubitka zarade zbog odlaska u mirovinu nije mogla početi teći prije nego što je tužitelj primio rješenje kojim mu je utvrđena visina mirovine, jer je tek primitkom navedenog rješenja tužitelj saznao za štetu, odnosno saznao za postojanje i visinu štete.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 763/03-2 od 09.06.2003.

VI ZAKON O PARNIČNOM POSTUPKU

APSOLUTNA NENADLEŽNOST

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje može podnijeti prijedlog za ovrhu samo na temelju ovršne isprave (pravomoćnog rješenja o utvrđivanju obveze doprinosa)

(Čl. 16. st. 1. Zakon o parničnom postupku - «Narodne novine», broj 53/91, 91/92, 112/99 i 88/01;

čl. 59. i čl. 60. Zakon o zdravstvenom osiguranju – «Narodne novine», broj 1/97, 109/97, 13/98, 88/98, 150/98, 10/99, 34/99, 69/00, 59/01, 82/01

čl. 63. i 64. Zakon o zdravstvenom osiguranju – «Narodne novine», broj 94/01;

Glava VI - Opći porezni zakon – «Narodne novine» broj 127/00)

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje može sudu podnijeti prijedlog za ovrhu samo na temelju ovršne isprave (pravomoćnog rješenja o utvrđivanju obveze doprinosa koje rješenje donosi Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, obvezujući obveznika da u roku od 8 dana plati dužni iznos).

«Raspravljajući po prijedlogu ovrhovoditelja (Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje) kao tužbi, sud prvog stupnja na temelju odredaba Zakona o zdravstvenom osiguranju utvrđuje da nisu ispunjene pretpostavke za postojanje sudske nadležnosti za postojanje parničnog postupka radi plaćanja dužnih doprinosa s osnove zdravstvenog osiguranja, pa je primjenom čl. 16. st. 1. Zakona o parničnom postupku (dalje: ZPP), pazeći tijekom cijelog postupka po službenoj dužnosti, ide li rješavanje ovakvog spora u sudsku nadležnost, utvrdio da nisu ispunjeni uvjeti za vođenje parničnog postupka, pa se oglasio nenadležnim i ukinuo sve provedene radnje u postupku, te odbacio tužbu. Obrazlažući stajalište, sud navodi da je odredbom čl. 59. Zakona o zdravstvenom osiguranju (prema izmjeni objavljenoj u NN 10/99 od 1. veljače 1999. godine) čl. 6. i 7., a kojima su izmijenjeni članci 59. i 60. Zakona o zdravstvenom osiguranju, a koja je odredba bila na snazi u vrijeme podnošenja prijedloga za ovrhu - određeno je kako u **slučaju nepravodobne ili djelomične uplate doprinosa za obvezno zdravstveno osiguranje**

Zavod rješenjem utvrđuje obvezu plaćanja doprinosa, obvezujući obveznika da u roku od 8 dana plati dužni iznos (čl. 59. st. 1. Zakona o zdravstvenom osiguranju). Nadalje, izmjenom odredbe čl. 60. st. 1. Zakona o zdravstvenom osiguranju, određena je dužnost osobe koja je ovlaštena za obavljanje poslova platnog prometa, da temeljem rješenja iz čl. 59. Zakona o zdravstvenom osiguranju, izvrši naplatu dužnog iznosa s kamatama, prijenosom sredstava sa računa obveznika na račun Zavoda. Stavkom 3. istog članka određeno je da će **Zavod u slučaju nemogućnosti opisane naplate doprinosa izvršiti prisilnu naplatu sukladno odredbama Zakona o porezu na dohodak. Iz navedenog slijedi da bi **Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje mogao podnijeti prijedlog za ovrhu ali samo na temelju ovršne isprave (pravomoćnog rješenja o utvrđivanju obveze doprinosa) radi provedbe ovrhe na nekretninama, obveznika doprinosa.** Obzirom na navedeno, doista tužitelj tužbom traži isplatu navedenih iznosa, a koju isplatu treba realizirati na temelju pravomoćnog rješenja o utvrđivanju obveze tuženice o plaćanju doprinosa za zdravstveno osiguranje, što je u ovršnom postupku, međutim, propustio na taj način realizirati, već je u predmetu Ovr. __ podnio prijedlog za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave, isplatom navedenog iznosa, iako je ovrhu trebalo temeljiti na pravomoćnom rješenju Zavoda, a u skladu sa tada važećim odredbama Zakona o zdravstvenom osiguranju.»**

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 525/03 od 24. travnja 2003.

NADLEŽNOST U SPOROVIMA S MEĐUNARODNIM ELEMENTOM (MEĐUNARODNA NADLEŽNOST)

Nadležnost suda Republike Hrvatske u sporovima radi rastave braka kad tuženik nema prebivalište u Republici Hrvatskoj

(Čl. 61. st. 1. toč. 1. Zakon o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima – «Narodne novine», broj 53/91)

Sud u Republici Hrvatskoj je nadležan u sporovima radi rastave braka i kad tuženik nema prebivalište u Republici Hrvatskoj, ako su oba bračna druga državljani Republike Hrvatske bez obzira gdje imaju prebivalište.

«Odredbom čl. 61. Zakona o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima određeno je da nadležnost suda RH u sporovima radi utvrđivanja postojanja ili nepostojanja braka, poništaja braka ili rastave braka postoji **i kad tuženik nema prebivalište u RH ako su oba bračna druga državljani RH bez obzira gdje imaju prebivalište**. Kako su obje stranke državljani RH, prvostupanjski sud je pravilno zaključio da u konkretnom slučaju postoji nadležnost suda u RH za vođenje postupka radi rastave braka između stranaka, zbog čega je prigovor tužene pravilno ocijenjen neosnovanim. Pozivanje tužene na sadržaj iste odredbe koja određuje **isključivu nadležnost suda u RH u slučaju ako je tuženi bračni drug državljanin RH i ima prebivalište u RH**, nije od utjecaja na ocjenu pravilnosti pobijanog rješenja, budući da je u **slučaju na koji se tužena poziva u žalbi nadležnost suda u RH isključiva**, dok se u ostalim slučajevima navedenim u istoj odredbi nadležnost suda u RH ne može isključiti.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 287/03-2 od 03. ožujka 2003.

VRIJEDNOST PREDMETA SPORA

Prigovor prebijanja nije tužbeni zahtjev

(Čl. 35. Zakon o parničnom postupku – «Narodne novine», broj 53/91, 91/92, 112/99)

Za utvrđivanje vrijednosti predmeta spora mjerodavna je vrijednost zahtjeva iz tužbe (ili protutužbe).

«Prigovor prebijanja nije tužbeni zahtjev, pa se prema tome, kao vrijednost predmeta spora ne može uzimati vrijednost zahtjeva istaknutog u tužbi tužitelja, te vrijednost potraživanja istaknutog radi kompezacije, jer je u smislu odredbe čl. 35. Zakona o parničnom postupku (dalje: ZPP) za utvrđivanje vrijednosti spora mjerodavna vrijednost zahtjeva iz tužbe (ili protutužbe). Kako je tužitelj tijekom postupka smanjivao vrijednost tužbenog zahtjeva, konačno svodeći zahtjev samo na kamate, to je sud pravilno, nakon podneska tužitelja od 18.09.2001.g., kao vrijednost predmeta spora uzeo u obzir samo visinu kamate kao glavnog zahtjeva.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 124/03-2 od 03. veljače 2003.

STRANAČKA SPOSOBNOST

Zaključen postupak likvidacije nad tuženikom

(Čl. 83. st. 5. Zakon o parničnom postupku – «Narodne novine», broj 53/91, 91/92, 112/99 i 88/01)

Sud ne može odbaciti tužbu tužiteljice iz razloga što je nad tuženikom zaključen postupak likvidacije, ukoliko tuženik nije brisan kao pravna osoba u sudskom registru.

«Prvostupanjski sud je odbacio tužbu tužiteljice jer je utvrdio, uvidom u Narodne novine, da je nad tuženikom zaključen postupak likvidacije te da nema nikakve dvojbe da je isti kao pravna osoba prestao postojati čime je izgubio poslovnu i parničnu sposobnost što je neotklonjiv nedostatak za sudjelovanje u postupku slijedom čega su ispunjeni uvjeti iz čl. 83. st. 5. Zakona o parničnom postupku (dalje: ZPP) za odbacivanje tužbe. Dopisom sudskog registra Trgovačkog suda u V. prvostupanjski sud je obaviješten da **tuženik usprkos zaključenog postupka likvidacije po službenoj dužnosti još nije brisan iz sudskog registra toga suda.** Budući u smislu odredbe čl. 4. Zakona o trgovačkim društvima, trgovačko društvo gubi svojstvo pravne osobe brisanjem tog društva iz sudskog registra trgovačkog suda, a da do brisanja tuženika nije došlo, osnovano tužiteljica tvrdi da tuženik kao pravna osoba još nije prestao postojati, radi čega je pogrešno činjenično odnosno materijalnopravno utemeljenje prvostupanjskog procesnog rješenja.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 97/03 od 28. siječnja 2003.

STRANAČKA NESPOSOBNOST

Vraćena dostavnica s napomenom «primatelj umro»

(Čl. 83. st. 5. i čl. 212. Zakon o parničnom postupku – «Narodne novine», broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01)

Ukoliko je dostavnica vraćena s napomenom «primatelj umro» sud je dužan utvrditi kada je ovršenik umro (prije podnošenja ovršnog prijedloga ili nakon podnošenja ovršnog prijedloga sudu) jer o toj činjenici ovisi daljnja odluka suda.

«Prvostupanjski sud je donio pobijano rješenje o obustavi ovrhe, a da istovremeno nije uopće utvrdio kada je ovršenik umro, jer o navedenoj činjenici ovisi daljnja odluka suda, a koja, ni u kom slučaju, ne može biti obustava ovrhe. Naime, ukoliko je ovršenik umro prije podnošenja ovršnog prijedloga, onda nema nikakve dvojbe da je ovrhovoditelj podnio ovršni prijedlog protiv osobe koja nema stranačku sposobnost, pa dakle, ne može biti niti nositelj procesnih prava i dužnosti, jer se stranačka sposobnost stječe rođenjem, a gubi smrću. Prema tome, ukoliko je **ovršenik umro prije podnošenja prijedloga za ovrhu, prijedlog ovrhovoditelja valjalo bi odbaciti kao nedopušten**, jer je podnesen protiv osobe koja nema stranačku sposobnost, a niti se taj nedostatak može otkloniti (čl. 83. st. 5. Zakona o parničnom postupku u vezi sa čl. 19. Ovršnog zakona), međutim, u slučaju da je **ovršenik umro nakon podnošenja prijedloga za ovrhu, prvostupanjski sud u tom slučaju bio bi dužan prekinuti ovršni postupak**, na način kako je to određeno odredbom čl. 212. Zakona o parničnom postupku.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 814/03-2

STRANAČKA NESPOSOBNOST

Smrt ovršenice prije pokretanja ovršnog postupka

(Čl. 83. st. 5. Zakon o parničnom postupku – «Narodne novine», broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01)

Ukoliko ovršenica umre prije pokretanja ovršnog postupka odnosno donošenja rješenja o ovrsi, sud je dužan ukinuti rješenje o ovrsi i odbaciti ovršni prijedlog.

«Pravilna je prvostupanjska primjena čl. 83. st. 5. Zakona o parničnom postupku (dalje: ZPP) u svezi čl. 83. st. 1. i u vezi čl. 77. st. 1. ZPP-a. Naime, fizička osoba može biti stranka u postupku, pa kako stranka smrću gubi fizičku osobnost to pok. osoba ne može biti stranka u

postupku. Obzirom da je prema podacima PU Varaždin ovršenica umrla prije pokretanja ovršnog postupka, odnosno donošenja rješenja o ovrsi, to je pravilno prvostupanjski sud ukinuo rješenje o ovrsi i odbacio ovršni prijedlog. U konkretnom slučaju nema mjesta primjeni čl. 212. st. 1. toč. 1. ZPP-a, odnosno nema mjesta prekidu postupka jer se ta odredba primjenjuje u slučaju kada stranka tijekom postupka (parnica počinje teći dostavom tužbe tužitelju; čl. 194. st. 1. ZPP-a, odnosno analognom primjenom te odredbe u ovršnom postupku – ovršni postupak bi započeo dostavom rješenja o ovrsi ovršenici) umre, što ovdje nije slučaj. Dakle, ovršni prijedlog bio je usmjeren prema pok. ovršenici, radi čega nisu bile ispunjene procesne pretpostavke za donošenje rješenja o ovrsi odnosno za početak tijeka ovršnog postupka, pa je pravilno prvostupanjski sud, utvrdivši tu procesnu činjenicu odlučio kao u izreci rješenja.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 469/03-2 od 29. travnja 2003.

STRANAČKA NESPOSOBNOST

Pravo osoba koje su ovlaštene ugovarati izvršenje bilo kakvih građevinskih radova na javnoj cesti

(Čl. 77. Zakon o parničnom postupku – «Narodne novine», broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01)

Tužitelj kao fizička osoba nije ovlašten ugovarati izvršenje bilo kakvih građevinskih radova na javnoj cesti (koja predstavlja dobro od interesa za Republiku Hrvatsku).

«Temeljem čl. 2. Zakona o javnim cestama (NN 100/96) **javna cesta je dobro od interesa za Republiku Hrvatsku i u općoj je uporabi te se na javnim cestama ne može stjecati pravo vlasništva a niti druga prava po bilo kakvoj osnovi.** Prema čl. 55. istog Zakona za obavljanje djelatnosti kojima se osigurava upravljanje županijskim i lokalnim cestama Županija osniva pravnu osobu (Županijsku upravu za ceste) a prema čl. 56. istog zakona odlukom o osnivanju Županijske uprave za ceste mora se ustrojiti županijska jedinica za obavljanje poslova vezanih za zaštitu te jedinica za obavljanje poslova vezanih za građenje i održavanje županijskih i lokalnih cesta (na sličan način regulirano je i građenje i održavanje nerazvrstanih cesta). Iz navedenog

jasno proizlazi da tužitelj, kao fizička osoba nije ovlašten ugovarati izvršenje bilo kakvih građevinskih radova na javnoj cesti (koja predstavlja dobro od interesa za RH) pa je pravni režim cesta reguliran i čl. 3. i 4. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (NN 91/96). Moguće je da se za izvršenje radova na javnoj cesti temeljem inicijative grupe građana i pojedinaca ugovori izvršenje određenih radova, jasno je međutim da u tom smislu ugovorna strana može biti samo ona pravna osoba koja je ovlaštena na upravljanje (gospodarenje) tim (javnim) dobrom. Radi toga tužitelj kao fizička osoba ne može predstavljati ovlaštenu osobu za ugovaranje takovih radova, a tijekom postupka nije ukazao da je na valjani način od nadležne pravne osobe za to ovlašten, a niti ne navodi po kojoj osnovi bi on (za eventualno zastupanje takve pravne osobe) bio ovlašten (po čemu je stručno kompetentan i po kojem osnovu je pravno ovlašten za zastupanje takve pravne osobe). Posebno tužitelj ne navodi bilo kakvu (relevantnu) pravnu osnovu po kojoj je ovlašten u vlastito ime kao fizička osoba ugovarati izgradnju ceste Đ.- P., odnosno ugovarati otklanjanje nedostataka na takvoj cesti. Neuvjerljiva je tužbena osnova po kojoj je tužitelj legitimiran na postavljanje tužbenog zahtjeva kakav je postavio u tužbi (za otklanjanje nedostataka odnosno izvršavanje radova na asfaltiranju ceste) jer činjenica eventualne blokade žiro računa nadležne općine ne ovlašćuje eventualnog takvog investitora na ugovaranje izvršenja radova na cesti, obzirom da po zakonu takav investitor ne može imati nikakvih stvarnopravnih ovlaštenja na cesti, dakle niti naručiti takve radove, zbog čega ne može biti niti ugovorna strana takvog ugovora. Pitanje eventualnog povrata novca vezano je uz realizaciju sadržaja ugovora, koji može biti sklopljen samo u ime pravne osobe koja je ovlaštena upravljati takovom cestom. Međutim, pravilno je prvostupanjsko zaključivanje da je tužitelj u tužbi jasno odredio da je **novac za financiranje asfaltiranja dijela ceste prikupio od mještana, koji su taj novac (uz posredovanje tužitelja) izdvojili za asfaltiranje dijela ceste**, radi čega u slučaju nerealizacije (ili ništavosti) ugovora o izvršenju takvih radova taj novac u smislu odredbe čl. 210. st. 1. ZOO-a može pripadati samo osobama koje su taj novac platile, a to nije tužitelj nego za sada nedefinirana skupina mještana, radi čega je prvostupanjski sud, po ocjeni ovog suda, pravilno odbio i taj eventualno kumulirani tužbeni zahtjev, a što tužitelj žalbenim navodima nije doveo u sumnju.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž.44/03-2 od 21. siječnja 2003.

STRANAČKA SPOSOBNOST

Obrt odnosno obrtnička radnja kao stranka u postupku

(Čl. 1. st. 1. Zakona o obrtu «Narodne novine», broj 49/03)

Stranka u postupku može biti isključivo fizička osoba kao vlasnik obrta tj. obrtničke radnje.

«Razmatranjem pobijanog rješenja utvrđeno je da je počinjena bitna povreda iz čl. 354. st. 2. toč. 10. Zakona o parničnom postupku (dalje: ZPP), jer je u postupku sudjelovala osoba koja ne može biti stranka u postupku. Naime, ovršenik je knjigovodstveni biro «XX», a provjerom je utvrđeno da se radi o obrtničkoj radnji. Ovršenik nije pravna osoba, pa stoga ne može biti stranka u postupku. Naime, iz odredbi Zakona o obrtu nedvojbeno proizlazi da **obrtna radnja nije pravna osoba**. U konkretnom slučaju može biti stranka, odnosno ovršenik samo fizička osoba, odnosno vlasnik navedenog obrta.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 61509/03-2 od 15. 05. 2003.

PUNOMOĆ IZDANA ODVJETNIKU

Ovlasti odvjetničke vježbenice bez položenog pravosudnog ispita

(Čl. 91. i čl. 95. st. 3. Zakona o parničnom postupku- «Narodne novine», broj 53/91, 91/92, 112/99 i 88/01)

Nakon što je presuda postala pravomoćna i ovršna, tuženik se ne može osloboditi dužnosti plaćanja troškova zastupanja iz razloga što je odvjetnika zamjenjivala odvjetnička vježbenica bez položenog pravosudnog ispita, zaposlena u njegovo uredu.

«Istina je da je u navedenom predmetu tužitelja (odvjetnika) zamjenjivala odvjetnička vježbenica zaposlena u njegovom uredu. Međutim, zbog te činjenice se tuženik ne može osloboditi da plati

tužitelju troškove zastupanja, koji su propisani, odnosno čija visina je propisana rečenom Tarifom. Naime, prema čl. 95. st. 3. Zakona o parničnom postupku (dalje: ZPP) odvjetnika može zamjenjivati odvjetnički pripravnik koji je kod njega zaposlen i to samo pred sudom prvog stupnja uz uvjete iz čl. 91. rečenog Zakona. Prema čl. 91. rečenog Zakona **punomoćnici pravnih osoba mogu biti samo osobe koje imaju položen pravosudni ispit, ako predmet spora prelazi 50.000,00 kn.** Međutim, tu valja reći da je rečena odvjetnička vježbenica zaposlena kod tužitelja zastupala tuženika pred sudom, odnosno zamjenjivala tužitelja i da joj sud nije uskratio zastupanje unatoč činjenici da u to vrijeme nije imala položen pravosudni ispit. **Odlučno je jedino to da je odvjetnička vježbenica zastupala tuženika u navedenom predmetu i da joj nije uskraćeno zastupanje.** Istina je, da je sud prvog stupnja propustio uskratiti zastupanje odvjetničkoj vježbenici zaposlenoj kod tužitelja pozivom na odredbu čl. 91. ZPP-a, kao što je to pravilno učinjeno u spisu suda prvog stupnja broj P.____ kada je u tom spisu punomoćniku ovdje tuženika uskraćeno zastupanje, obzirom da vrijednost spora u tom spisu prelazi 50.000,00 kn, a punomoćnik tuženika u rečenom spisu nije imao pravosudni ispit. Na isti način je trebalo postupiti i prema odvjetničkoj vježbenici tužitelja, koja također nije imala položen pravosudni ispit, jer se radilo o sporu čija vrijednost prelazi 50.000,00 kn. Naime, vrijednost spora u spisu broj P-____ je iznosila 432.417,58 kn. Međutim, taj propust suda ne može ići na štetu tužitelja (odvjetnika) jer je zastupanje ovdje tuženika u spisu broj P-____ izvršeno i to na tri rasprave.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 703/03-2 od 29. svibnja 2003.

OSIGURANJE DOKAZA

Protiv zapisnika o izvedenom osiguranju dokaza nije dopuštena žalba

(Čl. 272., čl. 275. st. 1. i 2. i čl. 276. Zakon o parničnom postupku – «Narodne novine», broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01)

Postupak osiguranja dokaza završava polaganjem zapisnika o izvedenom osiguranju dokaza parničnom sudu i protiv njega nije

dopuštena žalba, a osigurani dokaz će biti predmet analize i ocjene u postupku u kojem će se takav dokaz koristiti.

«Prema stajalištu sudske prakse postupak osiguranja dokaza ne završava bilo kakvom odlukom, nego polaganjem zapisnika o izvedenom osiguranju dokaza, odnosno njegovom dostavom parničnom sudu, pa protiv takovog zapisnika nije dopuštena žalba. Isto tako prema stajalištu sudske prakse u postupku radi osiguranja dokaza nije dopušteno raspravljati o pravnom odnosu između stranaka tj. ima li predlagatelj pravo i kakvo je to pravo u odnosu prema protustranci, odnosno sudska praksa je jednoznačna u određenju sadržaja takvog postupka u kojem osigurani dokaz nije predmetom analize i ocjene u postupku u kojem je provedeno njegovo osiguranje, nego u eventualnom postupku u kojem će se takav dokaz (eventualno) koristiti.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 780/03-2 od 24. lipnja 2003.

SADRŽAJ TUŽBE

Određenost tužbenog zahtijeva

(Čl. 186. Zakon o parničnom postupku - Narodne novine», broj 53/91, 91/92, 112/99 i 88/01)

Tužbeni zahtjev mora biti tako određen da može poslužiti kao ovršna isprava, a što znači da u izreci presude mora biti jasno i nedvosmisleno određeno što tuženik treba učiniti.

«Obzirom da se radi o pokretnoj stvari (osobnom automobilu), koja je predmet spora, ta **pokretna stvar mora biti individualizirana**, na taj način da se u svako doba ona može prepoznati, odnosno razlučiti od drugih istovrsnih pokretnih stvari. Naime, da bi tužbeni zahtjev bio određen a time i ovršiv potrebno je među ostalim navesti registarski broj osobnog automobila, broj šasije, eventualno čak i broj motora, koliko vratiju ima osobni automobil i njegovu snagu. Jedino na taj način se može znati koji konkretno osobni automobil je tužena dužna predati tužiteljici u ispravnom stanju.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 366/03-2 od 31. ožujka 2003.

SADRŽAJ TUŽBE

Određenost tužbenog zahtjeva

(Čl. 109. Zakon o parničnom postupku - Narodne novine», broj 53/91, 91/92, 112/99 i 88/01)

Pravilno, precizno, potpuno i određeno postavljene tužbene zahtjeve procesna je pretpostavka za meritorno suđenje, a ukoliko takav tužbeni zahtjev nije stavljen, tužitelja treba pozvati da izvrši popravak tužbe.

«Naime, **tužbeni zahtjev mora biti tako određen da može poslužiti kao ovršna isprava**, a što znači da u izreci presude mora biti jasno i nedvosmisleno određeno što je tuženik dužan učiniti. Pravilno, precizno, potpuno i određeno postavljene tužbene zahtjeve procesna je pretpostavka za meritorno suđenje. Takav zahtjev u konkretnom slučaju nije stavljen, pa je tužitelja trebalo sukladno čl. 109. Zakona o parničnom postupku (dalje ZPP) pozvati da izvrši popravak tužbe. Primjerice se navodi da je pobijanom presudom tuženik dužan predati tužitelju jednu električnu mašinu za hobljanje i jednu električnu mašinu za brušenje. Opće je poznato da postoje različite električne mašine za hobljanje, odnosno električne mašine za brušenje, različitih proizvođača i različite jačine. Stoga je te stvari, kao i druge pokretne stvari navedene u izreci pobijane presude trebalo individualizirati na način da je u svaki čas jasno i određeno koju električnu mašinu za hobljanje, odnosno električnu mašinu za brušenje tuženik trebao predati tužitelju. Kao što je već rečeno navedene mašine postoje od različitih proizvođača, ali i različitih jačina. S druge strane svaka električna mašina ima datum svoje proizvodnje. Upravo zbog toga je **sve te pokretne stvari trebalo individualizirati, na način da se opišu svojstva tih stvari, kao primjerice, godina proizvodnje, proizvođač, jačina stroja i slične osobine, kako bi se te stvari bez poteškoća mogle razlučiti od drugih istih sličnih stvari.** Drugim riječima, mora biti sasvim jasno i precizno, potpuno i određeno navedeno koje stvari je tuženik dužan predati tužitelju.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 758/03-2 od 10.07.2003.

PREINAKA TUŽBE

Subjektivna i objektivna preinaka tužbe

(Čl. 191. st. 1. Zakon o parničnom postupku – «Narodne novine», broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01)

Kod subjektivne preinake tužbe sud ne može dopustiti preinaku ako se tuženik tome protivi, dok kod objektivne preinake tužbe sud može dopustiti preinaku tužbe iako se tuženik tome protivi, ako smatra da bi to bilo svrsishodno za konačno rješenje među strankama.

«Prema čl. 191. st. 1. Zakona o parničnom postupku (dalje: ZPP) **preinaka tužbe jest promjena istovjetnosti zahtjeva, povećanje postojećeg ili isticanje drugog zahtjeva uz postojeći.** Radi se o objektivnoj preinaci tužbe. Postoji i subjektivna preinaka tužbe, kada se **umjesto dosadašnjeg tuženika navedenog u tužbi tuži drugog tuženika.** Samo kod subjektivne preinake, sud ne može dopustiti preinaku, ako se tome tuženik protivi, tj. dosadašnji tuženik ili pak novi tuženik. U svim ostalim stvarima sud može dopustiti i kad se tuženik protivi, preinaku ako smatra da bi to bilo svrsishodno za konačno rješenje među strankama. Na koncu, tužitelj može sve do zaključenja glavne rasprave mijenjati činjeničnu osnovu svoje tužbe kao i pravnu osnovu. Nakon što je glavna rasprava zaključena, presuda objavljena, tužitelj u žalbenom postupku ne može mijenjati činjeničnu osnovu.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 923/03-2 od 16. srpnja 2003.

PROTUTUŽBA

Protutužba po svom procesnom karakteru predstavlja samostalnu tužbu

(Čl. 189. st. 1. Zakon o parničnom postupku – «Narodne novine», broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01)

Kada glede protutužbe nisu ispunjene pretpostavke iz čl. 189. st. 1. Zakona o parničnom postupku, sud je dužan postupiti sa protutužbom kao sa svakom drugom samostalnom tužbom, što znači da je sud dužan po protutužbi u izdvojenom postupku odlučiti o postavljenom zahtjevu.

«Kako se protutužbeni zahtjev tuženica odnosi na predaju ključeva, to se obzirom na odredbu čl. 22. st. 1. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, koja određuje sadržaj sudske zaštite radi smetanja posjeda, ne može raditi o tužbi radi smetanja posjeda, pa se niti podnesena tužba tuženica ne može smatrati protutužbom, jer za njezino podnošenje nisu bile ispunjene pretpostavke iz čl. 189. st. 1. Zakona o parničnom postupku (dalje: ZPP). Kako protutužba po svom procesnom karakteru predstavlja samostalnu tužbu, u slučaju kad nisu ispunjene pretpostavke iz čl. 189. st. 1. ZPP-a, sud je dužan postupiti sa protutužbom kao sa svakom drugom samostalnom tužbom, što znači da je prvostupanjski sud bio dužan po protutužbi tuženica izdvojiti i u izdvojenom postupku odlučiti o postavljenom zahtjevu.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 764/03-2 od 09.06.2003.

VIŠE ZAHTJEVA PROTIV ISTOG TUŽENIKA

Spajanje više predmeta radi provođenja jedinstvenog postupka

(Čl. 313. st. 1. Zakon o parničnom postupku – «Narodne novine», broj 53/91, 91/92, 112/99 i 88/01);
čl. 165. st. 1. i čl. 167. Sudski poslovnik – «Narodne novine», broj 80/97, 20/98, 118/01)

Više predmeta može se spojiti radi provođenja jedinstvenog postupka i donošenja zajedničke odluke ili se mogu privremeno spojiti radi zajedničkog raspravljanja time da nakon dovršenog raspravljanja bude donesena posebna odluka.

«Naime, ukoliko su svi predmeti spojeni radi jedinstvenog postupka i donošenja zajedničke odluke (čl. 165. st. 1. Sudskog

poslovnika), nema zapreke podnošenju protutužbe, na način kako je to učinila tuženica, no ukoliko su svi predmeti samo privremeno spojeni radi zajedničkog raspravljanja (čl. 167. Sudskog poslovnika), uz donošenje posebnih odluka u svakom predmetu, nakon dovršenog zajedničkog raspravljanja, tužena ne bi bila ovlaštena na podnošenje protutužbe, na način da su jednom protutužbom kao tuženici obuhvaćeni svi tužitelji.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 486/03-2 od 22. travnja 2003.

PROCESNA KOMPEZACIJA

Prigovor prebijanja

(Čl. 336. i 337. Zakon o obveznim odnosima - «Narodne novine», broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99; čl. 46 Ovršni zakon - «Narodne novine», broj 57/96, 29/99)

Procesna kompezacija moguća je samo u parničnom postupku a ne i u ovršnom postupku iz razloga što je sud u ovršnom postupku dužan isključivo odrediti prisilnu naplatu pravomoćno dosuđene ovršne tražbine utvrđene ovršnom ispravom.

«Ovrhovoditelja valja upozoriti da u **ovršnom postupku nije moguće izvršiti prebijanje međusobnih potraživanja stranaka**, budući da je **sud dužan u ovršnom postupku isključivo odrediti prisilnu naplatu pravomoćno dosuđene ovršne tražbine utvrđene ovršnom ispravom.** Procesna kompezacija moguća je jedino u parničnom postupku, i to podnošenjem kompezabilne protutužbe, odnosno isticanjem potraživanja radi prebijanja (prigovor prebijanja). Budući da ovršenik ne tvrdi da je tražbina ovrhovoditelja prema njemu prestala građanskopravnom kompezacijom u smislu odredbi čl. 336. i 337. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO) i budući da u ovršnom postupku, kako je to već navedeno, nije moguće prebijanje međusobnih tražbina, to žalbeni navodi ovršenika nisu takve prirode da bi, sukladno odredbi čl. 46. Ovršnog zakona (dalje: OZ) sprječavali provedbu ovrhe, određenu pobijanim rješenjem o ovrsi, zbog čega je žalbu ovršenika kao neosnovanu valjalo odbiti i temeljem propisa čl. 368. Zakona o parničnom postupku (dalje: ZPP) u vezi sa čl. 19. OZ-a, pobijano rješenje o ovrsi potvrditi.»

Županijski sud u Varaždinu Gž. 607/03-2 od 12. svibnja 2003.

PREKID POSTUPKA

Prekid postupka zbog prestanka postojanja tužitelja kao pravne osobe

(Čl. 212. toč. 3. Zakon o parničnom postupku - «Narodne novine», broj 53/91, 91/92 i 112/99 i 88/01)

Kada do prestanka postojanja tužitelja kao pravne osobe dođe u tijeku postupka, prvostupanjski sud nema osnova primjenjivati odredbe iz čl. 77-83 Zakona o parničnom postupku (dalje: ZPP), a koje odredbe se odnose na stranačku sposobnost stranaka, u konkretnom slučaju tužitelja, već u trenutku saznanja za ispunjenje uvjeta iz čl. 212. toč. 3. ZPP-a, prvostupanjski sud je dužan utvrditi prekid postupka i istodobno u skladu s odredbom čl. 215. st. 1. ZPP-a odrediti kada se takav postupak ima nastaviti.

«U žalbi, tuženik navodi da je u konkretnom slučaju zbog prestanka postojanja tužitelja kao pravne osobe, a kada sud «može» odrediti prekid postupka, ipak trebalo iz praktičnih razloga tužbu tužitelja odbaciti. Naime, budući je tužitelj kao pravna osoba prestao postojati, a tužitelj nema pravnih slijednika koji bi postupak preuzeli, to kod donošenja pobijane odluke, takav postupak ostaje trajno u prekidu, jer ne postoje uvjeti za njegov nastavak. Pobijano rješenje donijeto je tijekom postupka a u trenutku saznanja suda da je tužitelj kao pravna osoba prestao postojati jer je prema rješenju Trgovačkog suda u V. otvoren i istodobno zaključen stečajni postupak nad tužiteljem a koji je time prema podacima povijesnog izvataka iz sudskog registra Trgovačkog suda prestao i postojati, jer su podaci o njegovom postojanju prestali važiti. Naime, **u konkretnom slučaju do prestanka postojanja tužitelja kao pravne osobe došlo je u tijeku postupka**, pa prvostupanjski sud nije imao osnova primjenjivati odredbe čl. 77-83 ZPP-a, a koje se odnose na stranačku sposobnost stranaka, u konkretnom slučaju tužitelja. **Da je do prestanka postojanja tužitelja došlo ranije, dakle, prije pokretanja postupka, tada bi došla u obzir primjena navedenih odredbi o stranačkoj sposobnosti stranaka.** Prema tome, prvostupanjski sud, pobijano rješenje donio je po sili zakona te istim samo konstatirao prekid postupka, koji je u konkretnom predmetu, nastupio temeljem zakona. Isto tako temeljem zakonske odredbe čl. 215 st. 1 ZPP-a, sud je za konkretni slučaj bio dužan odlučiti i o trenutku kada se na taj način prekinuti postupak, ima mogućnosti nastaviti.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 40/03 od 16. siječnja 2003.

PREKID POSTUPKA

Sud može odrediti prekid postupka do pravomoćnog okončanja izvanparničnog postupka poslovne sposobnosti tužitelju

(Čl. 212. st. 1. toč. 1. Zakon o parničnom postupku - «Narodne novine», broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01)

Ukoliko sud utvrdi da je upitna parnična sposobnost tužitelja u konkretnoj pravnoj stvari, može prekinuti parnični postupak do okončanja izvanparničnog postupka radi lišenja poslovne sposobnosti tužitelja iako tužitelj ima punomoćnika, ali je punomoć potpisana od strane tužitelja nakon pokretanja postupka za oduzimanje poslovne sposobnosti tužitelja.

«Istina je, da odredba čl. 212. st. 1. toč. 1. Zakona o parničnom postupku (dalje: ZPP) određuje da se postupak prekida kada stranka umre ili izgubi parničnu sposobnost, a nema punomoćnika u toj parnici, da tužitelj ima punomoćnika, ali budući da je **punomoć ispostavljena nakon pokretanja postupka za oduzimanje poslovne sposobnosti tužitelja**, sud prvog stupnja je imao punu osnovu prekinuti postupak do ishoda izvanparničnog postupka kojim će se odlučiti o poslovnoj sposobnosti tužitelja, pa su stoga neosnovani žalbeni prigovori njegovog punomoćnika u žalbi.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 284/03 od 11. ožujka 2003.

NAČELO SASLUŠANJA STRANAKA

Ostvarivanje procesnog pravnog ovlaštenja stranaka da raspravljaju o nalazu i mišljenju vještaka

(čl. 260. Zakon o parničnom postupku - «Narodne novine», broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01)

Stranci je onemogućeno raspravljanje pred sudom kada njihovi prigovori na nalaz i mišljenje vještaka nisu dostavljeni vještaku niti je on o njima saslušan na glavnoj raspravi.

«U slučaju kad se radi o izvođenju dokaza vještačenjem sudjelovanje u izvođenju tog dokaza ili raspravljanja o rezultatima vještačenja svodi se na ovlaštenje stranaka da raspravljaju o nalazu i mišljenju vještaka, odnosno da u smislu čl. 302. st. 2. Zakona o parničnom postupku (dalje: ZPP) vještaku postavljaju pitanja i traže objašnjenja u svezi s danim nalazom i mišljenjem. Ostvarivanje tog procesnog pravnog ovlaštenja stranaka, a time i načela saslušanja stranaka, sud omogućava, ako prigovore stranaka na nalaz i mišljenje vještaka dostavi vještaku radi izjašnjenja i vještaka pozove na raspravu, te strankama omogući da vještaku na glavnoj raspravi postavljaju pitanja i traže objašnjenja (Čl. 260. ZPP-a). Propuštanjem da se rečeni prigovor na nalaz i mišljenje vještaka dostave vještaku i da ga se pozove na glavnu raspravu radi saslušanja o spornim pitanjima u njegovom nalazu i mišljenju tuženima, protivno je čl. 5., čl. 297. st. 3. i čl. 302. st. 2. ZPP-a te onemogućeno strankama da raspravljaju pred sudom.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 356/03-2 od 26. ožujka 2003.

DOPUNSKA PRESUDA

Dopunska se presuda može donijeti samo na prijedlog stranke

(Čl. 333. st. 3. i čl. 339. Zakon o parničnom postupku – «Narodne novine», broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01)

Ako tuženica ne traži donošenje dopunske presude, a sud o prigovoru radi prebijanja nije odlučio u presudi, smatra se da je tuženica povukla prigovor radi prebijanja.

«Tuženicu je potrebno upozoriti da u slučaju kada sud nije odlučio o zahtjevima stranaka na način kako je to utvrđeno odredbom čl. 333. Zakona o parničnom postupku (dalje: ZPP), a stranka, o čijem zahtjevu nije odlučeno, ne stavlja prijedlog za donošenje dopunske presude, ima se smatrati da njezinog zahtjeva nema, odnosno da je stranka o zahtjevu, o

kojem nije odlučeno izrekom presude, odustala. U konkretnom slučaju, obzirom da tuženica nije tražila donošenje dopunske presude u odnosu na postojanja ili nepostojanja njezinog potraživanja istaknutog radi prebijanja, a o kojem prvostupanjski sud nije odlučio u izreci presude, iako je to bio dužan u smislu čl. 333. st. 3. ZPP-a, moralo bi se smatrati da je tuženica povukla prigovor radi prebijanja svog potraživanja s potraživanjem tužiteljica, zbog čega ne bi bilo razloga uopće odlučivanja po žalbi tuženice u odnosu na osporavanje ocjene prvostupanjskog suda o neosnovanosti prigovora tuženice iznesenog radi prebijanja. Kako je, dakle, dopunska presuda donesena u korist tuženice, i kako je time eventualno počinjena samo relativno bitna povreda odredaba parničnog postupka, koja nije imala utjecaja na donošenje zakonite presude, nego upravo suprotno, to je više nego očigledno da tuženica nema pravni interes pobijati dopunsku presudu koja je donesena u njezinu korist.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 423/03-2 od 07. travnja 2003.

PRESUDA ZBOG IZOSTANKA

Činjenična osnova presude zbog izostanka rezultat je određene dispozicije stranaka

(Čl. 332. Zakon o parničnom postupku- «Narodne novine», broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01)

U obrazloženju presude zbog izostanka, prihvaćanje tužbenog zahtjeva sud nije dužan posebno obrazložiti, iz razloga što presuda zbog izostanka nije rezultat meritornog raspravljanja i odlučivanja suda, već potpune pasivnosti tuženika.

«Presuda zbog izostanka kojom sud prihvaća tužbeni zahtjev tužitelja donosi se uvijek ukoliko su ispunjene pretpostavke iz čl. 332. st. 1. toč. 1-6 Zakona o parničnom postupku (dalje: ZPP) pri čemu prihvaćanje tužbenog zahtjeva sud nije dužan posebno obrazložiti iz razloga jer presuda zbog izostanka nije rezultat meritornog raspravljanja i odlučivanja suda, već potpune pasivnosti tuženika. Institut presude zbog izostanka se i zasniva na predmnjevi da tuženik svojom pasivnošću priznaje točnost činjeničnih navoda tužbe i osnovanost samog tužbenog

zahtjeva. Stoga činjenica da je osnovanost tvrdnji na kojima tužiteljica temelji tužbeni zahtjev nužno utvrditi provođenjem određenih dokaza ne upućuje na zaključak da iz tog razloga nije ostvarena pretpostavka za donošenje presude zbog izostanka. Pri tome treba imati u vidu i odredbu čl. 332. st. 4 ZPP-a, prema kojoj, ako iz činjenica navedenih u tužbi ne proizlazi osnovanost tužbenog zahtjeva, a tužba na ročištu nije preinačena sud će donijeti presudu kojom se tužbeni zahtjev odbija.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 331/03-2 od 17. ožujka 2003.

SUDSKA NAGODBA

Sudska nagodba je glede svog učinka u procesnom smislu, izjednačena sa pravomoćnom presudom

(Čl. 323. u svezi čl. 333. Zakon o parničnom postupku -«Narodne novine», broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01)

Ponovno odlučivanje o vlasništvu dijela zemljišta uz međnu nekretninu, uz postojanje sudske nagodbe kojom je uređeno pitanje međne linije, a time i vlasništva međnih nekretnina, bilo bi protivno institutu pravomoćnosti.

«Prema ocjeni ovog suda činjenica da je ograda tužiteljice dotrajala, te da se nagnula, uz nagnuće te ograde nad tužiteljčinu nekretninu (što je sve nesporno) ne daje osnova za pokretanje vlasničkog spora tužiteljice prema tuženici, radi utvrđenja prava vlasništva. Naime, sudska nagodba u predmetu uređenja međa predstavlja dostatnu i valjanu pravnu osnovu za konačno uređenje pitanja međne linije, a time i vlasništva međnih nekretnina. Ponovno odlučivanje o vlasništvu dijela zemljišta uz međnu nekretninu, uz postojanje sudske nagodbe bilo bi protivno institutu pravomoćnosti (sudska nagodba glede svog učinka izjednačena sa značajem pravomoćne presude, u procesnom smislu). Dakle, o pravu vlasništva zemljišta uz među, u slučaju tehničke mogućnosti konstrukcije međne linije ne može se odlučivati. Još manje ima osnova za postavljanje zahtjeva prema tuženici radi izdanja tabularne isprave, dakle, isprave podobne za prijenos prava vlasništva, obzirom da prijepor ionako predstavlja dio nekretnine tužiteljice, a osim toga ne postoji niti obvezno pravni odnos između stranaka na osnovu kojeg bi

tužiteljica stekla predmetni dio nekretnine (koji je uknjižen na njeno ime). **Činjenica da se ograda nagnula daje osnova samo za zahtjev za njeno uspravljanje** (kako ne bi ometala tužiteljicu u korištenju (posjedu) prijeporne površine, u odnosu na koju ne postoji spor glede prava vlasništva uz izričito priznanje stranaka da baza ograde slijedi međnu liniju). Budući da tužiteljica tužbom traži utvrđenje prava vlasništva dijela nekretnine koji nesporno njoj pripada u vlasništvo temeljem sudske nagodbe, čemu odgovara i stanje na terenu, to se za uspostavljanje takvog pravnog odnosa ukazuje nedopuštenom podnošenje tužbe na utvrđenje i to kako radi pravomoćnog razrješenja pitanja prava vlasništva prijepornog dijela nekretnine temeljem sudske nagodbe tako i radi nedostatka pravnog interesa za takvu tužbu (čl. 186. st. 1. Zakona o parničnom postupku).»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 416/03-2 od 08. travnja 2003.

ŠTO ŽALBA TREBA SADRŽAVATI

Dopuna žalbe izvan prekluzivnog roka za podnošenje žalbe

(Čl. 351. Zakon o parničnom postupku - «Narodne novine», broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01)

Svaku dopunu žalbe izvan zakonskih okvira iz čl. 351. st. 1. Zakona o parničnom postupku, treba smatrati nepravovremenim podneskom, odnosno nepravovremenom žalbom.

«Protiv prvostupanjske presude tuženik je pravovremeno podnio nepotpisanu žalbu, primjerak koje je sastavni dio prvostupanjskog spisa. Prema stanju prvostupanjskog predmeta proizlazi da je ta žalba bila nepotpisana, dakle, nije imala sve sastojke u smislu čl. 351. Zakona o parničnom postupku (dalje: ZPP), slijedom čega je trebala biti vraćena na dopunu. U smislu istog propisa prvostupanjski sud je dužan i ovlašten žalitelja pozvati da dopuni žalbu u smislu tog propisa (da žalbu ispravi posebnim podneskom ili zapisnikom kod suda). U smislu navedenog propisa **žalba je nepotpuna ako se na temelju podataka ne može utvrditi koja se presuda pobija ili ako žalba nije potpisana.** U prvom podnesku tuženika jasno je određeno koja se presuda pobija, ali taj podnesak, odnosno ta žalba nije potpisana. Prvostupanjski sud je

posebnim rješenjem protiv kojeg nije dopuštena posebna žalba pozvao tuženika da dovrši žalbu i istu potpiše (konstatirajući u obrazloženju da je pun. tuženika dostavio sudu jednu stranicu žalbe, a da time žalba nije dovršena, niti potpisana od strane pun. tuženika). Čl. 351. st. 3. ZPP-a izričito je navedeno da ako žalba po svojem sadržaju ima drugih nedostataka, prvostupanjski sud će žalbu dostaviti drugostupanjskom sudu ne pozivajući žalitelja da je dopuni, odnosno ispravi. Dakle, navedenom zakonskom odredbom **isključena je mogućnost dopune žalbe iznošenjem novih žalbenih razloga, odnosno obrazlaganjem već iznijetih, pa svaku dopunu žalbe izvan zakonskih okvira iz čl. 351. st. 1. ZPP-a treba smatrati nepravovremenim podneskom, odnosno nepravovremenom žalbom, obzirom da je takvu dopunu žalbe žalitelj ovlašten izvršiti samo unutar prekluzivnog roka za podnošenje žalbe koji je propisan čl. 348. st. 1. ZPP-a, a koji iznosi prema toj zakonskoj odredbi, odnosno prema uputi o pravnom lijeku.** Pri tome nije odlučno što postoji sadržajni identitet pravovremene žalbe sa prvom stranicom nepravovremene žalbe, jer se **kasnija žalba niti ne uzima u razmatranje, obzirom da je u pravodobnoj žalbi nedostajao samo potpis žalitelja, a taj nedostatak uklonjen je sukladno kasnijoj uputi prvostupanjskog suda.**»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 550/03-2 od 20. svibnja 2003.

VII PARNIČNI TROŠKOVI

ODLUČIVANJE O NAKNADI PARNIČNIH TROŠKOVA

O naknadi troškova odlučuje sud na određen zahtjev stranke

(Čl. 164. st. 1. Zakon o parničnom postupku - «Narodne novine», broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01)

Stranka je dužna u zahtjevu za naknadu troškova određeno navesti troškove za koje traži naknadu, a sam zahtjev za naknadu troškova dužna je staviti najkasnije do završetka raspravljanja koje prethodi odlučivanju o troškovima, ili točnije do zaključenja glavne rasprave.

«Kako tuženica nije bila prisutna ročištu na kojem je glavna rasprava zaključena i kako sud nije dužan prethodno izvještavati bilo koju od stranaka na kojem će ročištu zaključiti glavnu raspravu, i kako nije sporno da tuženica zahtjev za naknadu troškova nije stavila do zaključenja glavne rasprave pred prvostupanjskim sudom, to osnovano prvostupanjski sud nije, niti mogao, odlučivati o bilo kakvoj naknadi troškova nastalih tuženici.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 74/03-2 od 20. siječnja 2003.

ODLUČIVANJE O NAKNADI PARNIČNIH TROŠKOVA

Sud je dužan donijeti odluku o naknadi troškova postupka samo na određen zahtjev stranke

(Čl. 164. st. 1-3 Zakon o parničnom postupku - «Narodne novine», broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01)

Stranka je dužna određeno navesti troškove za koje traži naknadu, a odlučujući o troškovima postupka koji pripadaju tužitelju sud nije dužan uzeti u obzir i neodređeno zatraženu naknadu troškova postupka «+ sudske pristojbe».

«Kako i sam tužitelj ne osporava da u troškovniku nije stavio određeni zahtjev za naknadu troškova sudskih pristojbi, ne navodeći niti u vezi kojih podnesaka zahtijeva naknadu sudskih pristojbi, odnosno kojih odluka suda, i u kojem iznosu, to prvostupanjski sud nije ni bio dužan, odlučujući o troškovima postupka koji pripadaju tužitelju, uzeti u obzir i neodređeno zatraženu naknadu troškova postupka – «+ sudske pristojbe.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 124/03 od 03. veljače 2003.

ODLUČIVANJE O NAKNADI PARNIČNIH TROŠKOVA

Obračun visine naknade troškova postupka

(Čl. 154. st. 2. Zakon o parničnom postupku –«Narodne novine», broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01)

Obračun visine naknade troškova postupka vrši se u skladu s važećom vrijednosti predmeta spora prema pojedinim fazama postupka.

«Obračun visine naknade troškova postupka treba izvršiti u skladu s važećom vrijednosti predmeta spora (dalje: VPS) u pojedinim fazama postupka, a naknadu troškova u pojedinoj fazi treba priznati u omjeru konačnog uspjeha u sporu prema VPS u pojedinoj fazi postupka. **Na taj način tužitelju treba priznati vrijednost boda prema VPS kako je utuženo (VPS=48.337,60 kn), sve do dana 24.11.2002. g., kada je snižena VPS. Međutim, tužiteljev uspjeh u sporu, kada se stavi u odnos sa VPS u toj fazi postupka iznosi oko 1/3, tako da izračun ukupnih troškova postupka na pravilan način, po fazama postupka u svojoj konačnici ide na teret tužitelja (za prvu fazu postupka tužitelj po tom kriteriju ostvaruje pravo na iznos od 2.971,00 kn, a tuženik od 1.291,60 kn, u drugoj fazi postupka tužitelj ostvaruje pravo na trošak od 1.439,60 kn, a tuženik od 645,80 kn - tužitelj je u odnosu na prvu fazu postupka uspio u omjeru od oko 1/3, a u drugoj fazi u omjeru oko 2/3, gledajući na odnos konačnog presuđenja prema drugostupanjskoj preinačujućoj presudi) tako da nakon konačnog obračuna troškova po takovom kriteriju tužitelju pripada manja naknada troškova od one koju mu je dosudio prvostupanjski sud.»**

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 149/03-2 od 25. veljače 2003.

KOJI SE PARNIČNI TROŠKOVI NADOKNAĐUJU

Pravo tuženika na parnične troškove (dnevnicu, troškovi prijevoza)

(Čl. 6. i 12. st. 2. Pravilnik o naknadi troška o sudskim postupcima – «Narodne novine», broj 8/88)

Pravo na refundaciju isplaćene naknade plaće ima poslodavac a ne tuženik a isto tako tuženik nema pravo ni na trošak prijevoza osobnim automobilom.

«Kako temeljem odredbe čl. 12. st. 2. Pravilnika o naknadi troška o sudskim postupcima (dalje: Pravilnik) poslodavac ima pravo na refundaciju isplaćene naknade plaće od suda koji vodi postupak, to takovo pravo nema tuženik. Nadalje, **trošak putovanja prema odredbi čl. 6. Pravilnika obuhvaća naknadu za prijevoz sredstvima javnog prometa**, a to su izdaci za dolazak iz mjesta prebivališta, odnosno boravišta, do mjesta gdje je potrebno izvršiti određenu radnju (saslušanje ili određenu drugu radnju), a koji troškovi obuhvaćaju i prijevoz sredstvima javnog prometa u mjestu prebivališta, odnosno boravišta pri čemu je određeno i što su to sredstva javnog prometa (tramvaj, trolejbus, vlak, autobus, brod i avion). Dakle, prema Pravilniku, trošak prijevoza osobnim automobilom ne predstavlja sredstvo javnog prometa.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 597/03-2 od 22. svibnja 2003.

OSLOBOĐENJE OD PLAĆANJA PARNIČNIH TROŠKOVA

Odlučivanje o oslobođenju od plaćanja sudskih pristojbi u ovršnom postupku

(Čl. 12. Zakon o sudskim pristojbama – «Narodne novine», broj 26/03 – pročišćeni tekst)

Oslobođenje od plaćanja sudskih pristojbi u parničnom postupku primjenjuje se i u ovršnom postupku pod uvjetima propisanim Zakonom o sudskim pristojbama.

«U odnosu na žalbene navode kojima se «ovršnik protivni oslobođenju ovrhovoditelja plaćanja sudskih pristojbi», valja navesti samo to, da je ovrhovoditelj u postupku istog suda u predmetu P-__

oslobođen od plaćanja sudskih pristojbi, a kako se prema odredbi čl. 12. Zakona o sudskim pristojbama, oslobođenje od plaćanja pristojbi dano u parničnom postupku, primjenjuje i u postupku izvršenja odluka donesenim u tim postupcima, **ako se izvršenje zahtijeva u roku od 3 mjeseca od dana kada je odluka stekla svojstvo ovršnosti**, i kako je prijedlog ovrhovoditelja podnesen u navedenom roku, to se mora zaključiti da su navedene žalbene tvrdnje u cijelosti neosnovane.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 607/03-2 od 12. svibnja 2003.

OSLOBOĐENJE OD PLAĆANJA PARNIČNIH TROŠKOVA

Oslobođenje od plaćanja sudskih pristojbi članova obitelji poginulog hrvatskog branitelja

(Čl. 16. st. 1. točka 5. Zakon o sudskim pristojbama – «Narodne novine», broj 74/95 i 57/96)

Član obitelji poginulog hrvatskog branitelja nije obvezan platiti sudsku pristojbu ali je dužan predlagatelju naknaditi razmjerni dio troška koji je predlagatelj imao u postupku za razvrgnuće suvlasničke zajednice nekretnina.

«Žalba drugoredne protustranke sastoji se od tvrdnji da je ona sukladno čl. 3. st. 3. Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz domovinskog rata, član obitelji poginulog hrvatskog branitelja, pa je stoga sukladno čl. 16. st. 1. toč. 5. Zakona o sudskim pristojbama oslobođena od plaćanja sudskih pristojbi u postupcima kod suda. Prednji žalbeni navodi su istiniti, tj. da je drugoredna protustranka član obitelji poginulog hrvatskog branitelja, a nadalje i to da sukladno naprijed citiranom zakonskom propisu nije dužna plaćati sudske pristojbe. Međutim, u konkretnom slučaju ona nije obvezna da plati sudsku pristojbu, već da predlagatelju naknadi razmjerni dio troška koji je predlagatelj imao u postupku za razvrgnuće suvlasničke zajednice nekretnina. Predlagatelj je imao trošak zastupanja po odvjetnicima, ali i trošak plaćanja sudske pristojbe. Predlagatelju je priznat samo trošak plaćanja sudske pristojbe. Stoga je sud prvoga stupnja pravilno i zakonito postupio kada je donio dio odluke i obvezao žaliteljicu da predlagatelju

naknadi razmjerni dio troškova koje je imao u postupku razvrgnuća suvlasničke zajednice nekretnina, tj. prema veličini njezinog suvlasničkog omjera.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 27/03-2 od 23. siječnja 2003.

OSTALA PRAVILA O NAKNADI PARNIČNIH TROŠKOVA

Trošak uređenja međe

(pravno pravilo - paragraf 283. bivši Zakon o sudskom izvanparničnom postupku koji se u Republici Hrvatskoj primjenjuje temeljem Zakona o primjeni pravnih propisa kao pravnih pravila donijetih prije 06.04.1941. godine)

Protustranke su dužne naknaditi predlagatelju dio troškova uređenja međe prema dužini međašne linije.

«Sud prvog stupnja je pobijanim rješenjem odredio da protustranke naknade predlagatelju troškove uređenja međe u skladu s pravnim pravilom 283. bivšeg Zakona o sudskom izvanparničnom postupku. Ovo stoga što je uređenje međe bilo potrebno, obzirom nisu postojali granični znakovi između nekretnina stranaka. Stoga je pravilno zaključio da su protustranke dužne dio troškova za uređenje međe naknaditi predlagatelju. Pri tome je sud prvog stupnja pravilno postupio kad je odredio da protustranke naknade predlagatelju troškove uređenja međe prema dužini međašne linije između nekretnina predlagatelja i protustranaka. Što se tiče žalbene tvrdnje glede pravnog tumačenja kada i kako se naknađuje trošak uređenja međe, valja reći da se trećeredna protustranka poziva na odredbe Zakona o geodetskoj izmjeri i katastru zemljišta (NN br. 16/74 i 10/78) i tumačenje nekadašnjeg Republičkog sekretarijata za pravosuđenje i opću upravu od 27. veljače 1979 godine. Pri tome trećeredna protustranka potpuno ispušta iz vida Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (NN br. 91/96) koji među ostalim regulira uređenje međe, a nadalje da se u konkretnom slučaju ne primjenjuje rečeni zakon o geodetskoj izmjeri i katastru zemljišta. S druge strane citirani Zakon o katastru i izmjeri zemljišta više nije na snazi

jer je donijet Zakon o državnoj izmjeri i katastru zemljišta 1999. godine (NN br. 128/99) koji je stavio izvan snage Zakon na koji se poziva trećeredna protustranka u žalbi.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 542/03-2 od 05. svibnja 2003.

OSLOBOĐENJE OD PLAĆANJA SUDSKIH PRISTOJBI

Pravo na oslobođenje od plaćanja sudskih pristojbi

(Čl. 13. st. 1. Zakona o sudskim pristojbama - «Narodne novine», broj 74/95, 57/96)

Nakon što je pravomoćnim prvostupanjskim rješenjem o troškovima postupka sadržanim u pravomoćnoj presudi odlučeno o obvezi tuženika da naknadi tužiteljici parnične troškove (koji uključuju i naknadu troška sudskih pristojbi) tada je i o tužnikovoj obvezi da naknadi tužiteljici naknadu troška sudskih pristojbi pravomoćno odlučeno, te se o istom ne može ponovno odlučivati.

«Prvostupanjski sud je odbio tuženikov zahtjev za oslobođenje od plaćanja sudskih pristojbi, utvrdivši da je tuženik takav zahtjev dokumentirao u smislu odredbe čl. 15. st. 2. u vezi čl. 14. Zakona o sudskim pristojbama **tek nakon donošenja drugostupanjske presude** (kojom je pravomoćno odlučeno o tužbenom zahtjevu tužitelja, čime su dospjele obveze na plaćanje sudskih pristojbi), slijedom čega nisu ostvarene pretpostavke za tuženikovo oslobođenje od plaćanja sudskih pristojbi. Za oslobođenje od plaćanja sudskih pristojbi koje terete tuženika, pravilno je utvrđenje prvostupanjskog suda da je zahtjev prekasno dokumentiran na način određen čl. 15. st. 2. u vezi čl. 14. Zakona o sudskim pristojbama, radi čega je obveza plaćanja sudskih pristojbi u cijelosti nastala prije nego su ispunjeni uvjeti za eventualno njegovo oslobođenje od plaćanja sudskih pristojbi, pa je prvostupanjski sud pravilno odlučio odbivši tuženika za zahtjevom za oslobođenje od plaćanja sudskih pristojbi.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž-50/03 od 21. siječnja 2003.

VIII OVRŠNO PRAVO I PRAVO OSIGURANJA

PRAVNI LIJEKOVI PROTIV RJEŠENJA O OVRSI NA TEMELJU VJERODOSTOJNE ISPRAVE

Rješenje o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave ne može se pobijati žalbom

(Čl. 11. Ovršni zakon – «Narodne novine», broj 57/96, 29/99)

Ukoliko ovršenik izjavi žalbu protiv rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave – ista se treba tretirati kao prigovor protiv rješenja o ovrsi.

«Prema čl. 11. Ovršnog zakona (dalje: OZ) protiv rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave može se izjaviti prigovor. Drugim riječima, rješenje o ovrsi donijeto na temelju vjerodostojne isprave ne može se pobijati žalbom. Međutim, u konkretnom slučaju se žalba ovršenika treba tretirati kao prigovor ovršenika protiv rješenja o ovrsi, obzirom da je ovo donijeto na temelju vjerodostojne isprave.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 195/03-2 od 13. veljače 2003.

PROKAZNI POPIS IMOVINE

Davanje neistinitih ili nepotpunih prokaznih izjava

(Čl. 16a Ovršni zakon - «Narodne novine», broj 57/96, 29/99)

Ovršni zakon ne određuje novčanu kaznu u svezi datih neistinitih ili nepotpunih prokaznih popisa imovine, već je za davanje neistinitih ili nepotpunih prokaznih izjava propisana odgovornost

koja se izjednačuje kao odgovornost za lažan iskaz u postupku pred sudom.»

«Prema ocjeni ovog suda pravilno je stajalište prvostupanjskog suda da nisu ispunjeni uvjeti za novčano kažnjavanje ovršenika u vezi sadržaja datog prokaznog popisa imovine, jer su ovršenici formalno postupili u skladu sa naredbom iz rješenja br. Ovr. ____, a za davanje neistinitih ili nepotpunih prokaznih izjava propisana je odgovornost koja se izjednačuje kao odgovornost za lažan iskaz u postupku pred sudom, što znači da za takav postupak može slijediti samo kaznenopravna odgovornost (što treba utvrditi u pravnom postupku utemeljenom na izvršenju kaznenog djela iz čl. 303. KZ RH), obzirom da Ovršni zakon svojim odredbama ne predviđa za takav slučaj novčano kažnjavanje ovršenika u okviru ovršnog postupka.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 739/03-2 od 18. lipnja 2003.

NEPRAVILNOSTI U RADU SUDSKOG OVRŠITELJA

Prijedlog za otklanjanje nepravilnosti u radu sudskog ovršitelja

(Čl. 43. i 45. Ovršni zakon - «Narodne novine», broj 57/96, 29/99)

Podneskom nazvanim «Prigovor – žalba za nalog za ovrhu» kojim ovršenik osporava postupak sudskog ovršitelja, ne treba tumačiti žalbom na zaključak, odnosno drugim riječima odbacivati ga iz formalno pravnih razloga, već ga treba tumačiti sa aspekta njegovog sadržaja, odnosno u smislu odredbe čl. 45. st. 2. Ovršnog zakona, kojom odredbom je propisano da sud može zaključkom ukinuti nezakonite i nepravilne radnje sudskog ovršitelja.

«Zaključkom od 10.04.2003. godine (dalje: zaključak) stranke su obaviještene o tome koje pokretnine je sudski ovršitelj popisao i procijenio dana 17.03.2003. godine. «Prigovorom – žalba za nalog za ovrhu» od 29.04.2003. godine ovršenik ističe da je **sudski ovršitelj ušao u njegovu kuću (garažu) bez ičijeg prisustva, bez najave i bez poruke te je popisao stvari** kojih on nije vlasnik nabrojivši te stvari zbog čega je

predložio da sud «taj nalog za ovrhu poništi». Obzirom na sadržaj podneska nazvanog «prigovor-žalba za nalog za ovrhu od 20.04.2003. godine» ovaj sud je stajališta da isti treba smatrati prijedlogom podnijetim u smislu odredbe čl. 45. Ovršnog zakona (dalje: OZ) za otklanjanje nepravilnosti u radu sudskog ovršitelja, kod provođenja ovrhe. Naime, odredbom čl. 45. st. 1. OZ-a propisano je da **stranka ili sudionik mogu podneskom tražiti od suda da otkloni nepravilnost koju je sudski ovršitelj učinio u provedbi ovrhe**. Pri tom je odredbom čl. 45. st. 2. OZ-a propisano da sud može zaključkom ukinuti nezakonite i nepravilne radnje sudskog ovršitelja. S obzirom na sadržaj zapisnika o pljenidbenom popisu i procjeni od 17.03.2003. godine kojim je opisano pod kojim uvjetima i na koji način je izvršen pljenidbeni popis i procjena, te sadržaj podneska ovršenika, ovaj sud smatra da treba imati u vidu i čl. 43. OZ-a kojim je propisan rad sudskog ovršitelja. Tako je konkretno st. 2. ove odredbe određeno da ovršnim radnjama u ovršenikovom stanu kojima nije nazočan ovršenik, njegov zakonski zastupnik, opunomoćenik ili odrasli član njegova domaćinstva, moraju biti nazočna dva punoljetna svjedoka ili javni bilježnik. Zbog toga prije navedeni podnesak ovršenika, suprotno stajalištu prvostupanjskog suda upravo s obzirom na njegov sadržaj kojim prije svega osporava postupak sudskog ovršitelja, ne treba tumačiti žalbom na zaključak, odnosno drugim riječima odbacivati ga iz formalno pravnih razloga, već ga treba tumačiti sa aspekta njegovog sadržaja, a s kojeg aspekta je iz istaknutih razloga, isti imalo osnova, po prvostupanjskom sudu razmotriti.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 733/03-2 od 05. lipnja 2003.

OVRŠNA ISPRAVA

Rješenje o ovrsi temeljem vjerodostojne isprave stječe svojstvo ovršne isprave kada postane pravomoćno

(Čl. 54. st. 4. Ovršni zakon – «Narodne novine», broj 57/96, 29/99)

Ukoliko rješenje o ovrsi temeljem vjerodostojne isprave postane pravomoćno, isto u smislu odredbe čl. 54. st. 4. Ovršnog zakona ima svojstvo ovršne isprave na temelju koje se ponovno može tražiti ovrha.

«Navedeno rješenje o ovrsi ovršenik nije osporavao prigovorom, zbog čega je rješenje o ovrsi u dijelu pod I izreke, a kojim dijelom je ovršeniku naložena isplata tražbine ovrhovoditelja u iznosu od 3.492,38 kn sa zakonskom zateznom kamatom, postalo pravomoćno, i zbog čega, u smislu odredbe čl. 54. st. 4. Ovršnog zakona (dalje: OZ), navedeni dio rješenja o ovrsi ima svojstvo ovršne isprave, na temelju koje se ponovno može tražiti ovrha. Iz prijedloga ovrhovoditelja nedvojbeno slijedi zaključak da je, nakon obustave ovrhe na pokretninama ovršenika, zbog činjenice što ovršenik nema u posjedu pokretnine koje bi mogle biti predmet ovrhe, ovrhovoditelj, a sukladno odredbi čl. 5. st. 4. OZ-a, podnio novi prijedlog za ovrhu, temeljeći isti na pravomoćnom rješenju o ovrsi istog suda br. Ovrv-... od 04. svibnja 2000. g., a kojim je ovršeniku naložena isplata gore navedene ovršne tražbine ovrhovoditelja. Budući da ovršenik nije osporavao ranije rješenje o ovrsi doneseno u istom predmetu na temelju vjerodostojne isprave, to je kao što je već navedeno, navedeno rješenje, u dijelu kojim je ovršeniku naložena isplata ovrhovoditeljeve tražbine u iznosu od 3.492,38 kn sa zakonskom zateznom kamatom tekućom od 25. siječnja 2000. g. pa do isplate, postalo pravomoćno, zbog čega se ni prigovor zastare tražbine ovrhovoditelja ne može prihvatiti osnovanim, obzirom da se radi o potraživanju utvrđenom sudskom odlukom, rješenjem o ovrsi br. Ovrv-.... Od 04. svibnja 2004. godine, a u smislu odredbe čl. 379. st. 1 Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO), sva potraživanja koja su utvrđena pravomoćnom sudskom odlukom zastarijevaju za 10 godina, pa i ona za koja zakon inače predviđa kraći rok zastare.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 241/03-2 od 24. veljače 2003.

KAD SE NE MOŽE TRAŽITI DA SE OVRHA PROGLASI NEDOPUŠTENOM

Suvlasništvo na pokretninama treće strane ne sprečava provođenje ovrhe

(Čl. 57. st. 1. u svezi čl. 55. st. 1. Ovršni zakon - «Narodne novine», broj 57/96, 29/99)

Ne može se odrediti nedopustivost provođenja ovrhe na osnovu utvrđenja suvlasništva treće strane u ½ dijela pokretnina, već treća strana koja je suvlasnik, ima pravo na namirenje iz iznosa dobivenog prodajom pokretnina, prije namirenja ovrhovoditelja i drugih osoba koje se namiruju u ovršnom postupku, te prije naknade troškova ovršnog postupka.

«U ovom predmetu prvostupanjski sud je pogrešno primijenio materijalno pravo time što je na osnovu utvrđenja suvlasništva tužiteljice u ½ dijela pokretnina odredio nedopustivost provođenja ovrhe u prvostupanjskom predmetu br. Ovr. ___/01, obzirom na sadržaj odredbe čl. 57. st. 1. u svezi čl. 55. st. 1. Ovršnog zakona (dalje: OZ) koji određuju da **kada je treća osoba suvlasnik pokretnih stvari, da ona ne može zahtijevati da se ovrha u pogledu njena udjela proglašeni nedopuštenom, nego ima pravo na namirenje iz iznosa dobivenog prodajom stvari prije namirenja ovrhovoditelja i drugih osoba koje se namiruju u ovršnom postupku, te prije naknade troškova ovršnog postupka.** Dakle, prvostupanjski je sud temeljem utvrđenog suvlasništva tužiteljice u ½ dijela predmetnih pokretnina trebao odbiti tužbeni zahtjev u cijelosti, jer njeno suvlasništvo u smislu materijalno-pravnih odredbi OZ-a ne sprečava provođenje ovrhe na predmetnim pokretninama, pa i na njenom suvlasničkom dijelu.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 751/03-2 od 03.06.2003.

OVPHA NA PLAĆI I DRUGIM STALNIM NOVČANIM PRIMANJIMA – ODGOVORNOST POSLODAVCA

Odgovornost poslodavca za propuštenu obustavu i isplatu dospjelih obroka

(Čl. 177. st. 1. Ovršni zakon – «Narodne novine», broj 57/96, 29/99)

Obveza isplate zaplijenjenog dijela plaće tereti poslodavca koji ovršeniku isplaćuje plaću, iz kojeg razloga poslodavac koji svom

zaposleniku ne isplaćuje plaću, budući se isti nalazi na radu u inozemstvu, gdje i prima plaću u stranoj valuti i prema propisima države u kojoj radi, nije u mogućnosti postupiti u smislu odredbe članka 173. st. 1. Ovršnog zakona (obustavljati i isplaćivati zaplijenjeni dio plaće ovrhovoditelju).

«Prvostupanjski sud je pravilno odbio prijedlog ovrhovoditelja podnesen u smislu odredbe čl. 177. st. 1. Ovršnog zakona (dalje: OZ), koja odredba utvrđuje odgovornost poslodavca za propuštenu obustavu i isplatu dospjelih obroka, budući da ovršenik kao poslodavac ovršenika D. Č. nije bio u mogućnosti, kako to proizlazi iz sadržaja navedenog postupka, postupiti u smislu odredbe čl. 173. st. 1. OZ-a, budući da svom zaposleniku niti ne isplaćuje plaću, jer se zaposlenik nalazi na radu u inozemstvu, gdje i prima plaću u stranoj valuti i prema propisima države u kojoj radi. Kako **obveza isplate zaplijenjenog dijela plaće tereti poslodavca koji ovršeniku isplaćuje plaću**, nedvojbeno je da ovršenik kao poslodavac ovršenika D. Č. nije bio u mogućnosti postupiti u skladu s rješenjem o ovrsi donesenim u postupku koji se vodio kod Općinskog suda u P., budući da ne isplaćuje zaposleniku plaću, pa ne može biti odgovoran za propuštenu obustavu i isplatu dospjelih obroka u smislu odredbe čl. 177. OZ-a. Ovrhovoditelja ujedno valja upozoriti da je prijedlog u smislu odredbe čl. 177. st. 1. OZ-a bio ovlašten podnijeti u ovršnom postupku koji se vodio kod Općinskog suda u P., do završetka tog ovršnog postupka, sukladno odredbi čl. 177. st. 2. OZ-a, jer iz sadržaja citiranih odredbi izričito proizlazi da ovrhovoditelj nije ovlašten pokrenuti posebni ovršni postupak protiv poslodavca. Prvostupanjski sud je također pravilno odbacio prijedlog ovrhovoditelja za ovrhu radi ostvarenja potraživanja prema poslodavcu ovršenika D.Č., budući da iz sadržaja odredbe čl. 177. st. 3. OZ-a izričito proizlazi da se prijedlog za ovrhu protiv poslodavca može podnijeti samo na temelju pravomoćnog rješenja iz čl. 177. st. 1. OZ-a, zbog čega je očigledno prijedlog ovrhovoditelja preuranjen.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 558/03-2 od 28. travnja 2003.

KAD SE NE MOŽE TRAŽITI DA SE OVRHA PROGLASI NEDOPUŠTENOM

Škola nije tijelo države ni jedinica lokalne samouprave i uprave

(Čl. 204. st. 1. Ovršni zakon - «Narodne novine», broj 57/96, 29/99)

Ovrha radi ostvarenja novčane tražbine prema školi može se provesti na svim sredstvima na njezinim računima kod pravne osobe koja obavlja poslove platnog prometa a to zbog toga što škola nije tijelo države ni jedinica lokalne samouprave i uprave.

«Netočna je tvrdnja ovršenika (SVEUČILIŠTE U ZAGREBU - _____ FAKULTET U VARAŽDINU), da ovrha na ovršenikovom računu, koji se vodi kod «Varaždinske banke» d.d. Varaždin, nije dopuštena, jer se na navedenom računu nalaze sredstva kojima Ministarstvo znanosti i tehnologije financira nastavu i znanstvenu djelatnost ovršenika. Naime, izuzetak od odredbe čl. 204. st. 1. Ovršnog zakona (dalje: OZ) određen je isključivo na novčanim sredstvima na računu države, jedinica lokalne samouprave i uprave, u odnosu na koja sredstva se ovrha ne može odrediti, ako su nužna za obavljanje osnovnih zadaća tih pravnih osoba, odnosno njihovih tijela. Po ocjeni ovog suda, nema nikakve dvojbe da se odredba čl. 204. st. 2. OZ-a ne može primijeniti u slučaju kada je ovršenik škola, jer ovršenik u konkretnom slučaju nije ni tijelo države ni jedinica lokalne samouprave i uprave, već se radi o ustanovi koja je osnovana za potrebe obrazovanja, zbog čega se ne može smatrati tijelom bilo države, bilo jedinica lokalne samouprave i uprave, pa čak i u slučaju kada je ovršenika osnovala neka od tih pravnih osoba.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 483/03-2 od 14. travnja 2003.

PRETPOSTAVKE ZA ODREĐIVANJE PRIVREMENE MJERE

Tuženik nije ovlašten zahtijevati privremenu mjeru u postupku koji je pokrenut po tužbi tužitelja

(Čl. 2. st. 1. toč. 3. Ovršni zakon – «Narodne novine», broj 57/96, 29/99)

Privremenu mjeru može zahtijevati tužitelj kao predlagatelj osiguranja, koji je tužbom pokrenuo postupak a ne i tuženik, koji u postupku ima procesnu poziciju dužnika (osobe prema kojoj tužitelj ističe svoje potraživanje) jer je i predlagatelj osiguranja osoba koja je pokrenula postupak radi osiguranja neke tražbine.

«Tužitelj je u ovom postupku vjerovnik, i po njegovoj tužbi sud će biti dužan odlučiti o osnovanosti, odnosno neosnovanosti njegove tražbine istaknute u tužbenom zahtjevu. Tuženik u ovom postupku ima procesnu poziciju dužnika, dakle, osobe prema kojoj tužitelj ističe svoje potraživanje. Tuženik je, svojim podneskom od 17. travnja 2001. g., «dostavio zahtjev za izdavanje privremene mjere», što bi trebalo značiti da je tuženik u ovom postupku ujedno i predlagatelj osiguranja. Prema odredbi čl. 2. st. 1. toč. 3. Ovršnog zakona (dalje: OZ) predlagatelj osiguranja je osoba koja je pokrenula postupak radi osiguranja neke tražbine, pa je sud, donoseći rješenje o osiguranju, ovlašten odrediti djelomično ili u cijelosti predloženo osiguranje. Da bi sud mogao odlučivati o prijedlogu za određivanje privremene mjere, predlagatelj osiguranja dužan je u prijedlogu za određivanje privremene mjere osiguranja točno označiti tražbinu čije se osiguranje traži, odrediti kakvu mjeru traži i vrijeme njezina trajanja, sredstvo osiguranja kojim će se privremena mjera prisilno ostvariti, predmet osiguranja te mora navesti činjenice na kojima temelji zahtjev za određivanje privremene mjere i predložiti dokaze kojima se ti navodi potkrjepljuju (čl. 293. st. 2. OZ-a). Predlagatelj osiguranja može privremenu mjeru predložiti prije pokretanja postupka, tijekom sudskog postupka kojeg je pokrenuo, te nakon završetka postupka, sve dok ovrha ne bude provedena. Kao što je već navedeno, postupak u kojem tuženik zahtijeva određivanje privremene mjere kao predlagatelj osiguranja, pokrenut je po tužbi tužitelja, zbog čega nema nikakve dvojbe da u tom postupku, tuženik nije ovlašten predložiti određivanje privremene mjere, jer se postupak ne vodi radi ostvarenja njegove tražbine, nego radi ostvarenja tražbine tužitelja.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 266/03-2 od 24. veljače 2003.

OSIGURANJE TRAŽBINE ČIJI OBROCI NISU DOSPJELI

Osiguranje prethodnom mjerom za nedospjele obroke tražbine po osnovi zakonskog uzdržavanja

(Čl. 286. st. 1. Ovršni zakon – «Narodne novine», broj 57/96, 29/99)

Osiguranje prethodnom mjerom za nedospjele obroke tražbine po osnovi zakonskog uzdržavanja određuju se samo za obroke koji će dospjeti u jednoj godini.

«Točkom 3. predloženog rješenja o ovrsi ovrhovoditeljica postavlja zahtjev za ovrhu u odnosu na buduće obroke uzdržavanja, sve do punoljetnosti mldb. ovrhovoditeljice. Sadržaj navedenog dijela prijedloga za ovrhu upućuje na zaključak da se radi o prijedlogu za osiguranje prethodnom mjerom za nedospjele obroke tražbine po osnovi zakonskog uzdržavanja u smislu odredbe čl. 284. Ovršnog zakona (dalje: OZ). Međutim, odredbom čl. 286. st. 1. OZ određeno je da se osiguranje prethodnom mjerom za nedospjele obroke tražbine po osnovi zakonskog uzdržavanja određuje samo za obroke koji će dospjeti u jednoj godini. Stoga je očigledno da je prijedlog ovrhovoditeljice u suprotnosti s navedenom odredbom, budući je obuhvaćeno razdoblje do punoljetnosti mldb. predlagateljice. «

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 89/03-2 od 27. siječnja 2003.

UKIDANJE PRIVREMENE MJERE

Trajanje privremene mjere

(Čl. 292. st. 2. Ovršni zakon - «Narodne novine», broj 57/96, 29/99)

Vrijeme za koje je određena privremena mjera određeno je tom privremenom mjerom i to do pravomoćnog okončanja postupka,

a sklopljena sudska nagodba izjednačuje po svom procesnom značaju s pravomoćno okončanim sudskim postupkom.

«Trajanje privremene mjere određeno je samim rješenjem o određenju iste br. P. ___/00 od 01.08.2000.g., st. III izreke tog rješenja i to do pravomoćnog okončanja tog postupka ili do drugačije odluke suda ako se okolnosti radi čega je mjera određena kasnije promijene tako da ista više nije potrebna. Parnični postupak u prvostupanjskom predmetu pravomoćno je okončan sklapanjem sudske nagodbe od 27.03.2003. g. (st. I nagodbe konstatirano je da tužiteljica povlači tužbu u ovom predmetu). Budući da je **sklopljena sudska nagodba negativna procesna pretpostavka za mogućnost vođenja spora u predmetu o kojem je sklopljena sudska nagodba** (čl. 323. Zakon o parničnom postupku; dalje: ZPP), to se ista izjednačuje po svom procesnom značaju s pravomoćno okončanim sudskim postupkom. Budući da je i vrijeme za koje je određena privremena mjera određeno tom privremenom mjerom do pravomoćnog okončanja postupka, to pobijano rješenje ima zapravo samo deklaratorni karakter u odnosu na određenje prestanka trajanja privremene mjere, a njegov kondemnatorni dio odnosi se na brisanje zabilježbe. Navedeno trajanje privremene mjere u rješenju kojim je ista određena sukladno je odredbi čl. 303. st. 1. Ovršnog zakona (dalje: OZ). Budući da je trajanje privremene mjere određeno u sudskom postupku, logično je da maksimalno trajanje te privremene mjere bude vezano za okončanje tog postupka, jer je privremena mjera i utemeljena na činjenici vođenja parničnog postupka s takvim predmetom spora. U tom smislu neosnovano je pozivanje tužiteljice na «potrebu operacionalizacije sudske nagodbe» koja tek prethodi i sl., jer tužiteljica svoja prava očito više ne može štiti u postupku koji je pravomoćno okončan, pa u takvom postupku ne može egzistirati niti donijeta privremena mjera, osobito iz razloga što je sudskom nagodbom došlo do konstituiranja odnosa između stranaka u odnosu na predmetne nekretnine od onih čija je realizacija tražena tužbom, a osigurana privremenom mjerom.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 907/03-2 od 14. 08. 2003.

UČINAK UKNJIŽBE I ZABILJEŽBE

Zabilježba tužbe kao kvalitativno slabiji oblik osiguranja

(Čl. 85. Zakon o zemljišnim knjigama - «Narodne novine», broj 91/96)

Ukoliko predlagatelj nije vjerovnik koji nastoji osigurati zaštitu svojih potraživanja pobijajući pravne radnje dužnika, već je naprotiv predlagatelj sam dužnik (stečajni dužnik), koji u sporu želi zaštititi stečajnu masu, onda se ne radi izvorno o sporu o stvarnim pravima, iz kojeg razloga je u tom slučaju za osiguranje potraživanja dovoljna zabilježba tužbe.

«Prvostupanjski sud je donošenjem neobrazloženog rješenja RZ.__/01 dozvolio predloženu zabilježbu spora, koje rješenje je povodom žalbe protustranke rješenjem ovog suda br. Gž. __/02 preinačeno na način da je **umjesto zabilježbe spora na predmetnim nekretninama određena zabilježba tužbe** koju je predlagatelj (stečajni dužnik) podnio protiv protustranke (fiducijara) radi pobijanja (dužnikovih) pravnih radnji. U obrazloženju tog rješenja ovaj sud je naveo da se **zabilježba spora** u smislu čl. 81. st. 1. Zakona o zemljišnim knjigama (dalje: ZZK) određuje kao upis kojim se čini vidljivim da se glede **knjižnog prava** vodi pred sudom ili drugim nadležnim tijelom postupak **čiji bi ishod mogao utjecati na uknjižbu** pripadanje, postojanje, opseg, sadržaj ili opterećenje tog prava, s posljedicom da **pravomoćna presuda** donesena povodom tužbe **djeluje protiv onih osoba koje su stekle knjižna prava**, pošto je prijedlog za zabilježbu spora stigao z.k. sudu. Člankom 85. ZZK propisana je **zabilježba tužbe radi pobijanja dužnikovih pravnih radnji**, koju zabilježbu može zatražiti osoba koja je ovlaštena pobijati pravnu radnju svog dužnika, kada je radi ostvarenja tužbenog zahtjeva potreban z. k. upis, time da zabilježba djeluje protiv svih kasnijih nositelja knjižnog prava, pa će se **ovrha moći neposredno provesti**, bez obzira tko je u međuvremenu postao nositelj knjižnog prava. Budući da je ovaj sud ocijenio da **pobijanje pravnih radnji ne djeluje izravno na sadržaj stvarnopravnih odnosa predmetnih nekretnina**, to je ovaj sud, ocjenjujući da predlagatelju pripada pravo na osiguranje potraživanja predloženo zabilježbom, ali kvalitativno slabijim oblikom osiguranja, odredio je zabilježbu tužbe, umjesto zabilježbu spora. Naime, u ovoj pravnoj stvari predlagatelj nije vjerovnik koji nastoji osigurati zaštitu svojih potraživanja pobijajući pravne radnje dužnika, jer je predlagatelj sam dužnik, koji u sporu želi zaštititi stečajnu masu, no ne radi se o

predlagateljevom (dužnikovom) potraživanju (sporu) o kojem izravno ovise (koji ima utjecaj na sadržaj) protustrankinih zemljišno-knjižnih prava, tj. ne radi se izvorno o sporu o stvarnim pravima radi čega, po ocjeni ovog suda, predloženo osiguranje može se realizirati samo u obliku zabilježbe tužbe, ali ne i zabilježbe spora čime su treće osobe, kao eventualni nosioci stjecanja nekretnina u cijelosti upoznati sa sadržajem spornog odnosa, uz dostatne izravne zakonske posljedice koje su propisane za zabilježbu tužbe (u odnosu na eventualne treće osobe kao stjecatelje nekretnine), ali bez izravnih posljedica koje su predviđene samo za slučaj spora koji se izravno tiče stvarnih prava i njihovih nositelja. Iako je predlagatelj predložio zabilježbu spora, a ne tužbe, stajalište je ovog suda da prvostupanjski sud nije bio dužan odbiti predlagateljev zahtjev za upis za zabilježbu tužbe kao neutemeljen, iz razloga što je materijalnopravno stajalište ovog suda da su zabilježba tužbe i zabilježba spora istovrsna osiguranja potraživanja, time da je zabilježba tužbe kvalitativno slabija od osiguranja (po svom sadržaju) no, sadržaj odnosa između stranaka i sadržaj pokrenutog spora opravdava samo taj (kvalitativno slabiji) oblik osiguranja, radi čega po ocjeni ovog suda **u predlagateljevom zahtjevu nisu kumulirana dva različita zahtjeva radi iste nekretnine, nego je predlagatelju u okviru većeg zahtjeva prihvaćen manji**, prihvaćanjem kojeg predlagatelj stječe odgovarajuće osiguranje prema trećima, u opsegu i sadržaju na koji ga ovlašćuje (na osnovi njegove dispozicije) odredba čl. 85. ZZK. Radi navedenoga, po ocjeni ovog suda, prvostupanjski sud nije odlučivao izvan okvira postavljenog zahtjeva predlagatelja, nego, o zahtjevu za osiguranje koje pruža kvalitativno slabiju zaštitu z. k. prava, vodeći pri tome računa o okolnosti da je predlagatelj ujedno i dužnik (temeljem ovlasti iz Stečajnog zakona) a koja zabilježba osigurava eventualna prava predlagatelja jer sadržava podatke o sadržaju spornog odnosa (tužbe) a uz to egzistira ranija zabilježba da je prijenos prava vlasništva izvršen radi osiguranja vjerovnikova potraživanja, radi čega se uz načelo povjerenja u zemljišne knjige ostvaruje svrha zaštite stvarnopravnih interesa koja je tražena.»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 850/03-2 od 14. 08. 2003.

PRAVNE POSLJEDICE OTVARANJA STEČAJNOG POSTUPKA

Namirenje stečajnih vjerovnika

(Čl. 98. st. 1. Stečajni zakon – «Narodne novine» br. 44/96)

Nakon otvaranja stečajnog postupka, stečajni vjerovnici ne mogu protiv dužnika tražiti osiguranje ili ovrhu na dijelovima imovine koja ulazi u stečajnu masu niti na drugoj imovini stečajnog dužnika (osim izlučnih i razlučnih vjerovnika).

«Utvrdivši da se nad ovršenikom provodi stečajni postupak na Trgovačkom sudu u V. koji je otvoren pod brojem St._/95 s danom 10.04.1996. godine, prvostupanjski sud je ocijenio da se u smislu čl. 98. st. 1. Stečajnog zakona (dalje: SZ) **pojedini (obični) vjerovnici ne mogu odvojeno namirivati na dijelovima imovine koja ulazi u stečajnu masu, niti na drugoj imovini dužnika**, radi čega je odbacio ovršni prijedlog kao nedopušten, ocijenivši da stečajni vjerovnici mogu tražbinu ostvarivati samo u stečajnom postupku na temelju čl. 96. SZ-a (**nisu ovlašteni pokretati postupke ovrhe, jer se ne radi o vjerovnicima koji bi imali status izlučnih ili razlučnih vjerovnika**). Nadalje, ovrhovoditelj navodi da se njegovo potraživanje za zakupninu odnosi na period nakon otvaranja stečajnog postupka, te je ovrhovoditelj vjerovnik stečajne mase, a ne stečajni vjerovnik, pa svoje potraživanje ne može ostvarivati podnošenjem prijave u stečajnu masu. Međutim, nakon otvaranja stečajnog postupka pojedini (obični) stečajni vjerovnici ne mogu protiv dužnika tražiti osiguranje ili ovrhu na dijelovima imovina koja ulazi u stečajnu masu u posebnom ovršnom postupku, radi čega (što nalaže predmet ovrhe) da svoju tražbinu prema stečajnom dužniku mogu ostvarivati samo u stečajnom postupku, pri čemu u takvom postupku treba voditi računa o prioritetu tražbine (odnosno da je ovrhovoditelj vjerovnik stečajne mase).»

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 777/03-2 od 24. lipnja 2003.

VIII MJENIČNO I ČEKOVNO PRAVO

GUBITAK PRAVA REGRESA

Nepravodobno prezentiranje mjenice radi isplate

(čl. 37 i 52 st. 1 Zakon o mjenici – «Narodne novine», broj 74/94)

Imatelj mjenice gubi sva svoja prava protiv indosanta, trasanta i ostalih obveznika osim akceptanta ukoliko nepravodobno prezentira mjenicu radi isplate.

«Tijekom postupka utvrđeno je da je prvotuženik izdao tužitelju bjanko mjenicu i to vlastitu mjenicu, a nadalje da su po toj mjenici drugo i treće tuženi mjenični jamci. Isto tako je utvrđeno da je rečena mjenica bila plativa na dan 04. studenog 1999. g., a nadalje da **tužitelj kao imatelj mjenice nije podnio mjenicu na naplatu bilo na sam dan plaćanja, bilo jednog od dva radna dana koji dolaze odmah za njim.** Stoga je sud prvoga stupnja zauzeo stajalište da je tužitelj temeljem čl. 37. Zakona o mjenici (dalje: ZM) izgubio sva prava iz rečene mjenice prema drugo i treće tuženicima kao mjeničnim jamcima. S tim u svezi valja reći da je pravilno primijenjeno i materijalno pravo u odnosu na navedene tuženike, kada je sud prvog stupnja primjenom čl. 52. st. 1. ZM, zauzeo stajalište da regresni obveznici, odnosno drugo i treće tuženi više nisu u obvezi spram tužitelja jer je tužitelj propustio pravodobno prezentirati mjenicu radi isplate. Naime, ako je tužitelj propustio pravodobno prezentirati mjenicu radi isplate, tužitelj kao imatelj mjenice gubi sva svoja prava protiv indosanta, protiv trasanta i protiv ostalih obveznika izuzev akceptanta. Ovo jasno proizlazi iz odredbe čl. 52. st. 1. ZM. Dakle, **regresni obveznici ispadaju iz mjenične obveze, a u obvezi ostaje samo glavni dužnik (akceptant) i to u roku od tri godine računajući od dospelosti (čl. 71. st. 1. ZM).**

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 595/03-2 od 08. svibnja 2003.

PRIREDILI

VESNA BENJAK, predsjednica građanskog odjela

ZLATKO LODETA, sudac

GORDANA HRASTIĆ, sudska savjetnica